

**ALGASTME
POLIITRINGIDE
PROPAGANDISTIDE
KOGEMUSI**

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1952

A-19346

ALGASTME
POLIITRINGIDE
PROPAGANDISTIDE
KOGEMUSI

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1952

Originaali tiitel:

Опыт пропагандистов начальных политкружков

Tõlkinud:

V. Tamm ja A. Dahlberg

Kogumik „Algastme poliitringide propagandistide kogemusi“ sisaldab Moskva, Bakuu, Riia, Brjanski, Altai krai, Gruusia ja Kasahhi NSV paremate propagandistide jutustusi.

Oma artiklites annavad propagandistid edasi kogemusi elava vestluse läbiviimise, kuulajate iseseisva õppimise organiseerimise, kokkuvõtteõppuste teostamise, igapäevasest elust ning ilukirjandusest võetud faktide kasutamise, näitlike õppevahendite ja muu illustreeriva materjali kasutamise alal.

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
19155

V. ISSAJEVA,
Moskva linna tehase „Kautšuk“ alg-
astme poliitringi propagandist

KASVATADA NÕUKOGUDE PATRIOOTE

... Pärast kokkuvõtteõppusi vestleme kuulajatega tulevikuplaanidest, nende unistustest ja püüdlustest. Minu ees on needsamad kaheksateist tütarlast, kes kaheksa kuud tagasi asusid esmakordselt süstemaatiliselt õppima marksismi-leninismi. Õppuse ajal muutusid nad väga — seda märkab igaüks, kes neid tunneb. Nad muutusid täiskasvanumaks, õppisid ümbruskonda hindama uut moodi, muutusid nõudlikumaks eneste ja oma sõbrataride ning töökaaslaste vastu.

Kõik ringi kaheksateist kuulajat on stahaanovlased ning näitavad töösse sotsialistlikult suhtumise eeskujuna. Tütarlapsed püüavad saada novaatoriteks ja rakendada praktilises töös eesrindlike töömeetodeid. Paljude kuulajate portreed asuvad tsehhi autahvilil, Lidia Lebedeva portree aga tehase autahvilil. Veera Rasskazova on autasustatud hea tootmistöö eest ULKNU Moskva Komitee aukirjaga.

Uheaegselt õppustega poliitringis omandasid kõik kuulajad ja õiendasid edukalt tehnilise miinimumi. Kuus tütarlast õpib stahaanovlike töömeetodite koolis.

Õppeaasta algul kuulus kaheksateistkümnest tütarlastest neli Kommunistlikusse Noorsooühingusse. Nüüd on nende keskel juba kuusteist kommunistlikku noort, kuulaja Lidia Lebedeva aga on kommunistlike noorte grupiorganisatsioon ja meie vahetuse parim tööline, kes võeti hiljuti vastu UK(b) Partei liikme kandidaadiks.

Meie vahetust nimetatakse komsomolivahetuseks. Nii töös kui ka ühiskondlikus elus on minu ringi tütarlapsed paljude patriootiliste ürituste algatajad ja juhtijad. Eriti üksmeelselt võtsid kuulajad vastu valitsuse otsuse NSV Liidu rahvamajanduse arendamise riigilaenu väljakuulu-

tamise (1951. aasta väljalase) kohta. Oma eeskujuga innustasid nad kõiki vahetuse töölisi. Laenu tellimise tulemustelt oli meie vahetus kogu tehase ulatuses esikohal.

Eeloleval õppeaastal kavatsevad kõik kuulajad jätkata oma üld- ja poliitilise hariduse täiendamist ja ma pean seda meie ringi töö üheks tähtsamaks tulemuseks. Poliitiline õppetöö ringis avardas ning laiendas tütarlaste silmaringi, tugevdas neis tungi omandada teadmisi ja tõsta oma üldhariduslikku taset. Viisteist kuulajat astus töölisnoorte kooli, kolm tütarlast aga otsustas õppida seltsimees Stalini eluloo õpperingsis.

Saanud teada, et peaaegu kõik tütarlapsed meie ringist lähevad õppima töölisnoorte kooli, kutsus UK(b)P Keskkomitee parteiorganisaator tehases sm. L. I. Jašina selle kooli direktori enda juurde, paludes sinna ilmuda ühtlasi kõiki ringi kuulajaid ja mind. Algas sõbralik vestlus. Sm. Jašina toetas tütarlaste püüdlusi õppida, õnnitles neid soojalt ja teatas, et ta isiklikult valvab selle järele, et noortööliste loodaks vajalikud tingimused õppimiseks.

Nii näeme meie ringi kuulajate näitel bolševike partei ja valitsuse väsimatut hoolitsust nõukogude inimeste vaimse kasvu eest. Ja ma olen uhke sellele, et mina kui propagandist, kasvataja ja kaheksateistkümne kaastöölise vanem seltsimees aitasin mõnevõrra kaasa ringi kuulajate kasvule.

Meenub jutujamine parteikomitee liikme, tehase parteikabineti juhataja Maria Ivanovna Gratsšovaga. See vestlus aitas mul leida õige viisi kuulajatele läheneda ja sügavamalt aru saada ringi juhataja töö tähtsusest.

„Tahan pöörata teie tähelepanu, seltsimees Issajeva,“ ütles mulle Maria Ivanovna, „propagandisti töö ühele väga tähtsale küljele — nimelt kasvatuslikule küljele. Te peate kuulajatele mitte lihtsalt andma teatud summa poliitilisi teadmisi, vaid teie ülesanne on mõjutada nende maailmavaate kujunemist, nende moraalset palet, nende suhtumist töösse. Te peate neis äratama huvi poliitilise õppuse, hariduse tõstmise, teadmiste omandamise ja raamatute vastu.

Bolševistlik propaganda on mõjuv ja aktiivne propaganda. Meenutage, mida ütles Vladimir Iljitš Lenin Kommunistliku Noorsooühingu III kongressil: „Teie ülesanne on üles ehitada, ja te suudate selle lahendada ainult

siis, kui olete omandanud kõik nüüdisaegsed teadmised, kui oskate muuta kommunismi päheõpitud valmis valemist, nõuandeist, retseptidest, ettekujutustest ja programmidest selleks elavaks jõuks, mis ühendab teie otsest tööd, kui oskate muuta kommunismi oma tegeliku töö juhendiks.¹ Parteiorganisatsioon hindab teie tööd mitte ainult selle järgi, kuidas kuulajad vastavad küsimustele vestlusel, vaid ka selle järgi, kuidas nad töötavad tootmises, kuidas nad käituvad igapäevases elus, kuidas nad tegelikult õigustavad nõukogude inimese suurt nime...

Tähendab, mõtlesin mina, poliitilised teadmised on väärtuslikud ainult siis, kui nad ei jää surnud ballastiks kuulajate peadesse, vaid on neile tegevusjuhendiks, kui nad määravad kuulajate tegevuse ilme ning avaldavad mõju kogu nende käitumisele. Täheandab, minu kui propagandisti ülesandeks on kaasa aidata õppuste efektiivsusele ringis, saavutada, et kuulajad õpiks id marksistlik-leninlikku teadust loovalt, et nad ei oleks tuupijad, kes õpivad pähe marksismi valemid ja järeldused, klammerdudes nende külge, kuid ei oska kasutada marksistlik-leninlikku teooriat oma elus ja praktilises töös.

Ma lugesin tähelepanelikult läbi V. I. Lenini kõne Venemaa Kommunistliku Noorsooühingu III ülevenemaalisel kongressil ja J. V. Stalini kõne ÜLKNÜ VIII kongressil. Nendes tähelepanuväärsetes dokumentides antakse ammendav vastus noorsoo kommunistliku kasvatusesega seoses olevalle küsimustele. Uuris in samuti M. I. Kalinini artikleid ja kõnesid kommunistlikust kasvatuses t, A. A. Andrejevi artiklite kogu „Noorsoo kommunistlikust kasvatuses t“. Luges in tähelepanelikult läbi sellised dokumendid nagu Partei Keskkomitee tervituse ÜLKNÜ XI kongressile, selle kongressi otsused ja Uleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu Põhikirja.

Aegamööda sai mulle üha selgemaks, mis tähendab olla kasvataja, mida nõutakse minult kui propagandistilt selles suhtes.

Eelkõige püüds in ma tõsta õppuste ideelist taset, kasvata da kuulajaid V. I. Lenini ja J. V. Stalini elu ja tegevuse suurel eeskujul ning igapäevase elu ja kirjanduse ilmekail näiteil.

Kuulajate palvel viisin läbi teema „Lenini-Stalini par-

¹ V. I. Lenin, Noorsooühingute ülesanded, Tallinn, 1951, lk. 11—12

tei on nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud" õppimise lõpul täiendava õppuse, mis oli pühendatud V. I. Lenini ja J. V. Stalini elule ja tegevusele. Sellel õppusel, võttes kokku kõik selle, mida kuulajad juba teadsid meie suurtest juhtidest, jutustasin ma tütarlastele rea uusi fakte ja esitasin katkendeid V. I. Leninile ja J. V. Stalinile pühendatud kirjanduslikest teoseist.

Täiendava õppuse ettevalmistamisel kasutasid kuulajad minu soovitusel kunstilis-dokumentaalsel albumil, mis ilmus J. V. Stalini 70 a. sünnipäevaks, samuti mõningaid lehti UK(b) Partei ajaloo näitlike õppevahendite albumist.

Aasta jooksul vaatasid kuulajad kinofilmi „Lenin Oktoobris“, „Lenin 1918. aastal“, „Töötus“, „Berliini langemine“, näidendeid „Perekond“ ja „Sädemest“.

Pea väga tähtsaks kuulajatele tutvustada V. I. Lenini ja J. V. Stalini elu ja tegevust suurte juhtide eneste teoste järgi. Selleks soovitasin ma reale kuulajaile — Tarassovale, Artjomovale ja teistele õppeaasta kestel tundma õppida seltsimees Stalini tööd: „Leninist“, kõne Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelsel koosolekul 11. detsembril 1937. aastal, UK(b)P ajaloo lühikursuse lõppkokkuvõtet. Peale selle lugesid mõned kuulajad minu soovitusel mõningaid peatükke V. I. Lenini elu ja tegevuse lühikesest ülevaatest, J. V. Stalini lühikesest eluloost, K. J. Vorošilovi tööst „Stalin ja NSV Liidu relvastatud jõud“.

Viies läbi õppust teemal „Leninlik-Stalinlik Kommunistlik Noorsooühing on kommunistliku partei ustav abiline ja võitlusreserv“, rõhutasin pidevalt, et kommunistlikud noored ja nõukogude noorsugu peavad õppima V. I. Leninilt ja J. V. Stalinilt, kuidas armastada oma kodumaad, ennastalgavalt teenida rahvast ja väsimatult omandada teadmisi ning kultuuri. Kuulajad kasutasid oma vestlustes minu poolt soovitatud materjale V. I. Lenini ja J. V. Stalini elust ja tegevusest.

Rääkides kommunistlikust kõlblusest ja nõukogude inimeste kõrgetest moraalsest omadustest, jutustasin üksikasjaliselt kahe revolutsioonigeeniuse — V. I. Lenini ja J. V. Stalini — suurest sõprusest, ning rõhutasin, et see tugev, vankumatu ja kõige inimlikum sõprus on innustavaks eeskujuks meie noorsoole.

Ma pean eriti tähtsaks, et kuulajad oma esinemistel

vestlustes räägiksid sageli V. I. Lenini ja J. V. Stalini tähtsamatest õpetustest, peamiselt aga — juhinduksid meie suurte juhtide neist tarkadest õpetustest oma praktilises elus. „...Noorsooühing ja üldse kogu noorsugu, kes tahab üle minna kommunismi, peab õppima kommunismi.“¹ „Ainult töötades koos tööliste ja talupoegadega võib saada tõeliseks kommunistiks.“² „Et ehitada, on tarvis teada, on tarvis vallutada teadus. Et aga teada, on tarvis õppida. Õppida visalt, kannatlikult.“³ „Oma töös ärge põlake ialgi väikesi asju, sest väikesest luuakse suur — see on üks Iljitši tähtsamaid õpetusi.“⁴ „On tarvis, et tänapäeva noorsoo kogu kasvatamine, haridus ja õpetamine oleks temas kommunistliku moraali kasvatamine,“⁵ — need ja paljud teised V. I. Lenini ja J. V. Stalini väljendused on sööbinud igaveseks kuulajate mällu ja suunavad nende tegusid.

Ma püüdsin samuti maksimaalselt ära kasutada nõukogude kirjanduse parimate teoste kasvatavat jõudu. Pavel Kortšaginit, Zoja Kosmodemjanskajat, noorkaardiväelasi, Aleksei Meresjevit, Aleksander Matrossovit, ja palju teisi meie ajastu elust ja kirjandusest võetud kangelasi hakkasid kuulajad palavalt armastama, need kujud said neile kõrge ideelisuse, palava nõukogude patriotismi, Lenini-Stalini suurele parteile ustavuse elavaks eeskujuks.

Õppustel ringis ja vestlustes õppustest vabal ajal, mis tekivad meil üsna sageli, ei meenutanud me lihtsalt ühtesid või teisi kirjandusteoseid, ühtesid või teisi kirjandusteose kangelasi ning meie tänapäeva tegeliku elu kangelasi, — meie analüüsisime põhjalikult nende kangelaste tegude olemust, tegime selgeks nende moraalse palge, näitasime, kuidas kujunesid ja formeerusid nende kõrged moraalsed omadused. Seda kõike teen ma selleks, et kuulajad süveneksid kangelaste tunnetesse ja mõttesse, et neis tekiks soov olla Pavel Kortšagini, Zoja Kosmodemjanskaja, Aleksei Meresjevi vääriline.

Jutustades kuulajatele Pavel Kortšaginist, lugesin ette katkendeid N. Ostrovski artikleist, kõnedest ja kirjadest.

¹ V. I. Lenin, Noorsooühingute ülesanded, lk. 4, Tallinn, 1951.

² Sealsamas, lk. 21.

³ J. V. Stalin, Teosed, 11. köide, lk. 75, Tallinn, 1951.

⁴ J. V. Stalin, Teosed, 7. köide, lk. 14, Tallinn, 1949.

⁵ V. I. Lenin, Noorsooühingute ülesanded, lk. 12, Tallinn, 1951.

„Ainult edasi, ainult tuleliinile, ainult raskuste kaudu võidule ja ainult võidule — ja mitte kuidagi teisiti. See on meie maa noorsoo lipukiri, imekaunis lipukiri, mehine lipukiri, meie juhtide poolt pärandatud lipukiri.“¹

„... Mehisus sünnib võitluses. Mehisust kasvatatakse igapäevases visas võitluses raskustega. Ja meie noorsoo lipukiri, see on mehisus, visadus, sihikindlus, on kõigi takistuste võitmine.“²

Rõhutades, et „mehisust kasvatatakse igapäevases visas võitluses raskustega“, otsustasin ma seda kuulajatele näidata lähedaste ja tuntud näidete varal. Hiljuti, nende õppuste eel, õiendasid kõik kuulajad peale Marina Trussova, tehnilise miinimumi. Marina aga oli mõni aeg haige ega suutnud ette valmistuda. Siis tuli talle appi Lidia Lebedeva, kes hakkas Marina Trussovat tehnilise miinimumi õiendamiseks ette valmistama. Tütarlaste ühiseid pingutusi kroonis edu.

„Mõtelge sügavalt selle fakti üle, seltsimehed,“ ütlesin kuulajatele, „Marinal tekkisid raskused, takistused. Kuid Trussova ei pannud käsi rüppe, ei taganenud raskuste ees, vaid otsustas need võita. Marinale tuli appi sõbratar, kes mõistis, et Marinal on ükski raske lühikese aja kestel ette valmistuda tehnilise miinimumi õiendamiseks. Lidia Lebedeva käitus tõelise sõbrana, kes alati tuleb appi, toetab seltsimeest, kui seda on vaja.“

Tõin veel mitu taolist näidet, pidades meeles, et, nagu ütles silmapaistev nõukogude pedagoog A. S. Makarenko, kui hea eeskuju on üldse kasulik, siis kahekordselt on eeskuju kasulik siis, kui see on võetud inimestele lähedasest ja tuntud keskkonnast.

Kogemused näitasid mulle, et on vaja tihedamalt siduda õppusi ringis eluga meie tehases, meie kommunistlike noorte organisatsiooniga, meie ettevõtte noorsooga. See tähendab, esiteks, illustreerida selle või teise teema teoreetilisi seisukohti faktide ja näidetega kohalikust elust ning teiseks, õpetada kuulajaid üldistama neid fakte ja näiteid. Märkides mõnda uut nähtust tehase või tsehhi elus, tuleb anda talle õige hinnang ning sellega avada kuulajatele selle nähtuse või sündmuse olemus. Siis soodustab illustreeriv materjal kuulajate poliitilist kasvatust.

¹ N. Ostrovski, Kõned, artiklid, kirjad, lk. 15. „Molodaja Gvardija“ Kirjastus, 1946 (v. k.).

² Sealsamas, lk. 15.

Ma nägin oma ülesannet nimelt selles, et iga minu ja kuulajate poolt märgitud fakt mitte ainult et illustreeriks lihtsalt seda või teist mõtet, vaid avaldaks kuulajaile kasvatustlikku mõju.

Kord juhtus meil tsehhis niisugune sündmus. Ringi kuulaja R. märkas, et tööline K., mähkides erilisel masinal suure tähtsusega detaili, ei too traadi otsi detaili pealispinnale, vaid selleks, et anda suuremat toodangut, surub need detaili sisse. Järgnevas tööoperatsioonis kaetakse see detail kummikorruga, nii et praaki avastada ei ole kuidagi võimalik. Kahju on aga detaili surutud traadist väga suur.

Kuulaja R. sai aru, et tööline K. rikub suuremat töötasu taotledes jämedalt tehnoloogiat. „Kas sa mõistad, mis sa teed?“ küsis ta. Tööline K. punastas ja lubades enam mitte nii teha, hakkas tütarlast paluma, et see ei räägiks sellest kellelegi.

„Ei, ma ei saa vaikida. See pole piasiasi, vaid väga tõsine asi.“

Ja ta jutustas kõigest meister Železnovale.

Teades, et tööline K. on üldiselt hea, õiglane tütarlaps, otsustasin kontrollida, kas tal jätkub julgust tehtud viga üles tunnistada.

„Seltsimees Železnova,“ segasin ma vahele, „kuid seda, et traadi otsad tuleb tõmmata detaili pealispinnale, võis K. ka mitte teada.“

„Ei, Veera Mihhailovna,“ ütles tööline K. kindlalt, „ärge kaitske mind. Seltsimees Železnova ise instrueeris mind. Ma olen süüdi, tahtsin rohkem teenida... Ma saan aru, et see ei ole aus. Ma ei kujutlenud, millist kahju see endaga kaasa toob... Enam ma kunagi nii ei tee.“

Juhus töölise K-ga oli heaks õppetunniks mitte ainult temale enesele, vaid ka kõigile ringi kuulajaile. Mul õnnestus suunata vestlust järjekordsel õppusel nii, et see muutus suureks erutatud jutuajamiseks kommunistliku noore aust, põhimõttelisest ja nõudlikust sõprusest inimeste vahel, noore nõukogude inimese kohustustest. Me rääkisime sellest, et on vaja aktiivsemalt võidelda toodangu kõrge kvaliteedi eest, tööviljakuse tõstmise eest. Minu abiga andsid tütarlapsed õige hinnangu kuulaja R. ja töölise K. käitumisele ning see aitas kuulajatel omandada õpitavat materjali paremini ja põhjalikumalt.

Meie tehase ühes tsehhis töötab stahaanovlane, tootmise novaator sm. Jušin. Ta oli materjalide kompleksse kokkuhoiu liikumise algatajaks kummivoolikute valmistamisel.

Komsomoli organisatsiooni palvel esines sm. Jušin tehase noortele, rääkis oma kogemustest, poliitiliste ja erialaste teadmiste omandamise vajalikkusest.

Õppustel tulime mitmel korral sm. Jušini eeskuju juurde, et selgemalt näidata stahaanovliku liikumise olemust, sotsialistliku võistluse loovat jõudu, piiride kadumise protsessi vaimse ja kehalise töö vahel.

„Seltsimees Jušin,“ ütles kuulaja Mihhailova, „on lihtne tööinimene, kuid ta on jõudnud väga kaugemale: peab loenguid stahaanovlike töömeetodite koolis.“

Kuulaja Artjomova märkis sealjuures: „Tööline, muidugi on ta tööline, kuid ta on oma ala nii ära õppinud, on sellesse nii süvenenud, et tema poole pöörduvad iniserid nõuande saamiseks.“

On väga iseloomulik, et just pärast seda õppust tugevnes tütarlaste soov tõsta oma üldhariduslikke ja erialaseid teadmisi. Osa kuulajaid astus stahaanovlike töömeetodite kooli, osa otsustas ette valmistuda töölisnoorte kooli astumiseks ja saada keskariduse tootmistöö kõrval.

Kasutades sm. Jušini kogemusi, omandades tehnikat, tõstes oma kvalifikatsiooni, avastasid tütarlapsed suuri reserve toormaterjali kokkuhoiuks ja hakkasid kokkuhoiu arvel andma täiendavat toodangut.

Mulle meenub veel üks huvitav fakt. Kui me õppisime esimese teema teist osa „Kuidas elasid töölised ja talupojad tsaari-Venemaal ja kuidas nad võitlesid oma vabastamise eest“, tuli minu juurde üks ringi kuulajaid ja ütles, et tema ema, praegune pensionär, töötas 1905. aastal ühes Moskva vabrikus ning võttis osa esimesest Vene revolutsioonist.

Kuna selle tütarlapse ema ringiõppusele tulla ei saanud, palusin ringi kuulajat-tütarlast jutustada vestluses sellest, mida ema talle on jutustanud. Ning tütarlapsed said kuulda 1905. aasta sündmustest osavõtja jutustust, veendusid konkreetseil näiteil, kui rasketes tingimustes elasid töölised Oktoobrirevolutsioonini, kuidas neid ekspluateerisid kapitalistid ning mõnitasid sandarmid ja ametnikud, kuidas töölised võitlesid tsaari-isevalitsuse

vastu, vaba, õnneliku elu eest, kuidas bolševike partei mõjul kasvas tööliste klassiteadvus. Kõik see avaldas suurt kasvatavat mõju kuulajatele, aitas neil kindlamini omandada õpitavat materjali.

Kogu õppeaasta kestel püüdsin koguda ja kuulajatele edasi anda selliseid fakte ja näiteid, selliselt üles ehitada õppust ringis, et kuulajad sügavalt tunneksid meie nõukogude ühiskondliku korra võrratut üleolekut kapitalistlikust korrast, oleksid teadlikud bolševike partei ideede ja tegude ülevusest, omandaksid nõukogude inimese, aktiivse kommunistliku ühiskonna ülesehitaja kõrgeid omadusi, ning oleksid tulvil püha viha ameerika-inglise ja kõigi imperialistide — uue sõja õhutajate, rahvaste vabaduse ja sõltumatuse lämmatajate vastu.

Tsehhi punanurgas, kus toimuvad ringi õppused, etendavad suurt kasvatavat osa väljapandud stalinlike suurehituste värvirikkad kaardid. Need on meie näitlikud õppevahendid.

Kasutan õppustel ulatuslikult ajalehtedes ja ajakirjades avaldatud kirju, artikleid ja fotosid kommunismi suurehituste kohta, valin nende hulgast välja ilmekamaid näiteid ja propageerin pidevalt neid stalinliku ajastu suurimaid ehitusi.

TUGEVDADA KOMMUNISTLIKE NOORTE VAHELIST SÕPRUST

Minu arvates peab propagandist olema kasvataja mitte ainult õppustel ringis, vaid ta peab muutuma kuulajatele lähedaseks, teadma, kuidas nad elavad, ja olema neile autoriteediks. Ma püüdsin järjekindlalt kuulajate vaimset arenemist suunata, laiendada nende poliitilist ja kultuurilist silmaringi, tugevdada neis kollektiivsusetunnet, mõjutada kuulajate tootmisalast, ühiskondlikku ja isiklikku elu.

Niipea kui mind kinnitati ringi propagandistik, alustasin otsekohe üksikasjalist kuulajate tundmaõppimist. Ma ei piirdunud andmete kogumisega kuulajate vanuse, nende tööstaaži ja üldharidusliku ettevalmistamise kohta, vaid otsustasin neid ligemalt tundma õppida. Vestlesin korduvalt kuulajatega, viibisin nende ühiselamus, tundsin huvi, kuidas tütarlapsed veedavad vaba aega, millega

nad tegelevad, kellega sõbrustavad. Kuulajate pidev tundmaõppimine andis mulle võimaluse läheneda neile individuaalselt, mõjutada mitte ainult kõiki üheskoos, vaid igapäev eraldi.

Kõik ringi kuulajad töötavad minuga koos samas tsehhis. See on minu kui propagandisti suur eelis, mille tõttu olen hästi informeeritud tütarlaste tootmisalastest edusammudest.

Pidades alalist sidet partei ja komsomoliorganisatsiooniga ning tsehhi juhtkonnaga, taotlesin ma iga tütarlapse oma ala meistriks, stahaanovlaseks saamist.

Õppeaasta algul ei täitnud Zina Nikolajeva normi, ei tahtnud tõsta oma kvalifikatsiooni. Peale kõneluste sellest ringi õppusel kasutasin ka teisi kasvatusvahendeid. Vestlesin Zinaidaga mitu korda, nõudsin, et tema käitumist arutaks kommunistlike noorte grupp, leppisin kokku meister Železnovaga, et ta pühendab Nikolajevale erilist tähelepanu. Peab ütleva, et sm. Železnova osutas mulle üldse suurt abi töös. Ta viibis tihti ringi õppustel, vestles kuulajatega, andis mulle väärtuslikke nõuandeid.

Püüdsin Nikolajevat ühiskondlikku ellu kaasa tõmata, rääkisin tütarlastega, et nad ümbritseksid teda sõbraliku hoolitsusega. Möödus kaks-kolm kuud ja Nikolajeva oli nagu teiseks muutunud. Nüüd on Zina kommunistlik noor, stahaanovlane, eesrindlik inimene tsehhis. Ta omandas mitu eriala.

Teine näide. Kord pöördus minu poole nõuande saamiseks Niina Lopatina. Veidi aega enne seda viidi ta ilma erilise põhjusega üle teisele tööle, mis tütarlapsele sugugi ei meeldinud. Ma rääkisin tsehhi juhtkonnaga, parteiorganisatsiooni sekretäri ja peagi pandi Lopatina tagasi vanale tööle.

Olen ise erialalt kangur, kuid ei tööta ammu sellel erialal. Kui ma nägin, et tütarlapsed lõngakorrumtamise jaoskonnast raiskavad palju aega lõnga sõlmimiseks, kusjuures sõlm tuleb suur, jäme ning sõlmimiseks kulub palju aega — vestlesin nendega ja tegin ettepaneku võtta üle kudujate sõlmesidumise võtted lõnga korrumtamisel. Noored töölised tundsid suurt huvi selle ettepaneku vastu ja pärast ühiseid otsinguid leidsime hea lahenduse. Meie meetodit kasutatakse nüüd tehases eesrindliku meetodina, tootmise ratsionaliseerimise eest aga said kõik selle jaoskonna tütarlapsed preemia.

Püüdsin kasvatada kuulajates kollektiivsuse- ja vastastikuse abistamise tunnet. Kord, vesteldes lõunavaheajal kuulajatega, ütlesin neile:

„Mäletate, tütarlapsed, kui me ühel õppusel arutasime küsimust sotsialistliku võistluse olemusest, tõite te ära seltsimees Stalini sõnad, mis näitavad sotsialistliku võistluse sisu:

„Sotsialistliku võistluse põhimõte on: eesrindlaste seltsimehelik **abi** mahajäänutele, et saavutada **üldist** tõusu...

Sotsialistlik võistlus ütleb: ühed töötavad halvasti, teised hästi, kolmandad paremini, — **jõua järele parematele** ja saavuta **üldine tõus**.“¹

„See on väga hea,“ jätkasin mina, „et te teate neid seltsimees Stalini sõnu. Kuid on vähe ainult neid teada, neist on vaja juhinduda.“

„Aga kas me ei tee siis seda? Kas meie ei püüa paremini töötada?“ kuuldus tütarlaste häält.

„Jah, kuid Bagroval, Zaitseval ja Voronkoyal ei edene hästi masina korrastamine ja nad ei täida normi. Kas saab sellega leppida?“

Tütarlapsed jäid mõttesse.

Arutanud olukorra läbi, leppisime kokku, et meie töölised tulevad enne vahetust pool tundi varem tööle, selleks, et õppida masina korrastamist esimese vahetuse tütarlastelt. Hommikune vahetus annab masinad õhtusele vahetusele üle käigu pealt, ei jäta masinaid seisma, kusjuures meie tütarlapsed õpivad masinaid korrastama enam kogenud sõbrataridelt hommikusest vahetusest. Peale selle otsustas Lidia Lebedeva abistada Bagrovat, Zaitsevat ja Voronkovat. Selle tulemusel õppisid tütarlapsed kiiresti masinat tundma, teda käsitlema ning hakkasid edukalt plaani täitma ja seda ületama. Kõik see soodustas meie kollektiivis sõpruse ja seltsimehelikkuse kasvatamist.

Kollektiivsuse ja sõpruse kasvatamiseks püüdsin ära kasutada kõiki võimalusi.

Kord haigestus meie ringi kuulaja Marina Trussova ja ta paigutati haiglasse. Mõne päeva pärast küsisin tütarlastelt, kas keegi on külastanud Trussovat. Selgus, et suure töökoormuse tõttu (me õppisime sel ajal valmistama tähtsat masinaosa) ei külastanud Marinat keegi. Ma

¹ J. V. Stalin, Teosed, 12. köide, lk. 108, Tallinn, 1952.

häbistasin tütarlapsi ja ütlesin, et kui suur töökoormus ka ei oleks, ei tohi oma sõbratari ära unustada. Juba järgmisel päeval käisid kuulajad Nikolajeva ja Ananjina haiglas, hiljem külastasid Trussovat ka teised tütarlapsed.

Lihtsalt hämmastav, millist mõju avaldas see juhtum Trussovale. Mõistes, et kollektiiv hoolitseb tema eest, tundes seltsimeeste sõbralikku toetust, muutus Marina kollektiivile tunduvalt lähedasemaks, lülitus ühiskondlikku ellu. Ta hakkas paremini suhtuma tootmisülesandesse ning poliitilisse õppusse. Peagi astus Trussova Kommunistlikku Noorsooühingusse.

Elu sotsialistlikus ühiskonnas on selline, et töötavatele inimestele, nõukogude noorsoole on antud piiramatud võimalused vaimseks kasvuks ja enese igakülgseks arendamiseks. Arvan, et propagandisti kasvatustöö on seda viljakam, mida täielikumalt tema kuulajad neid võimalusi kasutavad. Seepärast püüdsin kuulajatesse sisendada armastust raamatu, kultuuri, kunsti, kehakultuuri ja spordi vastu.

Iga kord kui ma oma jutustuse või vestluse ajal ringis nägin, et mõni küsimus tütarlapsi eriti huvitab, soovitsin neile selle kohta läbi lugeda vastava raamatu.

Näiteks kahekümne teisel õppusel, kui kõnelesime kommunistliku noore kohusest ennastsalgavalt töötada oma kodumaa heaks, soovitsin tütarlastel läbi lugeda V. Ažajevi romaani „Kaugel Moskvast“. Ise armastan ma seda raamatut väga: selles on ilmekalt näidatud sotsialistliku töö kangelaslikkus, ja — ma arvan — noorpõlve kasvatamisel etendab see tähtsat osa.

Minu ringi kuulajad lugesid talve jooksul läbi ligi kaks-kümmend ilukirjanduslikku teost: N. Ostrovski „Kuidas karastus teras“ ja „Tormi sünnitatud“, F. Panfjorovi „Võitlus rahu eest“, Vjatšeslav Šiškovi „Ugrjum-jõgi“, F. Gladkovi „Tsement“, Dm. Furmanovi „Tšapajev“, M. Bubjonovi „Valge kask“, P. Veršigora „Inimesed puhta südametunnistusega“, L. Tolstoi „Ülestõusmine“, T. Dreiseri „Ameerika tragöödia“ jt.

Soovitades tütarlastele mitmesuguseid raamatuid, juhindusin parteikabineti soovitustest. Kõik need teosed aitasid ühel või teisel määral kaasa poliitringi programmi omandamisel. Neid raamatuid soovitsin tütarlastele lugeda teatud kindlas järjekorras.

Lugemine ise ja vestlused loetu kohta omasid ringis

kahtlemata suurt tähtsust tütarlaste iseloomu ja moraalse omaduste kujundamisel. Erilise armastusega kõnelevad kuulajad neist teostest, mis õpetavad ennastalgavat ustavust kodumaale ja kommunistlikku suhtumist töösse.

Tihti loeme ajalehtedest teateid korea rahva kangelaslikust võitlusest, sündmustest Vietnamis, töötajate olukorrast kapitalistlikes maades. Vesteldes loetust, hakkasid tütarlapsed ükskord kõnelema nende poolt vaadatud kinofilmist „Neil on kodumaa“.

„See film“, ütles Leena Kanel, „näitab, kuidas ameerika-inglise kurjategijad püüdsid rikkuda nõukogude laste hinge. Nad püüavad sundida meie lapsi unustama kodumaad, emakeelt, lastele sisendatakse, et neil ei ole ema, isa ega kodu.“

Me vaatame kollektiivselt peaaegu igat uut filmi, käime üheskoos teatris. Pärast vahetavad kuulajad saadud muljeid. Tekivad ägedad vaidlused ja arutlused. Kõik see soodustab ringi kuulajate kommunistlikku kasvatamist.

Ma sõbrunesin väga tütarlastega, muutusin neile nõuandjaks ja vanemaks seltsimeheks. Mind rõõmustasid nende edusammud ja kurvastas ebaedu. Ma ei kõnelnud tütarlastele kunagi oma kiindumusest neisse, kuid nad nähtavasti tundsid seda ise. Nad tulid minu juurde kirjadega seltsimeestelt ja juttudega perekondlikest pahanlustest, rääkisid võitudest või kaotustest spordivõistlustel. Mul pole kunagi valutanud süda sportlike mängude või spordivõistluste pärast, aga kui mu tütarlapsed läksid uisurajale võistlema oma sõbrataridega teistest tsehhi-dest, läksin ka mina tehase staadionile.

Peaaegu iga kuulajat külastasin ma tema elukohas, kas ühiselamus või korteris. Juhtus ka, et mul tuli jagada tütarlastele kõige mitmekesisemaid nõuandeid, alates pisi-astjadest, mis aitavad kultuuriselt organiseerida nende eluolu, ning lõpetades sõbralike nõuannetega suurte eluliste küsimuste kohta. Oli ka juhtumeid, kus ma ühele või teisele küsimusele ei saanud vastata korrapealt. Siis lubasin ma kellegagi nõu pidada, läbi vaadata vastava kirjanduse ning juba pärast seda anda kvalifitseeritud vastuse neid huvitavale küsimusele. Püüdsin alati oma lubadust täita.

Viibides ühiselamus, vestlesin tütarlastega päevasündmustest, moraali- ja elukorraküsimustest. Sealjuures sidusin oma vestlusi selle materjaliga, mida kuulajad kuulsid

õppustel ringis, laiendades selliselt nende teadmisi, õpetades tütarlapsi juhinduma elus ringist saadud poliitilistest teadmistest.

Tõstsin komsomoliorganisatsiooni ees üles küsimuse selle kohta, et on vajalik osutada suuremat tähelepanu noorte ühiselamule. Pärast selle küsimuse läbiarutamist komsomolikomitee istungil töötati välja konkreetsed abinõud ühiselamus kasvatustöö tugevdamiseks. Sinna suunati agitaatoreid, komsomolikomitee organiseeris kunstilise isetegevusringi, raamatute ettelugemise, noorte kohtumisi tehase kuulsate inimestega. Ühiselamu kõrvale ehitati spordiväljakud.

Ma tundsin, et olen vastutav kuulajate kogu käitumise, samuti nende töö ja õpingute eest, parimaks autasuks aga on mulle kuulajate vaimne kasv, see, et nad palju omandasid ning palju õppisid, muutusid poliitiliselt küpsemaiks, tähendab, ka palju teadlikumaiks ja aktiivsemaiks kommunismiehitajaiks.

G. GUSSEINOV,

Bakuu linna trusti „Ordžonikidzenefi“
4-da töönduse algastme poliitringi
propagandist

KUIDAS MA VALMISTUN ÕPPUSTEKS

Tuntud on see suur osa, millist täidab propagandist noorsoo poliitilise haridustöö süsteemis. Propagandisti teoreetiliste teadmiste hulgast, tema oskusest läheneda kuulajaile, esitada ainet, sõltub noormeeste ja tütarlaste poliitilise õppetöö kvaliteet, nende osatähtsuse suuremine ettevõtte tootmisprotsessis ja nende ühiskondlik aktiivsus. Seepärast on propagandistidele marksistlik-leninliku teooria, V. I. Lenini ja J. V. Stalini teoste süstemaatiline tundmaõppimine poliitringi eduka töö tähtsaimaks tingimuseks.

Töötan propagandistina kaks aastat. Kuni selle ajani olin mitu aastat agitaator. Ning alati oli ja on minu teadmiste põhilisteks allikateks meie geniaalsete juhtide Vladimir Iljitš Lenini ja Jossif Vissarionovitš Stalini teosed.

Ettevalmistust õppeaastaks alustasin kaua aega enne esimesi õppusi poliitringis. Tutvusin üksikasjaliselt poliitringi õppeplaani ja -programmiga ning koostasın õppetöö aastaplaani. Plaanis näitasin ära teemad ning nende õppimise aja õppeaasta vältel, märkisin üritused, mis tuli teostada, seoses iga teema läbivõtmisega, näitasin ära meile vajaliku poliitilise ning ilukirjanduse, loetlesin näitlikud õppevahendid nende kasutamiseks õppustel selle või teise teema tundmaõppimisel. Õppetöö käigus täiendasin ja parandasin plaani.

Igaks teemaks ettevalmistumisel loen tavaliselt palju kirjandust, püüan läbi lugeda kõik ettenähtud põhilised ning lisaks soovitatud teosed, mis on vajalikud teema sügavaks ja igakülgseks tundmaõppimiseks. Nii näiteks ette valmistudes õppuseks „Nõukogude rahvaste ühtne pere“ märkisin läbilugemiseks J. V. Stalini tööd: „Partei

järjekordseist ülesandeist rahvusküsimuses", „Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu moodustamisest", 30. detsembril 1922 NSV Liidu Nõukogude I Kongressil peetud kõne, „Leninismi alustest", „Rahvusküsimus ja leninism", „Kõne Tadžikistani ja Turkmenistani eesrindlike mees- ja naiskolhoosnikute nõupidamisel partei ja valitsuse juhtidega 4. detsembril 1935. aastal".

Paljud neist töödest olid mulle juba varem tuntud. Kuid ette valmistudes õppusteks, lugesin need uuesti läbi. Nii toimin ma alati.

Nagu ma juba ütlesin, on ringi töö aastaplaanis ette nähtud ka kuulajate ettevalmistamine õppusteks. Nii näiteks õppuseks „Nõukogude rahvaste ühtne pere" soovitasin peale ettenähtud õppematerjali kuulajatele läbi lugeda seltsimees Stalini kõne Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelsel koosolekul 9. veebruaril 1946. aastal.

Õppustel kasutamiseks märkisin ära rea nõukogude kirjanike ilukirjanduslikke teoseid, mis ilmekalt näitavad rahvuslikes vabariikides aset leidnud kultuurilise ja majandusliku ülesehitustöö saavutusi: M. Šaginjani „Viis-aastaku teedel", T. Sjomuškini „Alitet läheb mägedesse", M. Hüsseini „Apšeron", S. Vurguni poemi „Mugan" (poem jutustab Aserbaidžani NSV noorsoo loovast tööst).

Näitlikest vahendeist, peale NSV Liidu poliitilis-administratiivse kaardi, mida me kasutame pidevalt, märkisin kasutamiseks UK(b) Partei ajaloo näitlike õppevahendite albumist kaheteistkümnenda trüki 13. ja 14. lehe.

13-ndal lehel — „Leninlik-stalinliku rahvuspoliitika võit" — on näidatud liiduvabariikide rahvamajanduse arengut ja kultuuri kasvu. 14-ndal lehel — „NSV Liidu rahvaste suur sõprus" — on trükitud kunstnik L. Markovi pildi „Seltsimees Stalin kolhoosnike-lööktöölise kongressi delegaatide keskel" reproduktsioon ning ülesvõtted: seltsimees Stalin ning partei ja valitsuse juhid võtavad vastu liiduvabariikide delegatsioone.

Minu ringi töö aastaplaanis on ette nähtud ka üritused, mida ma kavatsen läbi viia seoses õppeprogrammi läbi võtmisega. Nii näiteks teema puhul „NSV Liit — maailma esimene tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik" kavatsesin organiseerida meie tööala vana tööliste Hüssein Ramazanovi vestluse kuulajatega. Ramazanov on kuue-

kümne kaheksa aastane, üle poole oma elust on ta veetnud naftatööstuses Surahhanis. Kuni revolutsioonini kandis ta endal pealesunnitud, rõõmutu töö kogu raskust.

Pärast selle teema õppimist kavatsesin läbi viia ekskursiooni J. V. Stalini muuseumi, mis asub meie linnas.

Selle muuseumi dokumendid, pildid, eksponaadid jutustavad seltsimees Stalini revolutsioonilisest tegevusest, bolševike partei võitlusest Lenini ja Stalini juhtimisel isevalitsuse vastu, Suurest Sotsialistlikust Oktoobrirevolutsioonist, sotsialismi võidust meie maal, leninlik-stalinliku rahvuspoliitika võidust. Muuseumi paljude saalide materjalid peegeldavad seltsimees Stalini elu ja tegevust Bakuus.

Teema „NSV Liit — võitnud sotsialismi maa“ materjali täiendamiseks otsustasin organiseerida loengu „Bakuu minevikus ja tänapäeval“. Tavaliselt peavad meile loenguid ja ettekandeid Kommunistliku Noorsooühingu rajoonikomitee lektorid. Viime neid harilikult läbi pärast tööd.

Teema juurde „Leninlik-stalinlik kommunistlik noorsooühing — kommunistliku partei ustav abiline ja võitlusreserv“ tegin kuulajatele Babajevale ja Mirzajevale ülesandeks valmistada fotovitriin, mis näitab meie võitlust sõjajärgse stalinliku viisaastakuplaani täitmise eest. Samuti oli kavas vaadata Ordžonikidze-nimelises kultuuripalees kinofilmi „Noor kaardivägi“.

TAIENDAN IGA PÄEV OMA TEADMISI

Oma kogemuste põhjal veendusin, et kuulajatele saab põhjalikult esitada õppematerjali ainult siis, kui ise tead palju rohkem programmis ettenähtust. Vajalikke teadmisi saab koguda aga ainult visa, süstemaatilise iseseisva õppimise teel.

Mul on tehniline keskaridus. Oma poliitiliste teadmiste täiendamise eesmärgil astusin möödunud aastal rajoonikomitee juures asuvasse kaheaastasesse parteikooli. Kool õpetas mind süstemaatiliselt töötama raamatuga. Ma seadsin endale ülesandeks pühendada iga päev poolteist kuni kaks tundi V. I. Lenini ja J. V. Stalini teoste iseseisvale õppimisele.

Peale poliitilise kirjanduse ma loen süstemaatiliselt ilukirjanduslikke teoseid. Lühikese aja kestel lugesin läbi

romaanid: P. Pavlenko „Õnn“, M. Hüsseini „Apšeron“, M. Ibragimovi „Saabub päev“, M. Ragimi poemi „Leninigradi kohal“ ja teised teosed.

Tähelepanelikult jälgin perioodilisi väljaandeid: loen ajalehti „Pravda“, „Komsomolskaja Pravda“, „Kommunist“ (aserbaidžani keeles), „Bakinski rabotši“, ajakirju „Tebligatši“ („Propagandist“) ja „Inglab ve medeniet“ („Revolutsioon ja kultuur“).

Raamatute, ajalehtede ning ajakirjade lugemisel märgin ära materjalid, mida on vaja kasutada selle või teise teema kohta läbiviidavate õppuste ettevalmistamiseks, teen erilisse vihikusse märkusi ja väljakirjutusi.

Peale selle kogun väljalõikeid ajalehtedest ja ajakirjadest, mida säilitan eraldi kaante vahel. Näiteks säilitan eraldi kaante vahel väljalõikeid rahvusvahelise olukorra kohta, teises — võitluse kohta rahu eest, kolmandas — kommunismi suurehituste kohta.

Suurt abi õppusteks ettevalmistamisel annab mulle komсомoli rajoonikomitee juures asuv alaliselt tegutsev seminar. Hoolikalt valmistun ette igaks seminariõppuseks, õpin tundma kogu soovitatud kirjandust, mis seminari teema kohta on antud.

Näiteks kirjanduse hulgas, mida õppisin ettevalmistamisel seminariks „Nõukogude rahvas ehitab Lenini-Stalini partei juhtimisel edukalt kommunistlikku ühiskonda“, omasid peamise koha seltsimees Stalini tööd: „Kõne Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelisel koosolekul 9. veebruaril 1946“, „Intervjuu „Pravda“ kirjasaatjaga hr. Churchilli kõne puhul 13. märtsil 1946“, „Marksismi ja keeleteaduse küsimused“, „Seltsimees J. V. Stalini vastused „Sunday Times’i“ Moskva kirjasaatja hr. Alexander Verti poolt tema kirjas sm. Stalinile esitatud küsimustele 17. septembril 1946. a.“

Peale loengute kuulame ja arutame läbi propagandistide ettekandeid ja referaate marksismi-leninismi klassikute teoste ning marksismi-leninismi teooria küsimuste kohta. Seminariõppustel antakse edasi parimate propagandistide töökogemusi. Algastme poliitringide juhatajad annavad edasi oma kogemusi jutustuste ning vestluste läbiviimisel, kuulajate teadmiste kontrollimisel, nende õpetamisel raamatuga töötama, konspektide koostamisel jne.

Ringide juhatajate esinemised on tavaliselt tulvil elustvõetud näiteid. Paljud näited kirjutasin üles ning kasu-

tasin neid seejärel õppustel. Nii kirjutasin üles jutustuse kahekordse Sotsialistiiku Töö Kangelase Šamame Hassanovi töö kohta. Tänu igapäevasele õppimisele oma agroomiliste teadmiste täiendamisel ja oma suurtele praktilistele kogemustele kogub Hassanov rikkalikke puuvillasaake. Kirjutasin samuti üles huvitavaid näiteid Bakuu naftatöölaliste tööst.

Samuti käin loengutel ja ettekannetel, mida korraldab partei rajoonikomitee. Suurt abi osutasid mulle V. I. Lenini ja J. V. Stalini üksikute teoste, J. V. Stalini revolutsioonilise tegevuse Bakuu perioodi ning kommunismi grandioossete ehituste ja teiste kohta peetud loengud.

Kõik see, eriti aga iseseisev õppetöö, aitab mul tõsta oma teoreetilist ettevalmistust, suurendab teadmisi ja täiustab minu propagandatöö meisterlikkust.

VALMISTUN HOOLIKALT JA UKSIKASJALISELT JUTUSTUSEKS

Ettevalmistust järjekordseks õppuseks alustan õppeprogrammi vastava osa ning õppematerjali läbilugemisega. Seejärel loen läbi selle teema kohta soovitatud kirjanduse, valin välja huvitavaid näiteid ja fakte tööstuse elust.

Kirjanduse lugemist alustan V. I. Lenini ja J. V. Stalini teoste õppimisega. Lenini ja Stalini tööd on põhialuseks minu jutustusele ning vestlusele ringis.

Ette valmistudes õppusteks „V. I. Lenin ja J. V. Stalin — Kommunistliku Noorsooühingu ülesannetest“, lugesin läbi ning konspekterisin V. I. Lenini kõne Kommunistliku Noorsooühingu III kongressil „Noorsooühingute ülesanded“ ning J. V. Stalini kõne ULKNU VIII kongressil.

Et esile tõsta ning rõhutada kuulajatele Kommunistliku Noorsooühingu peamist ülesannet — aidata bolševike parteid noore sugupõlve kasvatamisel kommunismi vaimus, kirjutasin välja seltsimees Stalini sõnad tema tööst „Leninismi küsimustest“ selle kohta, et noorsooühing „on töölis- ja maanoorte massiorganisatsioon, parteitu, kuid parteiga külgnev organisatsioon. Tema ülesandeks on abistada parteid noore sugupõlve kasvatamisel sotsialismi vaimus. Ta annab noort reservi kõigile teistele pro-

letariaadi massiorganisatsioonidele kõigis valitsemis-
harudes“¹.

Seltsimees Stalini poolt antud vastusest „Komsomolskaja Pravda“ toimetuse esitatud küsimustele kirjutasin välja märkuse poliitilise õppuse tähtsuse kohta kommunistliku noorsooühingu aktiivile.

„... Ilma Kommunistliku Noorsooühingu aktiivi praktilise töö **ühendamiseta** tema teoreetilise ettevalmistusega („leninismi õppimine“) on võimatu igasugune vähegi läbimõeldud kommunistlik töö Kommunistlikus Noorsooühingus“.²

Lenin ja Stalin on korduvalt märkinud, et nõukogude noorsugu, kommunistlikud noored, peavad oma igapäevase tööga osa võtma võitlusest meie maa edasise õitsengu eest, kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest. Et rõhutada seda programmi teesi, kirjutasin oma konsepti seltsimees Stalini järgmise juhtnööri:

„On vaja, et iga kommunistlik noor-aktivist seoks oma igapäevase töö kõigil ülesehitustöö aladel sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise perspektiiviga. On vaja, et ta oskaks teha oma igapäevast tööd selle perspektiivi teostamise vaimus ja suunas“.³

Seltsimees Stalini vastusest „Komsomolskaja Pravda“ toimetuse küsimustele kirjutasin välja juhi näpunäite Kommunistliku Noorsooühingu ustavusest internatsionalismi põhimõtetele.

„Internatsionalism on Kommunistliku Noorsooühingu tööd läbivaks põhiideeks. Selles on tema jõud“⁴.

Pärast V. I. Lenini ja J. V. Stalini teoste tundmaõppimist ja konsepteerimist asun ilukirjanduse lugemisele. Näidete kasutamine õppustel ilukirjanduslikest teostest aitab mul illustreerida eredamalt teemat, teha jutustuse arusaadavamaks, paremini meelde jätta materjali kuulajate teadvuses, äratav kuulajates huvi ilukirjanduse lugemise vastu.

Õppuse „Kommunistlik noor on Nõukogude kodumaa tulihingeline patrioot ja kommunistliku ühiskonna aktiivne ehitaja“ eel lugesin läbi A. Fadejevi romaani

¹ J. V. Stalin, Teosed, 8. köide, lk. 33, Tallinn, 1949.

² J. V. Stalin, Teosed, 7. köide, lk. 238, Tallinn, 1949.

³ Sealsamas, lk. 232.

⁴ Sealsamas, lk. 233.

„Noor kaardivägi“ ning V. Ažajevi romaani „Kaugel Moskvast“. Oma vestlust kommunistlike noorte, nõukogude noorsoo patriotismist illustreerisin näidetega nendest teostest.

Tuletasin meelde episoodi romaanist „Noor kaardivägi“, milles kõneldakse, kuidas neli vaprat patriooti — Sergei Tjulenin, Ljubov Ševtsova, Sergei Levašov ja Valja Borts — heiskasid Suure Sotsialistliku Oktoobri-revolutsiooni auks ööl vastu 7. novembrit punaseid lippe majadele fašistide poolt vallutatud linnas. Teosest „Kaugel Moskvast“ aga lugesin õppustel katkendi noorte sidetöölise ennastsalgavast tööst telefoniliini ülesseadmisel.

Ilukirjanduse kasutamine aitas kuulajatel sügavamalt mõista nõukogude patriotismi loomust, mis väljendus nõukogude inimeste kangelastegudes Suure Isamaasõja ajal, ja väljendub meie rahva igapäevases elus, kes ehitab kommunistlikku ühiskonda.

Suurt tähelepanu ettevalmistamisel õppusteks omistan faktide ja näidete kogumisele kohalikust elust. Nende kasutamine muudab vestluse elavamaks, aitab siduda õpitavat materjali tegelikkusega, tõstab kuulajate aktiivsust.

Samal õppusel tõin näiteid Bakuu noorte töökangelastegudest. Kõneldes „Kirovneft“ 2-e töönduse kuulsast meistrist Aga Hüsesein Kafarovist, rõhutasin, et tema novaatorluse allikaks on sotsialistlik suhtumine töösse, piiritu armastus Nõukogude kodumaa vastu. Kafarovi poolt soovitatud uus töörežiim suurendas puuraukudelt nende remondita toodanguandmise aja kestust ning soodustas naftatoodangu tunduvat tõusu. Varem töötasid Kafarovi jaoskonnas nafta puuraugud ilma remondita keskmiselt 26 päeva, nüüd aga töötavad nad remondita 150 päeva. Meister Aga Hüsesein Kafarovi töökogemusi kasutatakse kõigis meie maa naftatööstustes.

Ette valmistades õppust „Sotsialistlik kord on töötajate heaolu alus“, kogusin andmeid noorte palga kohta, kes töötavad meie tööstuses. Selle teema õppusel kõneldes, et Nõukogudemaal on töö saanud au- ja kuulsuseasjaks, jutustasin meie tööstuse operaatori Alekper Hassanovi elust. Alles mõni aasta tagasi tuli ta noorukesena meie juurde vabariigi Sabirabadi rajoonist. Aus suhtumine töösse, püüe tõsta oma kvalifikatsiooni, tegid ta oma ala meistriks, tööstuse üheks paremaks operaatoriks.

Alekper Hassanov töötab operaatorina maa-aluste puuraukude remontimise teises jaoskonnas. Iga kuu täidab ta plaani 150—160 protsenti. Hiljuti remontisid noored tema initsiatiivil puuraugu, mis seisis mitu aastat kasutamata. Hassanovi aus suhtumine töösse on samuti tema materiaalse heaolu tõusu tingimuseks. Hassanovi kuupalk on 1.800—2.000 rbl.

Ringi kuulajad avaldavad suurt huvi rahvusvahelise poliitika küsimuste vastu. Seda arvestades, teen pärast õppust lühikese kokkuvõtte möödunud nädala sündmustest.

Tehes ära kogu ettevalmistava töö, asun vestluse- ja õppeplaani ning jutustuse konspekti koostamisele.

Õppeplaanis näen ette vestluse juba õpitud teema ja jutustuse uue teema kohta, vastused üleskerkinud küsimustele ning koduse ülesande.

Jutustuse konspekti märgin lühidalt selle, mis mul on vaja kuulajatele ette kanda. Selles tõstan ma eraldi esile põhiseisukohti, toon fakte ja näiteid selles järjekorras, milles neid tuleb jutustuses ette kanda.

Toon näiteks minu poolt koostatud konspektist katkendi õppuseks „Kuidas elasid töölisel ja talupojal tsaari-Venemaal ja kuidas nad võitlesid oma vabastamise eest“.

Töölisklassi olukord tsaari-Venemaal

Raske ja rõõmutu oli revolutsioonieelse Venemaa tööliste elu. Vabrikandid ja tehaste omanikud ekspluateerisid neid halastamatult, hoidsid neid harimatuses, võtsid neilt inimese elementaarsed õigused.

Kasusid taga ajades kehtestasid kapitalistid erakordselt pika tööpäeva — 12,5 kuni 15 tundi.

Tööline-revolutsionäär Babuškin kirjutab: „Minnes mõnikord tehase oma korterisse, jäin teel tukkuma ja ärkasin hoobist laternaposti vastu. Avad silmad ja lähed jälle edasi, ning jälle tukud...“

Tööliste tööpalk oli väga madal, seda jätkus vaevalt selleks, et mitte nälga surra. Uurimiste andmeil Venemaa tööstuslike ettevõtete kohta 1908. aastal oli tööliste keskmine kuupalk 20 rubla 50 kopikat. Kuid sedagi viletsat palka vähendati igasuguste trahvide ja kinnipidamisega.

Selle kohta kirjutas 1895. aastal V. I. Lenin „... Peremees ei hooli töolisest sugugi, sest tal on kerge leida alati töötute massist teist töolist, kes on valmis tööle minema ükskõik kelle juurde. Seega peremehe võim tööliste üle suureneb, ning peremees kasutab seda võimu ja surub töölise trahvidega vabrikutöö rangetesse raamidesse.“¹

On vaja rõhutada, et veelgi raskem oli tööliste olukord Bakuu naftatööstuses.

Tuletada kuulajatele meelde Hüsesein Ramazanovi jutustust Surahhani naftatööstuse tööliste raskest elust enne revolutsiooni.

Bakuu naftatöölisi ekspluateerisid välismaised kapitalistid (Rothschild, Nobel) ja kohalikud töösturid. Naftatoodeti primitiivsete vahenditega.

Töölised elasid muldonnides, neid ei peetud inimesteks. Eriti metsikult ekspluateeriti noorsugu. Üks kolmandik Venemaa töolistest vabrikutes ja tehastes olid 9 kuni 11 aasta vanused lapsed. Töötades võrdsest täiskasvanutega, said tütarlapsed ja noormehed oma töö eest tunduvalt väiksemat tasu. 15—17-aastased noored töölised said umbes poole täiskasvanud tööliste palgast, alaealised — ühe kolmandiku.

Tööliste ja nende laste sunnitöö iseloomustamiseks tuua katkend V. I. Lenini artiklist „Streikidest“, mis on kirjutatud 1899. aastal.

„... vaadake neid tööndusalasid, kus töölised pole veel saavutanud endile seaduse kaitset ja kus nad ei saa kapitalistidele vastupanu avaldada, — ja te näete ülemäära pikka tööpäeva, mis ulatub 17—19 tunnini, te näete lapsi alates 5—6 aasta vanusest, kes endale tööga liiga teevad, te näete pidevalt nälgivate ja pikkamööda nälgasurevate tööliste sugupõlve“.²

Tsaarivalitsus püüdis hoida töörahvast pimeduses ja harimatuses. Rahvaharidusele kulutati kaks korda vähem kui vanglate, kohtute ja politsei ülalpidamiseks. Tuleb rõhutada, et samasugust rahvamasside pimestamise poliitikat teostavad käesoleval ajal kapitalistlike maade valitsused, sealhulgas meie naaberriikide Iraani ja Türgi valitsused.

¹ V. I. Lenin, Teosed, 2. köide, lk. 54, Tallinn, 1949.

² V. I. Lenin, Teosed, 4. köide, lk. 274, Tallinn, 1950.

Tsaari-Venemaa — rahvaste vangla

Tsaari-Venemaa oli mittevvene rahvusest töötajatele vanglaks.

Tsaarivalitsus ei hoolinud põrmugi aserbaidžani ega teiste Venemaal elunevate rahvaste hariduse ja kultuuri arengu eest. Ta raiskas iga aasta mitu miljonit rubla vanglate ehitamiseks ja nende ülalpidamiseks Bakuus, samal ajal, kui ta koolide ülalpidamiseks andis veidi üle 100 tuhande rubla. Ning neiski õppisid ainult rikaste lapsed. Aserbaidžani iga 100-st elanikust oli 90 kirjaoskamatut.

Aserbaidžani noorsugu pidi tegema mittekvalifitseeritud töölise rasket sunnitööd, ta ei saanud mõeldagi hariduse omandamisele. Sellest kõneleb Samed Vurgun oma poemis:

Pool elust tootnud naftat kaevudest,
kus raske gaas mul hinge lämmatas;
pool elust vaevelnud ma raskustes,
kui surm mind alatasa ähvardas.

Kui pilkasesse kaevu laskusin,
ei tähti, päikest, valgust näinud siin...

Vaid kõva muld... ja raske kirka käes...
luud-liikmed haiged, uinuda ei saa.
Ja naine haige... Laste nälga näen,
neid leiva pärast nutmas kuulen ma.

Et kuulajatele näidata, et samasuguses raskes olukorras on töölised veel praegu kõigis kapitalistlikes maades, tuleb jutustada Iraani naftatöölise olukorrast, keda juba mitu aastakümnet rängalt ekspluateerivad inglise imperialistid Inglise-Iraani naftakompanii esindajate ja rahvuslike naftatöösturite näol.

Inglise imperialistide peremehetsemine Iraanis tõi kaasa töörahva vaesumise suurenemise, töötaolu kasvu, naftatöölise tööpalga allaviimise äärmuseni.

Iraani töölised elavad raskeis elutingimustes, suurem enamus neist elab telkides ja savihüttides.

Naftatöölise ja nende perekondade halvad elutingimused ja poolnäljas olemine kutsuvad esile massilisi taudi-

desse haigestumisi. Arstiabi puudub aga peaaegu täiesti. Naftatööstuses tuleb iga tuhande töölise kohta ainult 7 haigla voodikohta, 11 333 inimese kohta aga ainult üks arst.

Järeldus: Ainult proletaarne revolutsioon kapitalistlikes maades vabastab tööraha jäädavalt orjusest ja vaesusest.

Tsaari-Venemaa majanduslik mahajäävus ja tema sõltuvus välismaisest kapitalist

Meie kodumaa oli ka revolutsioonieelsel ajal maailma suurimaks maaks. Nagu praegugi, oli tema territoorium ulatuslik, viljakad olid tema maad, rikkad olid tema maa-põuevarad, majanduslikult jäi ta aga maha paljudest teistest maadest. Metallurgia, kivisöe tootmine ja teised tööstusharud olid inglise, prantsuse, saksa ja ameerika kapitalistide käes.

Välismaa pankurid ja töösturid, tunginud Venemaale ja haaranud enda kätte tema rikkused, ekspluateerisid metsikult rahvast. Välismaiste firmade iga-aastane sissetulek moodustas 200 miljonit kuldrubla.

Tsaarivalitsus ei võidelnud sugugi välismaalaste vägivald vastu riigis, vaid vastupidi, võttes inglise, prantsuse ja ameerika kapitalistidelt miljardeid laenuks, maksis neile hiigelsummasid protsentideks. Kõik see tekitas Venemaale hädaohu kaotada täielikult oma riiklik iseseisvus.

Töölise ja talupoegade võitlus oma vabastamise eest

Meie maa töörahas ei leppinud kunagi tsaari, mõisnike ja kapitalistide rõhumisega. Aastasadade jooksul pidas töörahas mehiste võitlust oma vabanemise eest. Meie kodumaa ajalugu tunneb palju talurahvasõdu ja ülestõuse (neist on suuremad: talupoegade ülestõus Stepan Razini juhtimisel 1667—1671 ning Jemeljan Pugatšovi juhtimisel 1773—1775).

Kuid need ülestõusud suruti maha, sest talupoegadel ei olnud sellist revolutsioonilist juhti, nagu seda on tööliklass.

XX sajandi alguses muutus töölisklass Venemaal suureks jõuks. Seltsimees Stalin nimetas teda võimsaks hiiglaseks. Töölisklass on ühiskonna kõige revolutsioonilisem ja eesrindlikum klass. Juba XIX sajandi lõpust alates toimusid streigid Venemaal üha sagedamini ja muutusid üha massilisemateks (1885. aastal streikis Orehhovo-Zujevõs Morozovi vabrikus 8 tuhat töölisi).

Lugeda läbi katkend M. Gorki romaanist „Ema“ (1. mai demonstratsioon).

V. I. Lenin näitab, et streigid on võitluse kooliks ekspuaterijate vastu.

V. I. Lenin ja J. V. Stalin relvastasid Venemaa tõusvat töölisklassi ja töörahvahulki revolutsioonilise marksistliku õpetusega ja viisid nad võitlusele tsarismi vastu.

Lühidalt seletada, mis on marksism.

„Marksism on teadus looduse ja ühiskonna arenemise seadustest, teadus rõhutud ja ekspuateritavate hulkade revolutsioonist, teadus sotsialismi võidust kõigis maades, teadus kommunistliku ühiskonna ehitamisest.“¹

Selle teaduse löid suured mõtlejad ja revolutsionäärid Karl Marx (1818—1883) ja Friedrich Engels (1820—1895). Lühidalt jutustada „Kommunistliku Partei Manifesti“ (1848) tähtsusest.

Marksistlik teadus sai töölisklassile selleks kompassiks, mis näitas talle õige tee võiduks ekspuataatorite üle. Lenini ja Stalini poolt loodud bolševike partei õpetas meie maa töölisklassi juhinduma oma võitluses sellest õpetusest.

Edasi märkisin jutustuse konspektis põhilised andmed V. I. Lenini ja J. V. Stalini elu ja revolutsioonilise tegevuse alguse kohta. Nende andmete allikaks olid: „UK(b)P ajalugu. Lühikursus“, „Vladimir Iljitš Lenin. Lühike elu ja tegevuse ülevaade“, „Jossif Vissarionovitš Stalin. Lühike elulugu“. Ma kasutasin samuti M. D. Bagirovi raamatut „Bakuu ja Aserbaidžani bolševistlike organisatsioonide ajaloost“ ning kunstilis-dokumentaalset albumit „Jossif Vissarionovitš Stalin“.

¹ J. V. Stalin, „Marksism ja keeleteaduse küsimused“, lk. 50, Tallinn, 1952.

Esimene Vene revolutsioon

Bolševike partei ja tema suured juhid V. I. Lenin ja J. V. Stalin liitsid töörahva miljonilised hulgad võimsaks võitlejate armeeks tööliklassi kurnajate vastu. „Sellele armeele“, märkis V. I. Lenin, „ei suuda vastu panna ei Vene isevalitsuse raugastunud võim ega rahvusvahelise kapitali raugastuv võim“.¹

Esimene Vene revolutsioon 1905.—1907. aastal algas 1905. aasta 9. jaanuari pühapäeva veriste sündmustega. 1905. aasta suvel kandus revolutsiooniline liikumine sõjaväkke ja sõjalaevastikku. Musta mere sõjalaevastiku soomuslaeval „Potjomkin“ toimus madruste ülestõus.

Tuua tsitaat UK(b)P ajaloo lühikursusest:

„Kõigest kolme revolutsioonista kestel (aastad 1905—1907) teevad tööliklass ja talurahvas läbi niisuguse kogemusrikka poliitilise kasvatuskooli, mida nad poleks võinud saada kolmekümne hariliku rahuliku arenemise aastaga“².

Lääne-Euroopa kapitalistide abiga surus tsaari isevalitsus 1905. aasta revolutsiooni maha. Revolutsiooni lüüasaamise põhjused: tööliste ja talupoegade kindla liidu puudumine tsarismi vastu; sõdurite enamus polnud revolutsiooni poolel; tööliklass ei tegutsenud küllalt üksmeelselt; polnud ühtsust ka parteis eneses.

Revolutsiooni lüüasaamise järel hakkasid bolševikud tööliklassi ette valmistama uuteks revolutsioonilisteks lahinguteks.

Lühikokkuvõte: Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsioonini olid Venemaa rahvad tsaari isevalitsuse, mõisnike ja kapitalistide ikke all. Paljude sajandite kestel tõusis meie rahvas korduvalt üles võitlusele oma vabanemise eest. Töörahva hulgad ei suutnud aga saavutada enda vabanemist seni, kuni neile ei tekkinud revolutsioonilist juhti tööliklassi ja selle revolutsioonilise partei näol.

XX sajandi alguseks muutus Venemaa tööliklass suureks jõuks. Marksismi levimisega hakkas tööliklass paremini mõistma oma eesmärki, selgemini kujutlema oma võitluse teed.

¹ V. I. Lenin, Valitud teosed, I kd., lk. 367, Tallinn, 1945.

² „UK(b)P ajalugu. Lühikursus“, lk. 85, Tallinn, 1951.

V. I. Lenini ja J. V. Stalini poolt loodud bolševike partei juhtis Venemaa tölisklassi võitlust tsarismi, mõisnike ja kapitalistide vastu.

*

Valmistanud jutustuse konspekti, asun ma vestluse plaani koostamisele, märgin küsimused kuulajatele. Nii näiteks märkisin vestluseks „NSV Liit on demokraatliku leeri juhtiv jõud“ üles järgmised põhiküsimused:

1. Missugused kaks leeri tekkisid sõjajärgses maailmas ja missugused põhilised lahkuminekid olid nende eesmärkides ja poliitikas?

2. Nõukogude Liit on kindel rahukants ning demokraatliku leeri juhtiv jõud.

3. Miks on demokraatliku leeri jõud mõõtmatult võimsamad imperialistliku leeri jõududest?

Põhi- ja täiendavad küsimused, mis ma esitan kuulajatele, aitavad neil järjekindlalt ja täielikult esitada õppematerjali, seda üldistada ning järeldusi teha. Hästi valitud ja täpselt formuleeritud küsimused tagavad kuulajate aktiivse osavõtu vestlusest. Tekib elav mõttevahetus, kuulajad soovivad väljendada oma arvamusi igas küsimuses.

Vestluses seminariteemal „Kommunistlik noor on Nõukogude kodumaa tulihingeline patrioot ja kommunistliku ühiskonna aktiivne ehitaja“ palusin ma kuulajaid jutustada nõukogude patriotismi konkreetsetest väljendustest. Gadaš Mamedov ja Ibragim Hassanov vastasid, et patriotismi väljendumine on võimalik peamiselt ainult sõja ajal. Faramaz Ismailov vaidles neile vastu ja ütles, et patriotism avaldub mitte üksnes sõja ajal, vaid ka meie rahuaja elus ja töös. Need kaks vastust kutsusid välja elava mõttevahetuse. Enamus toetas Ismailovit. Kõik koos tegime järelduse: hea õppimine, stahaanovlik töö, isamaa kaitsmine ja kõik, mis tugevdab meie kodumaa võimsust, väljendavad nõukogude patriotismi.

Vestlus võimaldab kuulajatele korrata õppematerjali ja saadud teadmisi paremini meelde jätta, minule aga võimaldab see selgitada, missugune osa on kuulajate poolt hästi omandatud ja missuguses osas on vaja täiendavaid seletusi.

Õppetööks ettevalmistamise lõpul annan kuulajatele ülesanded iseseisvaks tööks. Ülesanded annan ma ringi õppijaile vastavalt nende ettevalmistusele ja olemasolevale vabale ajale.

Programmi teema „Kommunistliku partei juhtimine on Kommunistliku Noorsooühingu jõu ja tugevuse allikas“ materjali paremaks omandamiseks soovitasin kuulajatele lugeda õpperaamatutest vastavat materjali ja seda konspekterida, lugeda lõpuni V. Birjukovi romaani „Kajakas“ viimane osa, lugeda läbi M. Ragimi poem „Leningradi kohal“ ja valida neist teostest katkend, mis jutustab sellest, kuidas partei kasvatab nõukogude noorsugu.

*

Möödunud õppeaasta näitas, et ringides õppinud noormehed ja tütarlapsed õppisid tundma palju uut materjali ja täiendasid tunduvalt oma poliitilisi teadmisi. Suurenes nende ühiskondlik ja tootmisalane aktiivsus. Kuulajad Ibragim Hassanov ja Ahmed Sultanov astusid Kommunistliku Noorsooühingu ridadesse. Rahhim Rahhimov ja Masma Mirzajeva võeti vastu UK(b)P liikme kandidaadiks.

Kõik kuulajad hakkasid Ordžonikidze-nimelise kultuuripalee juures asuva raamatukogu lugejateks. Neid võib sageli näha punanurgas raamatuid lugemas. Kjamiil Melikov luges viimasel ajal läbi M. Ibragimovi teose „Saabub päev“, M. Hüsseini „Apšeron'i“, M. Suleimanovi „Maapõue saladuse“, Lala Agajeva aga V. Ažajevi jutustuse „Kaugel Moskvast“.

Ringi kuulajad loevad järjekindlalt ajalehti „Komsomolskaja Pravda“, „Kommunist“, „Azerbaidžan Gändžläri“, jälgivad ajakirja „Inglab ve medeniet“.

Sellest ajast alates, kui noored hakkasid õppima poliitringis, võtavad nad aktiivselt osa ka komsomoli-organisatsiooni tööst. Kõik kuulajad täidavad ühiskondlikke kohustusi. Noormehed ja tütarlapsed on algatajaiks kirjanduslike vaidluste, ekskursioonide läbiviimisel ajaloolistesse paikadesse ja kino ning teatrite külastamisel.

Hiljuti viis tööstuse noorsugu poliitringi kuulajate algatusel läbi konverentsi, mis oli pühendatud Stalini preemia

laureaadi kirjanik M. Ibragimovi loomingule. M. Ibragimov võttis isiklikult konverentsi tööst osa.

Seoses programmi materjali tundmaõppimisega käisid noored puhkepäevil J. V. Stalini muuseumis, põrandaaluses trükikojas „Niina“, kus on trükitud stalinlikku ajalehte „Brdzola“; vaatasid näidendit „Hanlar“, „1905-ndal aastal“, „Kevadised veed“ ja kinofilme „Noor kaardivägi“, „Lenin Oktoobris“, „Julged inimesed“ jt.

Ringi liikmete poliitiliste teadmiste kasv soodustab nende tootmisaktiivsuse kasvu. Peaaegu kõik kuulajad ületavad tunduvalt plaani. Paljud neist, nagu Kjamil Melikov ja Ibragim Hassanov, tõstsid õppetöö kestel oma kvalifikatsiooni.

Poliitringis õppimine suurendas kuulajate huvi õppimise vastu. Faramaz Ismailov, Kjamil Melikov ja Ali Atajev valmistuvad naftatehnikumi astumiseks, Lala Agajeva hakkab õppima töölisnoorte kooli kaheksandas klassis.

Ulejäänud kuulajad hakkavad õppima bolševike partei loojate ja juhtide V. I. Lenini ja J. V. Stalini eluloo tundmaõppimise ringis.

S. SADAUOV,

Kasahhi NSV Akmolinski oblasti
Novo-Tšerkasski rajooni „Kzöl-Žul-
dus“ kolhoosi algastme poliitringi
propagandist

JUTUSTUS JA VESTLUS ON POLIITÕPPUSE PÕHIMEETOD

Enne õppetöö algust poliitringis olin ma kaks nädalat komsomoli propagandistide seminaril Kommunistliku Noorsooühingu Akmolinski oblastikomitee juures. Seminar andis mulle kui algavale propagandistile väga palju ja hoidis mind jämedate meetodiliste vigade tegemise eest. Mulle sai selgeks, et õppetöö põhimeetodiks algastme poliitringis peab olema jutustus ja elav vestlus, et jutustust ei tohi muuta laialivalguvaks, kuivaks loenguks ega lubada elava vestluse asendamist küsimustevastuste vigase meetodiga.

Ent niipea kui asusin õppetöö juurde, mõistsin, et omaette küsimus on omandada meetodilised põhireeglid, teine asi on aga nende rakendamine tegelikkuses, jutustuse ja eriti vestluse läbiviimise kunsti omandamine.

OMANDADA PROPAGANDATÕÕ METOODIKA

Juba esimene õppetund tõi mulle pettumuse. Minu jutustus, mida ma mõttes kordasin enne tundi, näis mulle olevat meetodiliselt õige. Ma valmistasin teda ette kaua, uurisin läbi kogu programmis soovitatud kirjanduse ning palju lisakirjandust ja koostas in üksikasjalise konspekti, lootes oma jutustusega äratada kuulajates huvi. Asi kujunes aga teisiti. Sedamööda, kuidas ma jutustasin, hajus kuulajate tähelepanu, nõrgenes kontakt kuulajakonnaga, langes loomulikult minu meeoleolu ja jutustuse lõpposa ma lihtsalt kärpisin. Lõpuks selgus, et olles rää-

kinud peaaegu tund aega, olin kuulajad tublisti ära väsitanud. Jääb lisada, et ka järgmine vestlus läks halvasti. Iseseisva töö protsessis ei suutnud kuulajad orienteeruda materjalis: enamus neist vaikis õppetunnis ja need, kes vestlusest osa võtsid, vastasid ebatäpselt.

Mispärast see nii juhtus? Mis on minu ebaõnnestumise põhjuseks? Need mõtted ei andnud mulle kaua aega rahu ja sundisid tähelepanelikult analüüsima minu poolt koostatud konspekti ja üksikasjadeni meelde tuletama õppuse käiku, meenutama seda, kuidas suhtusid kuulajad jutustuse ühte või teise seisukohta ja teesi. Pidasin nõu enamkogenud propagandistiga, kes juhib meie kolhoosis UK(b)P ajaloo lühikursuse õpperingi, hiljem aga pidasin nõu seminari juhatajaga propagandistide seminaril Novo-Tšerkasski rajooni komsomolikomitee juures. Nii toimisin ka edaspidi, arutasin kriitiliselt läbi iga eelmise õppuse, kasutades teiste propagandistide nõuandeid, ei häbenenud kogenumatelt seltsimeestelt abi paluda ja püüdsin igati omandada paremaid õppetöökogemusi.

Kuid pöördun tagasi oma esimese õppuse juurde. Võtsin paberilehe ja kirjutasin sellele: „Jutustuse puudused esimesel õppusel“, ning asusin uuesti konspekti läbi mõtlema. Pean tunnistama, et ma ei avastanud korraga oma jutustuse kõiki vigu ja puudusi. See õnnestus mul hiljem, pärast kolmandat-neljandat õppust. Et aga käesolevat artiklit mitte keeruliseks teha, esitan oma märkmed lõplikul kujul alljärgnevalt:

1. Jutustus oli liiga pikaks veninud — kestis 55 minutit, oli üle koormatud sündmuste ja üksikasjadega, samuti katkenditega ilukirjandusest. Liialt rõhutasin ajaloolist osa. Tahtsin õpperaamatu materjali täiendada ja jutustasin liiga üksikasjaliselt riigi killunemisest üksikuteks vürstiriikideks enne vene maade ühinemist Moskva ümber, esitasin liiga palju nimesid, nimetusi, sündmusi, lugesin ette pikki, üksikasjalisi katkendeid S. Borodini raamatust „Dimitri Donskoi“ ja A. Tolstoi raamatust „Peeter Esimene“ ega lausunud peaaegu midagi kasahhi rahva ajaloost.

Järeldus: a) tuleb õppida rikkalikust materjalist eraldama peamist, kõige tähtsamat. Jutustuse osa meie kodumaa kangelaslikust ajaloost ei tohi kesta üle 10—15 minuti;

b) jutustuses tuleb kuulajaile esitada ainult kõige aru-

saadavamaid näiteid kasahhi rahva ajaloost ja meie oblasti, rajooni ja kolhoosi tänapäeva elust;

2. Mõni osa jutustusest ei olnud küllaldaselt selgitatud. Pühendades palju aega ajaloolisele osale, ei iseloomustanud ma küllalt täielikult meie maa rahvaste võimsaid loovaid jõude. Jutustuse viimane ja kõige tähtsam peatükk „Nõukogude Liit — esimene sotsialismimaa maailmas“ samuti ei rahuldanud kuulajaid.

Järeldus: asetades jutustuses esiplaanile kolm-neli peamist mõtet, tuleb täpselt jaotada ja arvestada aega vastavalt ühe või teise mõtte tähtsusele ja keerulisusele. Selleks peab jutustuse konspekti tähelepanelikult läbi vaatama ja täpsustama, et vabastada see teisejärgulistest faktidest ja seisukohtadest ning suurendama jutustuse peamisi osi. Teen enesele reegliks esialgu jutustus valjusti läbi lugeda. Ühe sõnaga, tuleb rohkem töötada jutustuse kallal.

3. Jutustuse keel on väljendusvaene. Ilma mingi vajaduseta kasutasin ma mõningaid võõrsõnu, nagu „avantürism“, „aktuaalsus“, „residents“ ja teised (nad on mul isegi konspektis) ega seletanud nende tähendust. Jutustuses polnud ühtegi vanasõna ega rahva kõnekäändu, laused olid tihti pikad ja raskesti arusaadavad.

Järeldus: hea, väljendusrikas keel otsustab suurel määral jutustuse edu. Tuleb tähelepanelikult jälgida oma kõnet.

4. Kogu jutustuse kestel ei osutanud ma tähelepanu kuulajate teadmistele. Kavatsesin esitada kuulajatele küsimusi, ent unustasin selle, kuna konspektis polnud sellekohast märget. Edaspidi teen vastavad märkused oma konspekti. Hästi läbimõeldud küsimused oleksid tõmmanud enestele kuulajate tähelepanu ja teinud jutustuse elavaks. Jutustuse kestel tuleb läbi arutada üks või kaks küsimust koos kuulajatega.

Uldine järeldus: Jutustuse õnnestumine ei olene üksnes õppematerjali tundmisest, vaid veel suuremal määral sellest, kui võrd jutustus on meetoodiliselt õieti üles ehitatud, arvestades kuulajate üldhariduslikku ja poliitilist ettevalmistust. Jutustuse meetoodikat tuleb tõsiselt õppida.

Ma esitasin need märkused täielikult sellepärast, et minu arvates toob iga õppuse (nii jutustuse kui vestluse) selline analüüs suurt kasu eriti siis, kui alles asud propagandatöele.

Järk-järgult kujunesid mul töös välja kindlad meetodilised harjumused ning ma hakkasin oskuslikumalt ja õigemini jutustust üles ehitama. See omakorda tõstis vestluse kvaliteeti ja kergendas kuulajatel materjali iseseisvalt tundmaõppimist. Ma veendusin, et propaganda-töös on õppuse iga osa teisega tihedalt seotud; üks osa mõjutab teist. Tarvitseb ainult oma tähelepanu nõrgendada õppeprotsessi ühe elemendi suhtes kolmest elemendist — jutustuse, vestluse või kuulajate iseseisva töö suhtes soovitatud kirjandusega, kui see otsekohe avaldab mõju ka kahele teisele elemendile (küllalt on meenutada minu esimese õppuse läbiviimise ebaõnnestunud kogemust). Ja vastupidi, ütleme, kui õnnestus kuulajate iseseisvat tööd korraldada hästi, tõuseb tunduvalt kuulajate huvi õppuste vastu ning vestlused toimuvad suure aktiivsusega. Tuginedes kuulajate teadmistele, võib jutustuses programmi mõnel teisel teemal mõningaid üksikasju vahele jätta ja koondada tähelepanu põhilistele küsimustele.

Nüüd jutustan, kuidas ma viisin läbi 15-nda õppuse „NSV Liit on demokraatliku leeri juhtiv jõud“.

Valmistudes õppuseks kolmandal teemal „NSV Liit — rahu, demokraatia ja sotsialismi kants“ (ma valmistusin korraga kaheks õppuseks), püstitasin enesele kolm põhiülesannet:

a) jutustuse aluseks võtta mõlema õppuse puhul NSV Liidu rahuarmastav välispoliitika ja imperialistlike riikide vallutuspoliitika iseloomustus, mis on antud V. I. Lenini ja J. V. Stalini teostes;

b) eriti rõhutada teesi selle kohta, et NSV Liidu rahuarmastav välispoliitika tuleneb nõukogude sotsialistliku korra olemusest endast, samal ajal kui imperialistlike riikide, eeskätt Ameerika Ühendriikide agressiivne välispoliitika tuleneb kapitalistliku korra ekspluataatorlikust, inimvihkajalikust olemusest;

c) täielikult ära kasutada meetodika üht tähtsat nõuet: kahe süsteemi — kapitalistliku ja sotsialistliku, kahe leeri — imperialistliku ja demokraatliku leeri võrdlemist ja teineteisele vastandamist, selleks et näidata nõukogude korra mõõtnatut üleolekut.

Lühikeses sissejuhatavas osas tuletasin kuulajaile meelde eelmise õppuse põhiteese — „Kapitalismiajastu läheneb lõpule, sotsialism tugevneb ja võidab“.

Ma rõhutasin, et teise maailmasõja tagajärjel langes kapitalistlikust süsteemist välja rida Euroopa ja Aasia maid, imperialismijõud nõrgenesid järsult ning sotsialismijõud, vastupidi, tugevnesid ja suurenesid tunduvalt. Tekkis võimas demokraatia- ja sotsialismileer, mida juhib Nõukogude Liit.

„Ajaj, mil Nõukogude Liit ja rahvademokraatiamaad tegelevad rahuliku ülesehitava tööga,“ jätkasin ma, siirdudes õppuse teema esitamisele, „püüavad kõigi maade imperialistid, esmajärjekorras Ameerika Ühendriikide imperialistid, valla päästa uut maailmasõda... Vaadake neid kahte skeemi ja teile selgub hiiglasuur, põhjalik erinevus kahe leeri vahel, mis kujunes välja sõjajärgses maailmas, — demokraatliku ja imperialistliku leeri vahel.“

Nende sõnade juures näitasin kuulajaile paberil joonestatud suuremõõtelist skeemi. Vasakul paiknes kommunismi suurehituste skeem: hüdroelektrijaamad Volgal ja Dnepril, Turkmeenia peakanal, Lõuna-Ukraina, Põhja-Krimmi ja Volga—Doni kanalid; paremal skeem ameerika sõjabaaside asetusest kogu maailmas.

„Siin on teile piltlikult näidatud kaks maailma, kaks majandussüsteemi, kaks poliitikat,“ jätkasin ma jutustust, „Nõukogude Liit ehitab gigantseid elektriijaamu ja kanaleid ning niisutab miljoneid hektaare põlde. Ameerika Ühendriigid aga ehitavad sõjalisi baase ning loovad platsdarme kallaletungiks Nõukogude Liidule ja rahvademokraatiamaadele. Meie ehitame elu jaoks. Nemed ehitavad surma jaoks. Meie võitleme rahu eest. Nemed valmistuvad sõjaks.“

Arendades seda mõtet, iseloomustasin ma mõlemat leeri ja jutustasin, missugused maad kuuluvad imperialistlikku leeri ja missugused demokraatlikku leeri, ning palusin kuulajaid näidata neid maid kaardil. (Igaks õppuseks paigutas ringivanem maailma kaardi ja NSV Liidu kaardi seinale. Enne ja pärast õppust, aga ka vaheaegadel, õpivad kuulajad lugema kaarti ja praegu on nad sellega hästi tuttavad. Tihti tekib kaardi juures elav vestlus rahvusvahelistest sündmustest ja sündmustest sisemaal.)

Jutustust osa kohta „Ameerika imperialistide poliitika on uue maailmasõja ettevalmistamise ja vallapäästmise poliitika“ alustasin ma viitega sellele, et Ameerika Ühendriikide imperialistid on alati teostanud maadevallu-

tamise poliitikat, esinenud alati rahvaste vabaduse ja iseseisvuse tigidamate vaenlaste ning kägistajatena. Ma lugesin ette õpperaamatus toodud väljavõtte V. I. Lenini teosest, kus öeldakse: „...Ameerika miljardärid, need kaasaegsed orjapidajad avasid eriti traagilise peatüki verise imperialismi verises ajaloo...“¹

Seejärel esitasin ma ajaloolisi fakte, mis illustreerivad seda Vladimir Iljitši ütelist, — Filipiinide, Havai, Puerto-Rico, Lõuna- ja Kesk-Ameerika jne. maade orjastamist ameerika imperialistide poolt.

„Samasugust poliitikat,“ jätkasin ma, „teiste rahvaste ekspluateerimise ja orjastamise poliitikat teostasid Ameerika Ühendriigid ka Venemaa suhtes.“ Ma rõhutasin, et Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon lükkas ümber ameerika ja teiste imperialistide kavatsused, purustas orjastavad ahelad, mis sidusid Venemaad välismaise kapitaliga, päästis meie kodumaa iseseisvuse ning kehtestas meie maal sotsialistliku korra ja avas uue ajastu inimkonna ajaloo.

Noore Nõukogude Vabariigi kõige vihasemad vaenlased olid Ameerika Ühendriikide imperialistid, kes raevutsesid oma kolonisaatorlike plaanide läbikukkumise pärast Venemaal.

Meenutades kuulajaile 14 kapitalistliku riigi sõjakäiku noore Nõukogude Vabariigi vastu, jutustasin ma Ameerika Ühendriikide ajaloo ühest kõige häbiväärsemast leheküljest — ameerika imperialistide poolt relvastatud interventsiooni organiseerimisest Nõukogude Venemaa vastu 1918.—1920. aastail. (See oli kuulajatele tuttav juba 13-st õppusest, kuid nüüd valgustasin ma seda küsimust sügavamalt ja põhjalikumalt. Võtsin oma jutustuse aluseks V. I. Lenini „Kiri ameerika tööliste“, sealjuures kasutasin sm. P. N. Pospelovi ettekannet V. I. Lenini 27. surma-aastapäeva puhul ja akadeemik Tarle artiklit ajakirjast „Bolševik“ nr. 1 1951. aastast.)

Esitasin kuulajatele katkendi N. Nikitini romaanist „Põhja Aurora“, kus jutustatakse Murmanski vallutamisest ameerika-inglise interventide poolt 1918. aastal, ja soovitasin kuulajaile see romaan täielikult läbi lugeda.

„Kas ameerika imperialistide röövellik iseloom on vahepeal muutunud?“ jätkasin. „Ei ole muutunud. Kasahhi

¹ V. I. Lenin, Teosed, 28. köide, lk. 44, v. k.

vanasõna ütleb: „kes on ussina sündinud, ussina ka sureb“.

Iseloomustades Ameerika Ühendriikide praegust poliitikat, ohjeldamatut sõjapropagandat kapitalistlikes maades, tsiteerisin ma seltsimees Stalini sõnu: „Ameerika Ühendriikide ja Inglismaa praeguste juhtide poliitika on agressioonipoliitika, on uue sõja vallapästmise poliitika.“¹

Selle järel kasutasin ma arvusid, mis tõendavad relvastuse võidujooksu imperialistlikus leeris, iseloomustasin Põhja-Atlandi pakti ja Marshalli plaani agressiivset osa, jutustasin ameerika fašiseerimisest ning Lääne-Saksamaa ja Jaapani remilitariseerimisest, mida teostavad ameerika-inglise imperialistid. Ma soovitasin kuulajaile lugeda V. Sobko romaani „Rahu pant“.

„Uue sõja propageerimiselt ja selle ettevalmistamiselt,“ jätkasin ma, „on Ameerika Ühendriikide imperialistid juba üle läinud oma vallutuslike plaanide teostamisele — nad organiseerisid relvastatud interventsiooni Koreas, okupeerisid Hiinale kuuluva Taivani saare, rikuvad Hiina õhupiire.“

Küsimuse, milleks ameerika imperialistidele on vaja sõda, otsustasin ma kuulajatega läbi arutada, toetudes kuulajate teadmistele, mis nad omandasid nii eelmistest õppustest kui ka ajalehtedest. Pidasin seejuures silmas veel üht asjaolu. Kuulajad esitasid mulle tihti küsimusi, mis puudutavad käesolevaid rahvusvahelisi sündmusi. Neile küsimustele vastasin ma õppustel, pühendades sellele õppeajast viis-kuus minutit, sagedasti kas õppuse eel või lõpul. Oleme korduvalt rääkinud sellest, mis eesmärgiga teostavad imperialistid uue sõja vallapästmise poliitikat ning ma arvestasin, et kuulajad oskavad kasutada saadud teadmisi vastates minu küsimusele.

Polina Nikitina ja teda täiendanud Mukan Berligožin märkisid, et ameerika imperialistid tahavad sõda selleks, et hävitada Nõukogude Liitu ja orjastada rahvademokraatiamaid ning haarata enda kätte maailmavalitsemine, et sellega kindlustada kapitalismi. Ameerika Ühendriikide monopolistidele on vaja sõda selleks, et säilitada suuri ülikasumeid ja edasi lükata Ameerika Ühendriikidesse halastamatult tungivat kapitalismi paratamatut kaastlast — majanduskriisi.

¹ „Pravda“ 29. oktoobrist 1948.

Ma täiendasin ja üldistasin kuulajate sõnavõtte ning näitasin, et teise maailmasõja ajal kasvasid ameerika töösturite ja pankurite kasumid kolmekordseks ja suurenevad üha relvastumise võidujooksu ja sõjapsühhoosi ülespuhumise tagajärjel. Kui 1938. aastal oli Ameerika Ühendriikide iga elaniku kohta sõjalisi kulusi 8 dollarit, siis 1949. aastal — 150 ja 1950. aastal olid need juba üle 300 dollari. „Ammendava vastuse küsimusele,“ jätkasin ma, „milleks on kodanlusele vaja sõda, annab V. I. Lenin imperialistliku sõja iseloomu määratlusel:“

„Võitlus turgude pärast ja võõraste maade paljaksrõövimine, püüe likvideerida proletariaadi ja demokraatia revolutsioonilist liikumist sisemaal, püüe tüsata, eraldada ja hävitada kõigi maade proletaarlasti, ässitades kodanluse kasuks ühe rahvuse palgaorjad teisest rahvusest palgaorjade kallale, — selline on sõja ainuke reaalne sisu ja tähendus.“¹

„Niisiis näeme, et uue sõja vallapäätmise poliitika, rahvaste vabaduse ja iseseisvuse lämmatamise poliitika tuleneb kapitalistliku korra olemusest, kuna seal on võimalik ekspluataatorid, kes on eluliselt huvitatud sõjast ja rahvaste orjastamisest.“

Näidates, et imperialistliku sõjasüütajate leeri vastu seisab võimas demokraatlik leer, eesotsas Nõukogude Liiduga, asusin iseloomustama NSV Liidu stalinlikku välispoliitikat — rahu ja rahvastevahelise sõpruse poliitikat.

Ma rõhutasin, et meie riik on alati võidelnud rahu eest ja kaitseb rahu. Nõukogude valitsuse esimeseks sammuks oli rahudekreet, mille kirjutas Lenin ja kinnitas II Ülevenemaaline Nõukogude Kongress 8. novembril 1917. aastal. Selle järel lugesin ma ette õpikus toodud katkendi seltsimees Stalini aruandekõnest partei XVIII kongressil, kus on erakordse selgusega formuleeritud NSV Liidu välispoliitika põhimõtteid.

Rääkides Nõukogude riigi välispoliitikast sõjajärgseil aastail, vastandasin ma NSV Liidu sirgjoonelise ja ausa, rahuarmastava poliitika Ameerika Ühendriikide ja teiste kapitalistlike riikide vormilt valelikule ja sisult agressiivsele poliitikale. Ma näitasin, kui järjekindlalt täidab Nõukogude Liit kolme suurriigi Jalta ja Potsdami konverentside otsuseid Saksamaa ja Jaapani kohta ja kui jul-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 21. köide, lk. 1, v. k.

tunult ajavad Ameerika Ühendriigid ning Inglismaa nurjana nende otsuste täitmise. Oma jutustust illustreerisin ma andmetega ajalehtedest.

Vastandades üksikuid fakte, iseloomustasin ma ühelt poolt NSV Liidu seisukohti ja teiselt poolt Ameerika Ühendriikide ning tema satelliitide seisukohti aatomi-relva ja sõjapropaganda keelamise ning relvastuse vähendamise küsimuses jne.

Selle järel iseloomustasin üksikasjaliselt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni, rõhutasin, et see organisatsioon on muutunud praegu uue sõja vallapäästmise tööriistaks, et Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni käsutavad ameeriklased. (Kokkuvõtteõppuste ettevalmistamisel ja läbi viimisel teemal „NSV Liit on rahu, demokraatia ja sotsialismi kants“ võtsin ma aluseks seltsimees Stalini poolt antud põhimõtted vestluses „Pravda“ kirjasaatjaga 1951. aasta veebruaris. Selles vestluses paljastab seltsimees Stalin ameeriklastest-inglastest uue sõja süütajad ning esitab rahu eest võitlemise programmi.)

Edasi rõhutasin, et meie riigi rahuarmastav välispoliitika tuleneb nõukogude sotsialistliku korra enese olemusest. NSV Liidus ei ole klasse, kes oleksid huvitatud sõjast. Nõukogude rahvas tegeleb rahuliku ülesehitustööga ega taha sellepärast sõda. Ma tsiteerisin seltsimees Stalini suurepäraseid sõnu, mis juba veerand sajandit tagasi näitasid Nõukogude Liidu kui rahukantsi osa maailmas:

„... Meie maa on ainus riik maailmas, mis on võimeline teostama ja mis tõesti teostab rahupoliitikat, teostab seda mitte variserlikult, vaid ausalt ja avalikult, otsustavalt ja järjekindlalt. Praegu tunnustavad kõik, nii vaenlased kui ka sõbrad, et meie maa on ainus riik, mida võib õigusega nimetada rahupoliitika kantsiks ja lipukandjaks kogu maailmas. Kas tarvitseb siis tõestada, et see asjaolu pidi suurendama Euroopa rahvahulkade poolehoidu ja sümpaatiat nõukogude võimu kasuks? ... Mil-lelegi muule ei võlgne nõukogude võim niivõrd tänu oma populaarsuse eest kui rahupoliitikale, mida ta teostab ausalt ja mehiselt kapitalistliku ümbruskonna raskeis tingimustes.“¹

Jutustuse — „NSV Liit on rahu, demokraatia ja sotsia-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 6. köide, lk. 235, Tallinn, 1948.

lismi lipukandja" lõpposas rõhutasin, et meie maa on rahu eest peetava järjekindla võitluse ilmekas ja innustav eeskuju kogu progressiivsele inimkonnale. Kõigi maade töötajad õpivad nõukogude rahvalt, kuidas mehiselt kaitsta rahu ning avastada ja paljastada imperialistlike sõjaõhutajate kavatsusi. Iseloomustades rahvusvaheliste demokraatlike organisatsioonide võitlust rahu eest, jutustasin kuulajatele sellest, kuidas võitlevad sõjaõhutajate vastu Prantsuse, Ameerika, Itaalia, Kreeka ja teiste maade rahvad, jutustasin Raymonde Dienne'ist ja Paul Robesonist, Howard Fastist ja Joliot-Curie'st.

Eriti juhtisin kuulajate tähelepanu seltsimees Stalini erakordsele osale võitluses rahu, demokraatia ja sotsialismi eest. Stalini nimi innustab miljoneid kõikide maade töötajaid võitlusele rahu, demokraatia ja vabaduse eest, sisendab neisse veendumust, et rahu säilitatakse ja kindlustatakse. „Stalin — see on rahu,“ ütleb koos nõukogude inimestega kogu progressiivne inimkond.

Kokkuvõttes märkisin, et rahu-, demokraatia- ja sotsialismijõud ületavad imperialistliku leeri jõud ja et „kui imperialistid päästavad valla kolmanda maailmasõja, siis on see sõda hauaks mitte enam üksikuile kapitalistlikele riikidele, vaid kogu maailma kapitalismile“.¹

VESTLUS KUI ÕPPETUNNI KÕIGE KEERULISEM OSA

Minule isiklikult oli ja jääb vestlus ringi õppuse kõige keerulisemaks osaks. Ülesanne saavutada kuulajate aktiivsust vestlusel, kerkis minu ette kohe õppuste algul.

Esimestes õppetundides võttis ainult kaks-kolm kuulajat meelevdi vestlusest osa, kuna ülejäänuid tuli minul ergutada, neile sõna anda. Kuid seegi ei andnud minu vilumatuse tõttu alati soovitud tulemusi. Tihti vastati minu poolt esitatud küsimusele: „Ma ei tea. Ma vastan järgmine kord,“ või veel halvemini — vaikimisega.

„Miks te ei vasta?“ küsisin.

Jälle vaikus.

„Kas lugesite need leheküljed õpperaamatus läbi, mis ma soovitasin?“

„Jah.“

¹ G. Malenkov, Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 32. aastapäev, lk. 16, Tallinn, 1949.

„Noh, siis vastake esitatud küsimusele.“

„Ma parem kuulan, kuidas teised vastavad.“

Nii ei saanudki ma mingit vastust ning ma kas ise vastasin esitatud küsimusele või palusin seda teha kedagi kuulajatest. Pärast esimesi õppusi kujunes mul enneaegne ja täiesti väär arvamine, et paljud kuulajad lihtsalt ei taha ringis töötada, nii nagu seda vaja on, et nad on „passiivsed“ ja neid ei saa „liikuma panna“. Meenub, kui õiglaselt noomis mind kolhoosi parteiorganisatsiooni sekretär, kui ma tema juurde läksin oma „kaebustega“:

„Tuleta meelde seltsimees Stalini sõnu selle kohta, et ei ole halbu töötajaid, vaid halvad juhid. Need sõnad kehtivad täielikult ka sinu ja sinu ringi kohta,“ ütles mulle vana kommunist. „Asi seisab selles, et sa ei oska veel vestlust läbi viia, ning töötad vähe oma kuulajatega.“

Parteiorganisatsiooni sekretär andis mulle palju väärtuslikke nõuandeid ja soovitas viibida ÜK(b)P ajaloo õpperingi vestlustel, mida juhib kogunud propagandist. See õpetas mind paljuski.

Kõigepealt — täiendavate ja suunavate küsimuste esitamine. Võtame näiteks teise õppuse. Ma esitasin sellel õppusel ühe sellise küsimuse: „Kuidas võitlesid tsaari-Venemaal töölised ja talupojad endi vabanemise eest?“

Sellele küsimusele vastas Kalõmžan Kalžanov.

„Töölised ja talupojad,“ ütles Kalžanov, „ei leppinud rõhumisega. Nad korraldasid ülestõuse ja streike. Ent sellega ei saavutanud nad oma elujärje põhjalikku parandamist. Ainult marksismi levimine andis nende võitlusele selge eesmärgi ja nad võitsid, kukutades isevalitsuse ning teostades Oktoobrirevolutsiooni.“

Selline ebatäielik vastus mind ei rahuldanud.

Mida pidin mina kui propagandist tegema? Esitama kuulajatele rea täiendavaid küsimusi: missuguseid talurahvasõdasid ja ülestõuse te teate ja mispärast lõppesid nad lüüasaamisega? Missugune tähtsus oli tööliklassi tekkimisel Venemaal? Mispärast ei suutnud töölised saavutada võitu ekspluataatorite üle ainult streikide abil? Milles seisab marksismi hiiglasuur ajalooline tähtsus? jne.

Täiendavate küsimuste esitamine oleks kahtlematult kergendanud kuulajatel materjali omandamist ja tõstnud

nende aktiivsust. Selle asemel pöördusin ma mitmel korral kuulajate poole ühe ja sama ettepanekuga — täiendada Kalžanovi vastust, mis muidugi ei soodustanud palju kuulajate osavõttu vestlusest.

Minu arvates on vestluses suure tähtsusega suunavad küsimused. Mõnikord käib kuulaja küsimustele vastates nii-öelda ümberringi ega suuda tungida küsimuse olemusse. Siin ongi vaja talle esitada suunav küsimus. Seda teha tähendab abistada kuulajat, sisendada temasse usku oma jõusse, säilitada temas huvi õppuse vastu ning tõmata teda vestlusest osa võtma. Seda mitte teha tähendab võtta kuulajal mõnel juhul kauaks ajaks huvi aktiivselt vestlusest osa võtta.

Toon näite. Vestluse lõpul kolmandal õppusel „Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon“ — esitas üks kuulaja küsimuse: „Mispärast siiski tekkis veebruarirevolutsiooni järel kaksikvõim? Mulle on see arusaamatu.“

Küsimusele soovisid vastata kolm kuulajat: Muhamedinov, Nikitin ja Saginajeva. Kuna nad kõik olid juba varem esinenud, ma palusin küsimusele vastata Rahima Rõspekoval, kes teistest harvemini sõna võttis.

„Tsaari kukutamise järel,“ alustas Rõspekova, „valisid töölised ja talupojad oma saadikud nõukogudesse ja võim oli nõukogude käes. Siis aga tekkis kodanlik Ajutine Valitsus... ja võim läks üle sellele...“

Rahima vaikis. Siis esitasin ma suunava küsimuse.

„Ütelge, kuidas siis tekkis kodanlik valitsus, kui võim oli nõukogude käes? Ja miks andsid nõukogud võimu Ajutisele Valitsusele?“

Rõspekova mõtles ja vastas siis kindlalt: „Nõukogudes haarasid ju juhtimise endi kätte esseerid ja menševikud. Nad aitasid kodanlusel luua Ajutise Valitsuse. Nad saavutasid hiljem selle, et nõukogud andsid võimu vabatahtlikult üle sellele valitsusele.“

„Aga kuidas see juhtus, et menševikud ja esseerid said nõukogudes enamuse?“ küsisin uuesti.

„Sel ajal, kui bolševikud juhtisid tööliste ja soldatite võitlust tänavail, haarasid menševikud, rahvahulki valelike lubadustega pettes, saadikute kohad nõukogudes enda kätte. Paljud töölised ja soldatid uskusid siis veel menševikke ja esseere.“

Ma tegin kokkuvõtte, kiitsin Rõspekovat vastuse eest, ja õnnitlesin endamisi iseennast väikese võidu puhul:

ma olin veendunud, et nüüd kui veel veidi abistada, saab Rahima aktiivseks osavõtjaks vestlusest ning ma ei eksinud selles.

Minu arvates on veel üks väga tähtis abinõu kuulajate aktiviseerimiseks. Ma mõtlen oskust läheneda igale kuulajale, arvestada tema isikupärasusi, mõjutada teda ühel või teisel viisil. Inimeste alaline tundmaõppimine, oskus neid vaadelda, võimaldab parandada õppuste kvaliteeti, tõsta kuulajate huvi poliitõppuse vastu.

Need mõtted tulid mulle pähe, kui ajasin juttu Kanšai Saginajevaga tema kodus. Minu katsed teda õppusel vestlusse tõmmata olid senini nurjunud. Ma otsustasin minna tema poole koju ja selgitada, mis on selle põhjuseks.

Mul ei olnud Kanšai kohta kujunenud kindlat arvamust: ta kuulas jutustust tähelepanelikult, töötas kodus üsna usinasti (ma kontrollisin tema konspekte), kuid vestlusel ei saanud ma temalt sõna suust välja.

Jutuajamine Saginajevaga toimus kaks päeva enne järjekordset õppust. Ma küsisin, kuidas ta õppuseks ette valmistub. Neiu vastas. Tekkis vestlus, kus ta küll mõningal määral segaselt ja ebakindlalt, kuid õigesti jutustas õppusel läbivõetud materjali. Ma küsitlesin ikka edasi ning sain õiged vastused. Tähendab, Kanšai teab materjali. Ent miks ta vestlusel vaikib? Lahkudes küsisin seda temalt.

„Ma ei oska rääkida,“ vastas Saginajeva kohmetult. „Muidu ma tean küll, aga jutustus ei tule mul välja.“

„Aga äsja sa ju vastasid kõik õigesti ja hästi.“

„Selliselt vastan ma ju teile üksi, õppusel aga on palju rahvast, olen erutatud ja mõtted lendavad peast.“

Ma ütlesin Kanšaile, et kohmetusest tuleb jagu saada, esineda üks, kaks, kolm korda ja siis hakkab minema. Ma võtsin temalt sõna, et ta eeloleval õppusel esineb. Möödus veidi aega ja Saginajeva muutus ringi üheks kõige aktiivsemaks kuulajaks.

Rahima Rõspekova vajas samuti abi ja ma otsustasin temaga veel täiendavalt töötada. Minu palvel tuli ta mitmel korral lugemistuppa, ma vestlesin tema poolt läbi võetud aine ulatuses ja kogusin tema jaoks kirjandust ning õpetasin teda oma mõtteid õigesti formuleerima. Rahimal tekkis huvi raamatute vastu, ta hakkas palju lugema ning hoolikalt töötama materjaliga ja õppustel aktiivselt vestlusest osa võtma. Praegu on Rahima üks

paremaid agitaatoreid kolhoosis. Ta käib põllul töötajate laagri-kohtades, vestleb kolhoosnikutega rahvusvahelisest olukorrast, selgitab neile partei ja valitsuse poliitikat.

Minu vähesed kogemused näitavad, kui tähtis on kasutada kõiki võimalusi kuulajate aktiivsuse tõstmiseks. Uhele soovitad läbi lugeda mõne raamatu ja palud hiljem selle sisu jutustada, teisele teed ülesandeks valmistada väike ettekanne programmi mõne küsimuse kohta, kolmandal aitad koostada konspekti, ja siis näedki, kuidas sinu pingutuste tulemusena avardub kuulajate üldine poliitiline ja kultuuriline silmaring, suureneb nende aktiivsus õppustel ringis ning tekib pidurdamatu tung teadmiste, raamatute ja edasiõppimise järele. Selle saavutamine on propagandistile suurimaks tasuks.

Nüüd jutustan, kuidas toimus meie ringis vestlus 10-nda õppuse teemal: „NSV Liit on kõige eesrindlikuma sotsialistliku põllumajandusega maa maailmas“.

Ma kavatsesin kuulajatega läbi arutada järgmised põhiküsimused:

1. Mispärast on NSV Liidu sotsialistlik põllumajandus kõige eesrindlikum maailmas?

2. Kuidas muutus meie kodumaa maailma kõige eesrindlikuma sotsialistliku põllumajandusega maaks?

3. Seltsimees Stalin on kolhoosikorra looja.

Jutustuse lõpul 10-nda õppuse teemal märkisid kuulajad need küsimused üles ja töötasid minu soovitusel iseisvalt õppuseks ettevalmistamise käigus läbi J. V. Stalini kõne esimesel üleliidulisel kolhoosnikute-lööktöölise kongressil.

Alustades vestlust esimese küsimuse kohta, palusin ma kuulajaid näidata oma vastustes suure, mehhaniseeritud põllumajanduse eeliseid ja jutustada eesrindliku teaduse kasutamisest NSV Liidu põllumajanduses.

Esimesena palus sõna Kavidulla Muhamedinov.

„Meie põllumajandus,“ ütles ta, „on eesrindlik kõigepealt sellepärast, et ta on suurpõllumajandus. Mina saan sellest aru nii. Mida suurem on majand, seda enam toodab ta produkte. Võtame näiteks meie auuli. Minu isa jutustas, et enne kollektiviseerimist saadi nisu kolm-neli ja viljarikkail aastail viis tsentnerit hektaarilt. Tänavu, 1950. aastal, aga sai kolhoos üle kahe tuhande hektaariliselt külvipinnalt keskmiselt üksteist tsentnerit hektaarilt.“

Käsitsi ei koristanud me vilja üldse — kõik niitsime kombainidega, viljaniitjad niitsid ainult ääred lahti, hiljem saadeti masina-traktorijaamast iseliikuv kombain. Ja külvitööd? Siin on nii traktorid kui ka sahad, külvi- ja teised masinad, mitmesugust kunstväetist, talvine lume-kogumine ja muud. Kas saab väikeses majandis, maalapi-kesel, kasutada traktorit või kombaini? Kas suudab üksik-talupoeg osta kunstväetist? Muidugi mitte. Sellepärast andiski maa vähe saaki ja polnud midagi süüa... Meil aga on nüüd suured ja püsivad saagid. Meie pere töötas välja ligi poolteist tuhat tööpäeva ja meile toodi koju kuus tonni nisu. Ema haaras peast kinni: kuhu see kõik küll panna? Tulebki välja, et meie põllumajandus on kõige eesrindlikum."

"Kes tahaks täiendada Muhamedinovi vastust?" pöör-dusin kuulajate poole.

"Lubage mul," vastas Polja Nikitina. "Sina, Kavidulla, rääkisid õigesti suurmajandist, milline on väikemajandist tootlikum. Ent põhiline ei seisa selles. Kogu mõte seisab suurmajandi olemuses, selles, missugune ta on — kas kapitalistlik või sotsialistlik."

Nikitina iseloomustas kapitalistliku põllumajanduse olemust, tähendas, et see areneb talurahva laostumise ja ekspluateerimise teel, kus mõisniku jaoks töötavad sulas-ed on viletsuses ja nälgivad. Seejärel rõhutas Polja suure kollektiivse sotsialistliku majandi hiiglasuuri eeli-seid ja näitas, et nõukogude külas ei ole kulakuid ega mõisnikke, ei ole ekspluateerimist ega rõhumist. Nikitina tsiteeris seltsimees Stalini sõnu:

"Kapitalistlik tee tähendab arenemist talurahva ena-muse vaesumise kaudu linna ja maa kodanluse kõrgemate kihtide rikastumise huvides. Sotsialistlik tee, vastupidi, tähendab arenemist talurahva enamuse heaolu pideva tõstmise kaudu."¹

"Sellepärast elamegi, nii mina kui sina ja meie kõik jõukalt ja külluses, meie kolhoos aga annab riigile palju vilja, annab piima ja liha, sellepärast et meie eest kand-sid ning kannavad hoolt partei ja seltsimees Stalin," lõpe-tas ta oma sõnavõtu.

Kuna Muhamedinovi ja Nikitina vastuseid keegi enam täiendada ei soovinud (nähtavasti arvasid kuulajad, et kõik on öeldud), esitasin suunava küsimuse:

¹ J. V. Stalin, Teosed, 7. köide, lk. 106—107, Tallinn, 1948.

„Seltsimehed rääkisid siin õieti suurmajandi eelistest, võrreldes killustatud väikemajandiga, ja põhilisest erinevusest kapitalistliku ja sotsialistliku suurpõllumajanduse vahel. Siiski võib neist vastustest saada mulje, et kapitalistlikes maades eksisteerib peamiselt suurpõllumajandus. Kuidas on seal lugu tegelikult?“

Sellele küsimusele tahtsid vastata Berligožin, Nikitina ja Ibrajeva. Loomulikult andsin ma sõna Kaiša Ibrajevale, kuna ta polnud veel vastanud.

„See pole õige,“ ütles Kaiša, „kapitalistlike maade põllumajanduses on, vastupidi, palju rohkem väikesi talumajandeid kui suuri. Jaapanis näiteks on kolmel veerandil kõigist talumajandest vähem kui üks hektaar maad. Eriti halvasti elab talurahvas koloniaalmaades. Indias nälgib suur osa rahvast sellepärast, et põlluharijad omavad seal niivõrd vähe maad, et nad kuidagi ei suuda sellest elatuda. Võtame näiteks Hiina enne rahvavabariigi kehtestamist. Din Lini romaanis „Päike Sangani jõe kohal“, mille te soovitasite meil läbi lugeda, näidatakse väga hästi, kuidas elasid hiina talupojad enne maareformi. Autori väljenduse järgi oli nende maalapp peopesa suurune ning neid maalappe hariti puukõblastega. Niiviisi elasid ka meie vanaisad kunagi baide ja kaupmeeste orjuses. Matsid maasse oma jõu, tehes rasket, kurnavat tööd, kuid peaaegu kõik, mis nad selle eest said, andsid ära võlgade katteks...“

„Niisiis,“ rõhutasin mina, „NSV Liidu põllumajanduse põhiline eelis seisab selles, et ta on sotsialistlik, kollektiivne suurpõllundus. Sellest tulenevad ka kõik tema teised eelised kapitalistliku põllumajanduse ees. Missugused on need eelised?“

Kuulajad Rõspekova, Nikitina, Kalžanov ja Saginajeva jutustasid oma sõnavõttudes üksikasjaliselt sellest, et NSV Liidu põllumajandus on kõige mehhaniseeritum põllumajandus maailmas, et ta areneb eesrindliku mitšuuriliku agrobioloogiateaduse alusel ja et kõik need eelised koos võimaldasid NSV Liidu põllumajandusel saada kõige produktiivsemaks maailmas.

Eriti sisukas oli kuulaja Abutalipovi sõnavõtt. Ta rääkis nõukogude loomakasvatuse kõrgest produktiivsusest ja rõhutas partei ja valitsuse otsuse, kolhooside ja sovhooside produktiivse ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani 1949—1951, ajaloolist tähtsust. Abuta-

lipov töötas piimakarja-farmi juhatajana ja rääkis meie kolhoosi edusammudest loomakasvatuse arendamisel. Täites ennetähtaegselt kolme aasta plaani, suurendas kolhoosi lammaste arvu 2313-ni, veiste arvu 836-ni ja hobuste arvu 300-ni. Tulud loomakasvatusest moodustasid 1950. aastal peaaegu 40 protsenti kolhoosi üldtulust ning kasvavad käesoleval, 1951. aastal veelgi rohkem.

Tehes kokkuvõtte kuulajate sõnavõttudest esimese küsimuse kohta, pöörasin ma kuulajate tähelepanu NSV Liidu põllumajanduse arengu ühele tähtsamale seaduspärasusele.

„Plaanipärase sotsialistliku põllumajanduse areng, samuti kui ka meie maa rahvamajanduse teiste harude areng,“ ütlesin ma, „tähendab, et meie maa rahvamajandus läheb kindlalt tõusuteed, ikka edasi ja edasi. See, mis eile oli unistuseks, on täna muutunud tõsiasjaks. See, mis täna on unistus, muutub homme tõsiasjaks. Nõukogude võimu koidikul unistas suur Lenin sajast tuhandest traktorist Venemaal. Täna räägime uhkusega, et ainuüksi ühe, 1950. aasta kestel sai meie maa põllumajandus sada kaheksakümmend tuhat traktorit, kümneid tuhandeid kombaine ja veoautosid ning sadu tuhandeid mitmesuguseid põllutööriistu. Bolševike partei tahtel, nõukogude rahva jõupingutuste tulemusel kasvab meil kaks kõrt seal, kus varem kasvas üks, haljendavad põllud seal, kus varem laiutas kõrb. Meenutagem seltsimees Voropajevi erutavat kohtumist seltsimees Staliniga P. Pavlenko romaanis „Önn“.“ (Ma lugesin selle koha romaanist kuulajaile ette.)

„NSV Liidu põllumajanduse võimast arengut, selle pidevat kasvu,“ jätkasin, „võib jälgida ka meie kolhoosi kasvu varal. 1949. aastal oli meie kolhoosi tulu viissada tuhat rubla, 1950. aastal aga ligi miljon rubla. Tasu normipäeva eest kasvas kahekordseks. Käesoleval aastal eraldab kolhoos vahendid oma kolhoosi hüdroelektrijõujaama ehitamiseks. Lähemal ajal teostatakse Kolutoni jõe ja kolhoosi territooriumil asuva kahe järve ühendamise kava, millega luuakse põldude niisutamise süsteem oma kolhoosi ulatuses. Kõik need asjaolud mõjuvad soodsalt ka meie kolhoosi inimeste eneste kasvule. Meie seas istub näiteks Zakaria Abutalipov, kes lõpetas karjakasvatajate kursused ja töötab piimakarja-farmi juhatajana. Kalõmžan Kalžanov ja Boriss Nikitin on kombainerid ja juhivad kee-

rulisi masinaid. Polina Nikitina on veterinaarvelsker, Kabidulla Muhamedinov lõpetas loomakasvatavate kursused, Kaiša Ibrajeva õpib agronoomiks. Ja niisugune on teist igauks. Oktoobrirevolutsioonini aga oli Kasahstanis iga saja inimese kohta üheksakümmend kaheksa kirjaoskamatut."

Lõpuks rõhutasin ma, et NSV Liidu põllumajanduse pideva kasvu, jõu ja tugevuse allikaks on kolhoosikord, on partei ja valitsuse ning isiklikult seltsimees Stalini väsimatu hoolitsus.

"Nüüd tuleb meil läbi arutada," pöördusin kuulajate poole, "kuidas meie kodumaa muutus maailma kõige eesrindlikumaks, sotsialistliku põllumajandusega riigiks, kuidas toimus meie talurahva ajalooline pööre kolhooside ülesehituse teele asumisel."

Vestlusest teise küsimuse kohta võttis osa viis kuulajat. Oli eriti rõõmustav, et nad oma sõnavõttudes viitasid seltsimees Stalini sõnadele, kirjeldasid täpselt ja selgelt külas toimunud revolutsioonilise pöörde suurejoonelist pilti, milline pööre oma tulemustelt on võrdne 1917. aasta revolutsiooniga.

Vestlusel esitas Boriss Nikitin küsimuse:

"Mida tähendavad seltsimees Stalini sõnad: „Meie lähim ülesanne on muuta kõik kolhoosnikud jõukaks?“"

Ma otsustasin algul võimaldada kuulajatel enestel vastata sellele küsimusele. Vastata soovis Berligožin.

"Seltsimees Stalin püstitas ülesande teha kõik kolhoosid bolševistlikuks ja kõik kolhoosnikud jõukaks, s. t. tugevdada kolhoose niivõrd, et ükski kolhoosnik, nagu näiteks meie praegu, ei tunneks millestki puudust. Meie kolhoos on rikas ja kolhoosnikud jõukad."

"Üldiselt rääkisid sa õigesti, Mukan," ütlesin mina, kui Berligožin lõpetas. "Kuid seda on vaja seletada üksikasjalisemalt. Kes täiendab?"

"Lubage mind," hüüdis Polja Nikitina.

"Oma kõnes kolhoosnikute-lööktöölise esimesel üleliidulisel kongressil 1933. aastal ütles seltsimees Stalin, et kolhooside ülesehituse esimeseks edusammuks oli see, et tänu kolhoosidele päästeti vähemalt kakskümmend miljonit kehvtalupoega vaesusest ja laostumisest ning kõik nad tõusid kesktalupoja tasemeni. Kuid see, ütles seltsimees Stalin, on vaid esimene samm. Peab astuma teise sammu — tegema kõik kolhoosnikud — nii endised

kehvtalupojad kui ka endised kesktalupojad jõukaiks kolhoosnikeks. Seda ongi tehtud.”

Ma tegin kokkuvõtte, milles seletasin seltsimees Stalini loosungi — teha kõik kolhoosnikud jõukaiks — tähtsust ja mõtet.

Umbes samasuguselt koostan ma kõik vestlused, püüan tõmmata neist võimalikult palju kuulajaid osa võtma ning arendada nende aktiivsust, juurdlemisvaimu ja teadmistejanu.

...Ikka ja jälle tuletan meelde, kuidas möödus 1950/51. õppeaasta meie poliitringis.

Tunnen suurt rahuldust sellest, et suutsin avardada kuulajate poliitilist silmaringi, aitasin neil tõusta astme võrra kõrgemale, ja loodan, et aitasin kaasa kuulajates nõukogude inimeste suurepärase omaduste kujundamisel.

Š. BIKS,

Riia linna kombinaadi „Krasnõi
Oktjabr“ algastme poliitringi pro-
pagandist

KUULAJATE ISESEISVA TÖÖ ORGANISEERIMINE

Ring, millega ma alustasin tööd 1950. aasta oktoobris, hõlmab rühma meie kombinaadi noori töölisi. Juba esimene kohtumine näitas, et mõned ringi liikmed, kel oli kuni kuue-seitsmeklassiline haridus, ei orienteeru tähtsamates poliitilistes küsimustes igakord õigesti.

Vestlus näitas samuti, et noormeestel ja tütarlastel on küll hiiglasuur soov õppida ja saada tõsiseid poliitilisi teadmisi ning õppida iseseisvalt orienteeruma tähtsamates rahvusvahelistes küsimustes, kuid samal ajal puudub neil oskus iseseisvaks tööks. Neil oli nõrk ettekujutus tööst raamatuga ning konspekteerimisest.

Ma mõistsin väga hästi, et ilma õpitava materjali organiseeritud iseseisva läbitöötamiseta kuulajad ei omanda õppeprogrammi, et läbivõetud materjali kohta peetava elava seltsimeheliku vestluse edu sõltub suurel määral sellest, kui põhjalikult kuulajad täidavad neile antud koduseid ülesandeid, samuti nende oskusest käsitada materjali ning mõista põhiideid, mis selles materjalis on antud.

Selleks aga, et õpetada kuulajaid töötama iseseisvalt, otsustasin, et mul tuleb individuaalselt läheneda igale kuulajale ja äratada neis huvi õpitava materjali vastu ning veenda kuulajaid, et poliitiliste teadmiste omandamine on neile jõukohane ülesanne.

Juba enne poliitringi õppuste algust kuulajatega vesteldes selgitasin neile üksikasjaliselt pingsa, süstemaatilise, iseseisva töö vajadust poliitilise ja kultuurilise taseme tõstmisel.

Valmistudes selleks vestluseks, lugesin ma veel kord

tähelepanelikult läbi V. I. Lenini kõne Kommunistliku Noorsooühingu III kongressil ja J. V. Stalini kõne ULKNU VIII kongressil. Palju huvitavaid ja õpetlikke näiteid ning nõuandeid leidsin ma M. I. Kalinini artiklite kogust „Kommunistlikust kasvatuses“, D. I. ja M. I. Uljanovite mälestustes Leninist ja N. K. Krupskaja raamatust „Iseõppimisest“.

Mä jutustasin kuulajatele sellest, kui palju ja kui visalt töötasid kommunistliku teooria kallal bolševike partei loojad V. I. Lenin ja J. V. Stalin. Lenini ja Stalini elu ja tegevus on suureks eeskujuks, kuidas väsimatult omandada teadmisi ja loovalt edasi arendada eesrindlikku, teaduslikku maailmavaadet ning geniaalselt ellu viia kommunismiideid.

Oma vestluses esitasin ma kuulajatele ka teisi näiteid. Ma jutustasin neile sellest, et Nõukogude riigi ja bolševike partei silmapaistev tegelane M. I. Kalinin, kellel ei olnud kuni revolutsioonini võimalust astuda kooli, sai iseõppimise tõttu üheks kõige kultuursemaks ja haritumaks inimeseks.

Samuti on teada, et suur proletaarne kirjanik Aleksei Maksimovitš Gorki astus raamatute abil iseseisvalt õppides mööda haridusredelit üles ja omandas, tema oma sõnade järgi, elumõtte ning õppis nägema, kui avar ja kaunis on maailm. „Kõige eest, mis on minus head,“ kirjutas A. M. Gorki, „võlgnen ma tänu raamatutele.“¹

Ma lugesin kuulajatele ette Aleksei Maksimovitši suurepäraseid sõnad:

„Armastage raamatut, sest ta on teadmiste allikas ja ainult teadmised päästavad, ainult nemad võivad muuta meid vaimselt tugevateks, ausateks, arukateks inimesteks, kes on võimelised siiralt armastama inimest, austama tema tööd ja südamest rõõmu tundma tema pideva suure töö kauni vilja üle.“²

* „Meie maal,“ ütlesin ma kuulajatele, „on, tänu bolševike partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsusele, noorsool kõik võimalused sügavalt tundma õppida kõiki teadusharusid, eelkõige marksismi-leninismi teooriat, see on teadus ühiskonna arenemise seadustest, on teadus sotsia-

¹ M. Gorki, Väljaspool kogumikku kirjanduslik-kriitilised artiklid, lk. 482. Goslitizdat 1941, v. k.

² Sealsamas, lk. 481.

lismi ehitamise teedest ja kommunismi võidust. Miljonid inimesed täiendavad visa, iseseisva tööga väsimatult oma teadmisi. Raamat on saanud iga nõukogude inimese alaliseks kaaslaseks."

Oma vestluses rõhutasin eriti, et iseseisvaks tööks on vaja püsivust ja iseloomukindlust.

Ma lõpetasin vestluse K. Marxi tuntud sõnadega: „Teaduses ei ole laiu maanteid ja ainult see suudab jõuda ta säravate kõrgusteni, kes ei karda väsimust, ronib üles mööda tema kaljuseid jalgradu.“¹

Neid sõnu tuletasin kuulajatele hiljem meelde, kui neil tekkis raskusi ühe või teise teema õppimisel.

ÕPETAN TÖÖTAMA RAAMATUGA

Teise vestluse kuulajatega viisin läbi teemal „Kuidas töötada raamatuga“.

Jutustasin üksikasjaliselt, kuidas peab lugema, tegema märkmeid ja läbiloetut konspekteerima. Rääkides tööst abimaterjalidega, rõhutasin, et ettenähtud lehekülgi tuleb lugeda ruttamata, püüda meelde jätta põhilist ideed. Arusaamatuks jäänud teksti tuleb lugeda mitu korda ja mõnikord võib-olla isegi läbi vaadata varem läbitöötatud materjal. Ning alles pärast teksti hoolikat läbivaatamist ja läbimõtlemist võib asuda märkmete tegemisele.

Alguses näis kuulajate enamusele, nagu oleksid nad omandanud läbiloetu ülesmärkimise oskuse, kuid praktiliselt ei õnnestunud märkmete tegemine ikkagi: nad ei suutnud eraldada põhilisi teese. Kuulajad Andrejeva, Buntse, Pitkevitš ja Pukitis märkisid oma vihikusse üksikasjaliselt kõik, mis õpperaamatus oli. Märkmed kujunesid liiga laialivalguvaiks ja olid mahult mõnikord suuremad läbiloetud materjalist.

Seepärast tuli mul ikka ja jälle kannatlikult seletada, kuidas kirjutada ja leida põhilist, kuidas teha järeldusi ja neid argumenteerida ning tõestada, leida selleks selgitusi, näiteid, fakte ja arve. Seejuures näitasid kogemused, et ei piisa ainult sellest, kui kuulajatele seletada, kuidas töötada õpperaamatu tekstiga, vaid neile tuleb veel tingimata näidata töövõtteid ja teha seda süstemaatiliselt, õppusest õppuseni.

¹ K. Marx, Kapital, I köide, lk. 23, v. k.

Märkmete koostamise õpetamist alustasin ma kõige lihtsamast vormist — vastustest kontrollküsimustele, mis hõlmavad teema põhiideid. Esimestel õppetundidel arutasin kuulajatega koos õpperaamatu mõned peatükid läbi ja näitasin, kuidas valida tekstist välja kõike, mis on vaja vastusteks esitatud küsimustele. Erilist raskust valmistas õppematerjali läbitöötamine kuulajale Skakovskile. Uhel õppetunnil andsin ma talle lugeda katkendi õpperaamatust ja palusin teda see lühidalt üles kirjutada. Skakovskil oli seda raske teha, kuna ta ei mäletanud katkendi sisu. Siis palusin ma teda veel kord õpperaamatust katkend läbi lugeda, läbi mõtelda ja oma sõnadega lühidalt jutustada.

Kui Skakovski oli seda teinud, palusin ma teda kirjalikult oma jutustus üles märkida, mis osutus küsimuse heaks konspektiks. See juhtum veenis kõiki ringi kuulajaid, et õppida läbivõetut lühidalt üles kirjutama pole kerge, küll aga on see jõukohane ülesanne igaühele, kes töötab raamatuga püüdlikult ja visalt.

Edaspidi koostasid kuulajad juba ise kirjalikud vastused minu poolt esitatud küsimustele. Nii õppisid nad järkjärgult töötama raamatuga, omandasid harjumuse teha märkmeid.

Varsti veendusid kuulajad ise, et märkmete koostamine aitab sügavamalt mõista läbiloetut ja seda paremini meelles pidada ning, vastupidi, märkimatajäänud materjal ununeb tunduvalt kiiremini.

Iseendale tegin märkuse, et vestlused töötamise kohta raamatuga ja kuulajate iseseisev töö õppevahenditega ning märkmete ja paremate konspektide läbiarutamine — see kõik andis positiivseid tulemusi: kasvas kuulajate aktiivsus ja sagesid nende sõnavõetud õppusel, sõna võtta soovijate hulk kasvas.

Kuulaja Onzuls ei võtnud ringi esimestel õppustel vestlustest osa. Esitatud küsimustele vastas ta tavaliselt: „Ei tea.“ Selgus, et Onzuls ei võta vestlustest osa sellepärast, et ta ei oska õppusteks ette valmistuda. Otsustasin Onzulsit abistada. Koostasin temaga koos konspekti ja kontrollisin teda sagedamini kui teisi, kuidas ta iseseisvalt töötab ja õpitavat materjali omandab.

Onzuls hakkas peagi iga õppust hoolikamalt ette valmistama ja aktiivsemalt vestlusest osa võtma ning muutus üheks paremaks kuulajaks. Ning mitte ainult Onzuls,

õppeaasta lõpuks olid kõik ringi kuulajad omandanud harjumuse iseseisvalt töötada õppematerjaliga, omandasid paremini programmis ettenähtud materjali ning asusid aktiivsemalt ringi õppustest osa võtma.

Meie ringi töö tulemusel veendusin, et ainult siis, kui kasutada kõiki kuulajate iseseisva töötamise liike ja vorme ning kontrollida nende koduste ülesannete täitmist, võib saavutada häid tulemusi õppematerjali omandamisel ja kuulajate aktiivsuse tõstmisel.

ISESEISVA TÖÖTAMISE LIIGID JA VORMID

Kogemused näitavad, et iseseisva töö edu ja järelikult ka kuulajate aktiivne osavõtt vestlusest sõltub sellest, kui võrd õigeaegselt ja hoolikalt on ringi juhataja läbi mõelnud koduse ülesande ulatuse ja iseloomu. Kuulajate iseseisva töö hulka arvan ma õpperaamatute, perioodiliste trükiteodete ja ilukirjanduse lugemise, samuti näidete ja faktide väljavalimise igapäevasest elust.

Määrates kuulajaile ülesandeid, lähenen ma igale kuulajale individuaalselt: ühtedele soovitan tutvuda maateaduse kaardiga, teistele annan nõu vaadata näitlikke õppevahendeid, kolmandaile soovitan koostada selle või teise diagrammi või skeemi.

Rohkem ette valmistatud kuulajaile soovitan lugemiseks täiendavat kirjandust, nii poliitilist kui ilukirjandust. Hiljem, kui kuulajad olid omandanud küllaldaselt määralt oskust raamatuga töötamiseks, tegin ma mõnele neist ülesandeks ette valmistada õpitava teema üksikküsimustes, selleks et nad iseseisvalt üldistaksid antud küsimuse materjali, seaksid selle juba läbiõpitud materjaliga.

Kuulajad avaldavad määratu suurt soovi uurida bolševike partei suurte juhtide töid. Seepärast, õpetades kuulajaile iseseisvat töötamist õppevahenditega, andes neile selle või teise ülesande, püüan ma kõigepealt õpetada neid töötama V. I. Lenini ja J. V. Stalini teoste järgi.

Mõistagi, et soovitades lugemiseks V. I. Lenini ja J. V. Stalini teoseid, arvestan ma igal üksikul juhul oma kuulajate ettevalmistuse taset: ühtedele soovitan lugeda teoseid tervikuna, teistel üksikuid peatükke või jaotusi.

Kavakindla ja süstemaatilise töö tulemusena õppisid

ringi kuulajad õppeaasta jooksul tundma V. I. Lenini kõnet VKNU III kongressil ja J. V. Stalini kõnet ULKNU VIII kongressil, lugesid läbi mõningad J. V. Stalini tööd: raamatu „Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast“, aruande erakorralisel VIII üleliidulisel nõukogude kongressil, kõned Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelseil koosolekul 11. detsembril 1937 ja 9. veebruaril 1946. Samuti lugesid kuulajad läbi J. V. Stalini kõned esimesel üleliidulisel kolhoosnikute-lööktöölise kongressil ja esimesel üleliidulisel stahaanovlaste nõupidamisel ning NSV Liidu Konstitutsiooni.

V. I. Lenini ja J. V. Stalini teosed aitasid meid põhjalikult läbi arutada ja selgeks teha õppekava põhiteemad. Näiteks teema „Kuidas valitsetakse meie maad“ õppimisel lugesid kuulajad peale õpperaamatu läbi valimissüsteemi käsitava peatüki NSV Liidu Konstitutsioonist, erakorralisel VIII üleliidulisel nõukogude kongressil ette kantud J. V. Stalini aruande selle osa, mis kõneleb NSV Liidu konstitutsiooni projekti põhiisearasustest, ja J. V. Stalini kõne Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelseil koosolekul 11. detsembril 1937.

Kuulaja Feizaks, tsiteerides seltsimees Stalini sõnu nõukogude rahvasaadikust, kõneles, et meie nõukogude rahvasaadik, olles valitud rahva poolt, teenib rahvast ja annab talle aru oma tegevusest.

„Nõukogude Konstitutsioon“, ütles ta, „kindlustab valijaile õiguse oma saadikuid enne tähtaega ära kutsuda, kui nad ei vääri rahva usaldust.“

Kuulajad Andrejeva ja Buntse, kõneldes sellest, et valimised NSV Liidus erinevad põhjalikult valimistest kapitalistlikes maades, tsiteerisid J. V. Stalini sõnu tema aruandest erakorralisel VIII üleliidulisel nõukogude kongressil ja Moskva linna Stalini valimisringkonna valijaile peetud kõnest 11. detsembril 1937.

Et kuulajad võiksid tähelepanelikult ja põhjalikult tutvuda V. I. Lenini ja J. V. Stalini nende teostega, mida soovitasin, annan ma neile ülesande kätte juba ammu enne vastava teema õppimisele asumist.

Nii näiteks kaks nädalat enne teema „Leninlik-stalinlik kommunistlik noorsooühing on kommunistliku partei ustav abiline ja võitlusreserv“ õppimisele asumist soovitasin ma kuulajaile lugeda V. I. Lenini kõnet VKNU III kongressil ja J. V. Stalini kõnet ULKNU VIII kongressil,

rõhutades, et iga noormees ja iga tütarlaps peab tundma neid bolševike partei juhtide sõnavõtte, et V. I. Lenini ja J. V. Stalini kõned on programmilised kommunistliku noorsooühingu ja kogu nõukogude noorsoo kommunistliku kasvatuse suhtes ja et me pöördume nende juurde korduvalt tagasi.

Ma rõhutasin, et ainult Lenini ja Stalini nimetatud tööde otsene lugemine annab võimaluse täielikult omandada põhiideid, mis nendes teostes on väljendatud ülimalt selguse ja põhjalikkusega.

Viienda teema esimese õppuse vestluse käigus selgus mulle, et kuulajad olid nende teostega tutvunud, et nad aga olid puudulikult omandanud mõningad küsimused, mis V. I. Lenin Kommunistliku Noorsooühingu III kongressil ja J. V. Stalin ULKNU VIII kongressil olid üles tõstnud, siis otsustasin läbi viia konsultatsiooni kogu ringile, et kuulajaile selgeks teha teoste juhtlauseid.

Kuulajate iseseisva töö lahutamatuks osaks oli ilukirjanduslike teoste lugemine. Õppeaasta jooksul lugesid kõik ringi kuulajad läbi A. Fadejevi „Noore Kaardiväe“, N. Ostrovski teose „Kuidas karastus teras“, B. Polevoi „Jutustuse tõelisest inimesest“, N. Birjukovi „Kajaka“, V. Lācise „Kaluri poja“, Andrei Upiti „Haljendava maa“, A. Sakse romaani „Ülesmäge“.

Paljud kujukad sündmused ja nähtused, mida raamatuis on kirjeldatud suure kunstipärase meisterlikkusega, aitasid kuulajail õpitavat materjali täielikumalt ning sügavamalt mõista ja omandada.

Mõned ringi kuulajad, märganud, et ma vestluse käigus pöördun nende poole palvega jutustada loetud raamatutest, hakkasid edaspidi juba ise, valmistudes selleks või teiseks õppuseks, kasutama näiteid ilukirjandusest.

Teema „Kommunistliku noore kohus on ennatsalgavalt töötada oma kodumaa hüvanguks“ läbivõtmise puhul soovitasin ma kuulajaile läbi lugeda Anna Sakse romaan „Ülesmäge“. See romaan aitas neil selgemini mõista kommunistliku noorsooühingu ja meie vabariigi nooruse osa sõjast purustatud majanduse taastamisel ja sotsialistliku Läti uue inimese kujundamisel.

Eriti huvitas kuulajaid noore energilise tütarlapse, kommunistliku noore Mirdzi Ozoli kuju, kellele ühiskondlik töö ja võitlus vanaga ning võitlus uue võidu eest sai elu lahutamatuks osaks.

Naiskuulaja Lideka, lugedes seda teost, kirjutas sealt välja katkendeid, mis teda eriti erutasid. Mõnda tsitaati luges ta kõvasti:

„Teravamalt kui kunagi varem tundis Mirdza iha, põlevat iha õppida, lugeda, näha kõige paremat sellest, mida võivad anda teatrid, muuseumid ja maaligaleriid. Mida oli ta seni näinud ja mida õppinud? Lõpetas keskkooli kolm klassi ja sedagi suuri vaevu.

... Ja mida oli ta lugenud? Seni ainult läti keeles ilmunud raamatuid.

... Ja kõik see, mida ta oli õppinud ja seni lugenud, näis talle ainult tilgakesena, mis tekitas veelgi suuremat janu. Kelleks ta saab? Kelleks ta tahab saada?

... Keskkooli ta lõpetab, selleks jätkub tal jõudu ja vastupidavust. Kuid siis? ... „Seda on mulle vähe, vähe!“ oleks Mirdza tahtnud hüüda.

„Mirdzale, nagu ka teistele fašistlikest anastajatest vabastatud Läti tütarlastele ja noormeestele oli täiesti selge: kelleks ka tahetakse saada, tuleb samm-sammult läbi teha suur igakülgne kool, et sammuda edasi, saada tõeliseks inimeseks.“

Mirdzat eeskujuks võttes näitas Lideka, kuidas Lätis noorte elu nõukogude võimu ajal on muutunud, kuidas on muutunud läti noormeeste ja tütarlaste püüded.

Tahe väsimatult töötada rahva heaks ja põlev iha õppida ning omandada teadmisi, et sammuda edasi ja saada tõeliseks täisväärtuslikuks inimeseks — need väärtuslikud iseloomujooned on omased noore Nõukogude vabariigi noorele põlvkonnale, nagu kogu noorsoole Nõukogude Liidus üldse.

Vestlus sellel teemal oli väga elav.

Kuulaja Vecroze, esinedes vestluses ringi teise õppuse läbivõtmisel — „Kommunistlik noor on Nõukogude kodumaa tulihingeline patrioot ja kommunistliku ühiskonna aktiivne ehitaja“, jutustas läti rahva osavõtust Suurest Isamaasõjast, jutustas sellest, kuidas vabariigi pojad ja tütreid võitlesid Nõukogude Armee ridades, kõneles Läti partisanide mehiseist võitlusest saksa fašistlike röövvalutajate vastu.

Eriti huvitavalt jutustas Vecroze läti kaardiväe laskurdiviisi võitlejate, kommunistlike noorte kangelaslikkusest ja sitkusest, võitlustest saksa fašistlike röövvallutajatega. Oma jutustust illustreeris Vecroze näidetega

V. Lācise romaanist „Torm“ ja A. Grigulise jutustustest Suurest Isamaasõjast.

Programmi läbivõtmisel omistan ma suurt tähtsust perioodilistele trükitoodetele. Ma andsin kuulajaile süstemaatilisi ülesandeid tutvuda materjalidega, mis on avaldatud „Pravdas“, „Komsomolskaja Pravdas“, „Ciņa's“, „Padomju Jaunatne's“, „Sovetskaja Molodjož'is“.

Algul, et harjutada kuulajaid korrapäraselt ajalehti lugema, osutasin ma artiklitele, mida tuleb läbi lugeda, arvestades seejuures iga kuulaja individuaalseid omapärasusi ja ettevalmistuse taset. Ma soovitasin kuulajaile ajalehtedest ja ajakirjadest välja kirjutada kõige huvitavamaid näiteid ja fakte, mida teema õppimisel võib kasutada.

Peale selle korraldasime me igal õppusel informatsiooni nädala jooksul toimunud tähtsaimate poliitiliste sündmuste kohta.

Teema sisu saab kuulajatele palju põhjalikumalt selgeks, õppetöö muutub elavamaks ja haaravamaks ning õpitav materjal rohkem arusaadavaks, kui kasutada näitlikke õppevahendeid. Ma tõmbasin kuulajaid endid kaasa mõningate näitlike õppevahendite, nagu skeemid ja diagrammid, koostamisele.

DOKUMENTAALSE MATERJALI KASUTAMINE

Teema „NSV Liit on võimsa sotsialistliku tööstuse maa“ läbivõtmiseks tegin ma, peale kogu maa industrialiseerimise kohta käivate materjalide, mida kasutasin tunnis, kuulaja Onzulsile ülesandeks joonistada diagramm Läti NSV tööstuse tõusu kohta sõjajärgsel stalinlikul viisaastakul. Ma aitasin Onzulsile diagrammiks andmeid koguda, vaatasin koos temaga läbi mõned seda teemat käsitlevad artiklid ajakirjades ja ajalehtedes. Ringi õppusel illustreerisin oma jutustust Onzulsi poolt valmistatud diagrammiga Nõukogude Läti tööstuse arenemise kohta.

Suurt tähelepanu pöörasin ma sellele, et kuulajad vaataksid õpitava materjaliga seoses olevaid kinofilme ja näidendeid, organiseerides kollektiivseid külastusi. See andis mulle võimaluse kuulajaid näitlikult tutvustada meie maa elus toimunud sündmustega mitmesugustel aja-

järkudel, aitas kuulajail täielikumalt ja sügavamalt aru saada ringis õpitud küsimustest.

Õppeaasta jooksul vaatasime kollektiivselt Läti NSV Riiklikus Kunstiteatris näidendit „Unustamatu 1919“ ja kinodes kinofilme „Töötus“, „Berliini langemine“, „Noor Kaardivägi“, „Rainis“ ja teisi.

Näidend „Unustamatu 1919“, mida kuulajad vaatasid pärast teema „Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon“ õppimist, jättis neile tugeva mulje. Näidendis loodud V. I. Lenini ja J. V. Stalini kujud aitasid selgemini ja täielikumalt aru saada proletaarse revolutsiooni juhtide suu-
rest osast võitluses Nõukogude riigi loomise eest.

Teema „Kuidas valitsetakse meie maad“ õppimisel käisime kollektiivselt vaatamas kinofilmi „Valitsuse liige“, mille hiljem läbi arutasime. Sääraseid arutlusi korraldasime harilikult pärast iga filmi või näidendi vaatamist.

Arutluse suunan ma selliselt, et iga kuulaja väljendaks oma muljet filmi või näidendi kohta ja oskaks siduda selles näidatud sündmuse poliitringi kava vastava teema õpitava materjaliga. Sellised arutlused soodustasid kuulajate aktiivsuse kasvu ja õpetasid neid iseseisvalt mõtlema.

Tunduvalt aitas laiendada kuulajate silmaringi ja süvendada nende iseseisvat tööd ekskursioon Riia Revolutsioonimuuseumi. Ekskursioon aitas poliitringi õppustel saadud teadmisi tugevdada ja laiendada. Nii said kuulajad ekskursiooni vältel teada palju uut nii läti rahva sagnarlikust võitlusest oma kodumaa vabaduse ja sõltumatus eest kui ka kommunistliku noorsooühingu osavõtu kohta sellest võitlusest.

Kuulajate iseseisva töö üheks liigiks on ettevalmistamine lühikesteks esinemisteks üksikküsimustes. Niisugusteks esinemisteks ettevalmistumise tegin ma ülesandeks kõige edukamatele seltsimeestele. Seejuures pööran ma erilist tähelepanu sellele, et kuulajad, esinedes ühes või teises küsimuses, seoksid need meie vabariigi, meie linna, meie kombinaadi eluga.

Teema „Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon“ läbi-
võtmisel tegin ma ringi naiskuulajale Lidekale ülesandeks valmistuda jutustuseks läti rahva võitlusest nõukogude võimu kehtimapaneku eest Lätis.

Valmistudes jutustamiseks, luges Lideka läbi V. I. Lenini artiklite kogu „Revolutsioonilisest liikumisest Lätis“,

külastas Revolutsioonimuuseumi, vestles vanade bolševikega. Tema konspektis oli ära toodud V. I. Lenini mõtteid, mitmesuguseid huvitavaid näiteid ja fakte ning vastandeid. Lideka jutustas läti rahva kestvast ja raskest ennastsalgavast võitlusest oma vabaduse ja sõltumatuse eest.

„Suurest Sotsialistlikust Oktoobrirevolutsioonist ja kodusõjast“, jutustas Lideka, „võtsid ühes teiste Venemaa rahvaste töötajatega osa ka lätlased. Läti laskurpolgud, kes kuulusid Punaarmee koosseisu, võitlesid ennastsalgavalt valgekaartlaste ja interventide vastu, andes oma elu nõukogude võimu eest. Selle sangarliku võitluse tulemusena võitis 1919. aastal Lätis proletaarne revolutsioon.“

Edasi jutustas Lideka sellest, et nõukogude võimu loomise hetkel olid saksa röövvallutajad Läti tühjaks röövinud ja ära laastanud. Riias näiteks oli 524 000 elanikust alles jäänud ainult 212 000. Lätis oli purustatud 78 000 hoonet, umbes 600 000 elanikku oli peavarjuta jäänud.

Lideka tsiteeris V. I. Lenini sõnu, mis iseloomustavad läti rahva rasket olukorda.

„Suurem osa maast“, ütles Lenin Läti kohta 1919. aasta aprilli algul, „elas üle selliseid hädasid, missugustest Moskva töölistel ettekujutustki ei ole, — vägivaldse sissetungi ja vägede ringiliikuvate jõukude poolt külade korduva laastamise viletsust.“¹

„Kuid seekord“, jätkas Lideka, „eksisteeris nõukogude võim Lätis ainult viis kuud. Saksa imperialistlikud väed, kes ei tahtnud leppida Baltikumi kaotamise mõttega, valutasid maa läti müüdava kodanluse abil uuesti. Lätis loodi kodanlik vabariik, ja hiljem, 1934. aastal, toimus seal fašistlik riigipööre.“

Kuid Läti töölised ja töötav talurahvas jätkasid ka kodanliku vabariigi ajajärgul ennastsalgavat kangelaslikku võitlust oma vabanemise eest.“

Lideka tõi andmeid streigiliikumise tõusu kohta Lätis 1927.—1929. aastail, millised andmed ta oli üles märkinud Revolutsioonimuuseumis:

	1927. a.	1928. a.	1929. a.
Streikide arv	95	179	362
Streikijaid	5273	13431	26462

¹ V. I. Lenin, Teosed, 29. köide, lk. 231 (v. k.).

„Alles 1940. aastal“, lõpetas Lideka oma jutustuse, „kukutas läti rahvas, tänu suure nõukogude rahva abile, fašistliku valitsuse, kihutas minema saksa parunid ja kehtestas nõukogude võimu. Läti sai suure Nõukogude Liidu võrdõiguslikuks liikmeks.“

Teema „NSV Liit on kõige eesrindlikuma sotsialistliku põllumajanduse maa maailmas“ arutamisel avaldasid kuulajad soovi tutvuda meie vabariigi talupoegade ülemineku kollektiivse põllumajanduse teele üksikasjalisemalt.

Selles küsimuses esinemiseks ettevalmistamise tein ma ülesandeks Feizaksile, kes kuulus ringi aktiivseimate kuulajate hulka. Ta luges palju ja omas teistest parema oskuse iseseisvaks tööks raamatuga. Ma abistasin Feizaksi ettekande kava koostamisel ja kirjanduse valikul ning kontrollisin iga päev tema tööd.

Oma esinemisel õppusel võrdles Feizaks Läti töötava talurahva rasket olukorda enne nõukogude võimu kehtestamist ja põllumajanduse määratu suurt tõusu ning kolhoositalurahva elujärje üha paremaks muutumist Nõukogude Lätis sõjajärgsetel aastatel.

Selle tõenduseks tõi ta järgmised arvud: 1940. aastal, mil Lätis kukutati kodanluse võim, oli kulakute kätte koondatud peaaegu pool põllumaast ja 60 protsenti veiste arvust. Kulakud ekspluateerisid umbes 200 000 talupoega.

Madalad saigid, tohutud ülejõukäivad maksud ja trahvid viisid kehvikute ja keskmike majandid täielikule vaesumisele. Ainuüksi nelja aasta jooksul, alates 1935. aastast kuni 1939. aastani, müüdi enampakkumisel üle 32 000 sellise majandi võlgade katteks.

Seejärel tõi Feizaks arve ja fakte, mis näitavad töötava talurahva olukorras toimunud järsku muutust pärast Nõukogude Läti vabastamist saksa fašistlikest röövvallutajaist.

„Nõukogude riik“, ütles Feizaks, „andis 1944.—1945. aastail tasuta maad enam kui seitsmekümnele tuhandele sulasele ja maata ning vähese maaga talupojale. Peale selle anti nende kasutusse viiskümmend viis tuhat seitse sada elu- ja majapidamishoonet, kolm tuhat ükssada kaks-kümmend kuus hobust, kuus tuhat seitsesada viisteist lehma, üle viiekümne üheksa tuhande tsentneri seemnevilja. Töötavad talupojad said riigilt soodustatud tingimustel pikaajalist rahalist krediiti kolmesaja miljoni rubla suuruses.

Valmistudes oma jutustuseks, tutvus Feizaks ajalehtede ja ajakirjade materjalidega, mis näitavad vabariigi eesrindlike kolhooside saavutusi, luges läbi Andrei Upiti raamatu „Haljendav maa“, vaatas teatris näidendit „Kevad Upepsiemi külas“.

KUULAJATE ISESEISEV TÖÖ OTSUSTAB ÕPPUSTE EDU

Kuulajate õigesti organiseeritud iseseisev töö pole mõeldav ilma propagandisti alalise abita ja kontrollita. Oma kogemuste najal veendusin ma, et kuulajate töö süstemaatiline kontrollimine tõstab neis vastutustunnet õppimise suhtes, sunnib neid leidma aega ettevalmistamiseks igaks õppuseks.

Missuguseid kontrollimise vorme ma oma töös kasutasin?

Peamiseks kontrollimise vormiks on elav vestlus poliitringi õppusel. Vestluse käigus, tõmmates sellest osa võtma kõiki kuulajaid, ma kontrollin, kas nad on õppuseks ette valmistunud ja mida nad on läbi lugenud ning kuidas on õppeaine omandatud.

Tähtsaks iseseisva töö kontrollimise vormiks on ka kuulajate ülestähenduste läbivaatamine. Ülestähenduste läbivaatamine aitas mul avastada üksikuid vigu õpitavate küsimuste arutlemises kuulajatega.

Pärast ülestähenduste läbivaatamist tegin ma konkreetseid märkusi ja andsin igale kuulajale näpunäiteid. Kõige õnnestunuma ülestähenduste viisi arutasin ma läbi kõigi ringist osavõtjate ees. Nii omandasid ringi kuulajad kordkorralt aasta lõpuks oskuse konspekterida ning õppisid tegema järeldusi ettekantud materjalist.

Andes kuulajaile koduseid ülesandeid, suunan ma pidevalt ja kontrollin süstemaatiliselt nende iseseisvat töötamist. Õppustest vabadel päevadel kohtun ma iga kuulajaga, pärin, kuidas nad vestluseks ette valmistuvad, annan vajalikku nõu ja näpunäiteid. Mind huvitab ka see, kas nad kasutavad raamatukogu ja külastavad parteikabinetit ning kas tutvuvad näitlike õppevahenditega.

Selline süstemaatiline kontroll kuulajate iseseisva töötamise üle sundis neid suuremale nõudlikkusele enda suhtes, pani neid töötama tõsisemalt ja süvenenumalt, minule

aga andis see võimaluse selgitada, kes ringi liikmeist vajab abistamist iseseisvalt töötamisel ja missugust abi ta vajab.

Kuulajate süstemaatiline ja õigesti organiseeritud töö andis võimaluse poliitringi kogu kava ettenähtud tähtaegadeks läbi võtta. Kogu õppeaasta jooksul ei esinenud meil ainustki õppuste katkestamise juhtu või tunni mõjuva põhjusega vahelejätmist. Kui juhtus, et mõni kuulajaist oli sunnitud haiguse tõttu õppusi vahele jätma, siis tegi see talle tublisti meelehärma. Neil juhtudel asusid edasijõudmises tugevamad kuulajad mahajäänud seltsimehele appi.

Õppeaasta lõppes. Kokkuvõtlikud õppused näitasid tunduvat kuulajate poliitilist kasvu. Ringi liikmed olid omandanud küllalt põhjalikult teadmised algpoliitringi kava ulatuses ning hakkasid paremini orienteeruma Nõukogude riigi sise- ja välispoliitika tähtsaimais küsimustes.

Kuulajate esinemised lõppkokkuvõtte tundides olid sisukad. Eriti põhjalikke ja kindlaid teadmisi ilmutasid kuulajad Vecroze, Lideka, Onzuls ja Feizaks.

Kuulajate poliitilisest kasvamisest kõneleb ka see fakt, et kõik nad õppeaasta jooksul muutsid paremaks oma tootmisnäitajad ja on stahaanovlased.

Ringi naiskuulaja Lideka tuli kombinaati poolteist aastat tagasi täiesti vilumatu töölisena. Töötades kombinaadis, kasvas Lideka tunduvalt nii poliitiliselt kui ka tootmisalasel. Hiljuti omandas ta vahetuse tehniku-tehnoloogi kutse ja praegu tuleb Lideka oma ülesannetega hästi toime.

Mitte üksnes Lideka, vaid kõik ringi kuulajad kasvasid tunduvalt ja muutusid küpseteks inimesteks.

Minule endale pakub propagandisti töö määratu suurt rahuldust. Kui näed, kuidas arenevad ja kasvavad inimesed, kuidas tõuseb nende kommunistlik teadlikkus, siis tunned eriti, kui suur on propagandisti vastutus ja aukohustus.

Kuid selleks, et teisi õpetada, peab ise palju teadma. Ei saa piirduda vanade teadmistega. Lõpetanud kaheaastase parteikooli, jätkan ma ka nüüd oma teoreetilise ettevalmistuse tõstmist. Ma töotan palju enda kallal, õpin

Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini töid ning loen ilukirjandust ja külasthan propagandistide seminare.

Õppusteks, mis toimusid läti keeles, valmistusin ma kaua ja hoolikalt. Peale läti keeles ilmunud käsi- ja õppe- raamatute lugemin ma palju venekeelset kirjandust. See võimaldas mul muuta õppused sisukamaks ja vormilt arusaadavamaks ning ideeliselt tihedaks.

„Õppused ringis“, ütlevad noormehed ja tütarlapsed, „panid meid teiste silmadega vaatama oma ümbruskonnale ja oma kohale elus. Tahaks tõsta oma kvalifikatsiooni, õppida ja omandada uusi teadmisi, et paremini töötada armastatud kodumaa hüvanguks, kommunismi ülesehitamise nimel.“

N. MARÕKINA,

Brjanski Stalini-nimelise õmblusvabriku algastme poliitringi propagandist

ILLUSTREERIVA MATERJALI KASUTAMINE ALGASTME POLIITRINGIS

Ma töotan kolmandat aastat propagandistina. Armastan oma tööd ja tunnen suurt rahuldust, kui näen, et poliitiline õppus aitab kuulajail põhjalikumalt orienteeruda tänapäeva poliitilistes küsimustes ja aktiivsemalt osa võtta ühiskondlikust elust ning paremini töötada oma tootmisalal.

Igaüks meist, propagandistidest, tahaks teha õppusi kaasakiskuvaiks, õpetada kuulajaid töötama ajalehega, ajakirjaga ja raamatuga, õpetada neid õigesti hindama seda või teist fakti ja nähtust, iseseisvalt orienteeruma rahvusvahelistes sündmustes. Kuid igakord see ei õnnestu.

Minu propagandistitöö algul juhtus vahel nii. Valmistud hästi ette, jutustad enda arvates huvitavalt, tuled oma ajaga toime. Ja ometi möödub tund külmalt.

Põhjuseks oli asjaolu, et püüdes üksikasjaliselt esitada programmi teese ja jutustada kuulajaile rohkem, ma igakord ei eraldanud peasju kõrvalasjadest. Selle tulemusena muutus ka vestlus loiuks ja korrapäratuks. Kõigele sellele tuleb lisada, et küsimuste liigne detailiseerimine ei jätnud mulle aega illustreeriva materjali käsitlemiseks.

Neile puudustele juhtis mu tähelepanu kommunistliku noorsooühingu oblastikomitee instruktor, kes meie õppustel viibis. Tema nõuanded aitasid mul poliitringi tööd õigesti korraldada.

Ja 1950/51. õppeaasta algul katsusingi ma poliitõppusi teisiti korraldada. Eraldades igaks õppuseks mõned teema kõige tähtsamad küsimused, valin ma nende illustreeri-

miseks huvitavaid fakte igapäevasest elust, fotosid ja reproduktsioone ning katkendeid ilukirjanduslikest teostest.

Praktika näitas, et õppuste kvaliteet sõltub mitte ainult sellest, kuivõrd hästi ma teema teoreetilisi juhtlauseid tundma õppisin, vaid ka sellest, kuivõrd metoodiliselt õigesti ma oskasin neid esitada ja illustreerida.

„Iga propagandisti ja iga agitaatori kunst selles just seisabki,“ ütles V. I. Lenin, „et sobivamal viisil mõjutada antud auditooriumi, tehes talle teatava tõe võimalikult rohkem usutatavaks, võimalikult kergesti omandatavaks, võimalikult näitlikumaks ja kindlamini meelde jäävaks.“¹

Vestlustes minuga kõnelesid kuulajad sageli, et siis, kui mina jutustan, näib neile kõik arusaadav ja lihtne. Kuid möödub mõni aeg ja järjekordseks õppuseks ununeb palju. Neil juhtudel aga, kui ma materjali esitamisel toon fakte igapäevasest elust ja kasutan kujusid ilukirjandusest ning näitan reproduktsioone, fotosid või teisi illustratsioone, jääb see kuulajaile paremini meelde.

On arusaadav, et näited ilukirjandusest, samuti kui näitlikud õppevahendid ja muu illustreeriv materjal, moodustavad vaid kõrvalosa. Kuid nende õigesti kasutamine kergendab kuulajaile selle või teise õppuse ideelise sisu omandamist.

SIDUDA POLIITILINE ÕPPETOÕ ELUGA

Oma propagandistlikus töös omistan ma suurt tähtsust meie igapäevasest tegelikkusest võetud faktidele. See aitab mind õpitavaid küsimusi orgaaniliselt eluga siduda. Tõepoolest, mis võib kuulajaile olla arusaadavam kui faktid ja nähtused, millede tunnistajaiks ja osalisteks nad ise on? Mis võib tugevamini mõjutada kui lähemate töökaaslaste teod ja toimingud? Mis võib olla veel veenvam ja arusaadavam kui elust võetud faktid?

Ma ei rahuldu sellise jutustuse või vestlusega, milles kuulajate õppus on nõrgalt kooskõlastatud nende elu ja

¹ V. I. Lenin, Teosed, 17. köide, lk. 304.

tööga. Materjalid tsehhi või vabriku jooksvast tootmis-tegevusest teevad õppused konkreetsemaiks, tõhusamaiks ja sihikindlamaiks.

Valides ja kasutades õppustel faktilist ja arvudes toodud materjali, juhindun ma propagandist L. M. Kagano-vitši nõuannetest:

„Arge kuhjake ettekandeid üle arvude, faktide ning iga-suguste materjalidega. Kaks ajju raiutud arvu on pare-mad kui kümme arvu, mis on mälu ainult riivanud. Osake alati leida kaks-kolm arvu, mida rahvahulgad sügavasti ja kauaks meelde jätavad.“

Faktilist ja dokumentaalset materjali, mille poolest meie elu nii rikas on, hakkasin ma koguma juba möödu-nud aastal ja teen seda iga päev. Mõnikord on see kas huvitav märkus ajalehes, visand või foto ajakirjas, radio-saade, tootmisnõupidamise või kommunistliku noorsoo-ühingu koosoleku materjal.

Valides vajalikku materjali raamatuist ja ajalehtedest ning ajakirjadest, ma kas teen neist otsekohe endale väljakirjutisi või piirdun märkega selle kohta, kus leidub vajalik näide või fakt. Arvulise ja teatmelise materjali kirjutan nagu kord ja kohus vihik-märkmikku. Sinna kir-jutan ka fakte linna, vabriku või tsehhi elust, kus kuula-jad töötavad, ning teateid sündmustest meie riigis ja välismaal, samuti katkendeid ilukirjandusest. Ulestähen-dused süstematiseerin õppekava teemade järgi.

Huvitavaid artikleid kogun ma väljalõigetena, kuid mõned tähtsamad ajalehtede ja ajakirjade numbrid säili-tan tervetena.

Nii säilitasin ma näiteks ajalehe „Trud“ 1951. aasta 25. mai numbri. Esimesele küljele on mahutatud kaks kaarti: pahemal suure stalinliku looduse ümberkujunda-mise plaani kaart põldekaitsvate metsavööndite ja kom-munismi suurehituste kujutistega, paremal kaart ameerika imperialistide sõjaõhujõudude baaside paigutamise kohta. Viimane on ilmselt paljastav ameerika imperialistide suhtes, kes ihkavad uut maailmasõda — inimeste massi-list hävitamist, kellede vere hinnaga võiks teenida uusi miljardeid dollareid.

Selle ajalehenumbri teisel ja kolmandal leheküljel tuuakse ära huvitav arvuline ja faktiline materjal, mis näitab kaht maailma ja kaht süsteemi — töörahva elu meil, sotsialismimaal, ja nende pool — kapitalismimaades. Seda

ajalehte kasutasime me kokkuvõtlikel õppustel illustratsioonina teemale „NSV Liit on rahu, demokraatia ja sotsialismi kants“.

Kogutud materjal aitab ka ette valmistuda poliitinformatsiooniks, mida meie igal nädalal pärast õppusi läbi viime.

Suurt abi näitlike õppevahendite ja muu illustreeriva materjali valikul osutab mulle linna parteikabinet. Siin kasutan ma selliseid väärtuslikke õppevahendeid, nagu kunstilis-dokumentaalne album „Jossif Vissarionovitš Stalin“ ja UK(b)P ajaloo albumi materjalid.

Parteikabinetis on vitriinid ajakirjade ja ajalehtede artiklitega, mis jutustavad NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise sõjajärgse viie aasta plaani täitmisest. Eri paigutuskohta on kogutud materjalid kommunismi suurehituste alalt, ning väljapanekud, mis näitavad meie linna töörahva abi kommunismi suurehitustele ja materjalid rahvamajanduse arendamise ja kultuurilise ülesehitustöö saavutuste kohta meie oblastis.

Illustreeriva materjali valikul ja näitlike õppevahendite valmisseadmisel abistavad mind poliitringi liikmed. Näiteks kuulajad Kuprina ja Maslova teevad väljalõikeid ajalehtedest. Nende initsiatiivil tegime kõigi kuulajate osavõtul fotomontaaži, mis kujutab meie rahva võitlust rahu eest bolševike partei juhtimisel.

Tütarlapsed pöörduvad tihti ise palvega minu poole, et ma soovitaksin neile midagi lugemiseks, teeksin ülesandeks leida mingit materjali või annaksin neile midagi ettevalmistumiseks järjekordseks õppuseks.

Juba ammu enne õppusi kõnelen ma isiklikult kellegagi kuulajaist ja teen talle ülesandeks kas valmistada lühike ümberkirjutus ilukirjandusliku teose vajalikust katkendist või valida minu poolt kogutud ajakirjadest fotosid või joonistusi jne. Mõistagi, et selleks tõmban ma kaasa kõik kuulajad: ülesandesse suhtuvad nad tõsiselt ja suure huviga.

Mõned kuulajad õppisid ise materjale koguma. Leidnud huvitava fakti või arvu, lugenud silmapaistvate kirjanike või ühiskonnategelaste väljendusi ning kuulnud mõnd lentsõna, vanasõna või kõnekäändu, püüavad nad neid meeles pidada ja mõnikord märgivad neid isegi oma vihkuisse.

RAKENDAME ILUKIRJANDUST JA NÄITLIKKE ÕPPEVAHENDEID

Illustreeriva materjali tähtsamaid liike on ilukirjandus, mis omab tohutu suurt tunnetus- ja kasvatuslikku tähtsust. „Kirjandus — romaan, novell jne.“, tähendas A. M. Gorki, „on nende või teiste ideede kõige levinum ja edukam propagandavahend.“¹

Meie kirjandus on rikas suurepärasest teostest, mis abistavad noorsoo kommunistliku kasvatamise üritust. Ei ole sellist ala ei majanduslikus ega poliitilises elus, mille illustreerimiseks poleks võimalik leida huvitavaid katkendeid või näiteid ilukirjanduslikes teostes. Propagandisti ülesanne on ainult valida neist kõige näitlikumad ja õppuse teemale lähedasemad.

Vestlustes kuulajatega kasutan ma ilukirjandust mitmesuguselt. Mõnikord jutustan lühidalt raamatu sisu, neil juhtudel aga, mil pean vajalikuks ja aeg seda võimaldab, loen ette kõige tähtsamad katkendid või viitan meid huvitavaile kohtadele.

Ilukirjanduse kõrval omavad meie ringi töös tähtsa koha näitlikud õppevahendid ja illustreeriv materjal. Sageli kasutan ma ajaloolisi kaarte, skeeme, diagramme, fotosid, joonistusi ja maalide reproduktsioone.

Kasutades näitlikke õppevahendeid, hoidun nendega kuulajate tähelepanu ülekoormamisest. Harilikult arutan ühel õppusel läbi mitte üle nelja või viie illustratsiooni. Näidates kuulajaile maali või fotot, püüan ma kõigepealt nähtavale tuua nende ideelise sisu.

Kogemused näitavad, et näitlikke õppevahendeid, välja arvatud maateaduslikud kaardid, ei tule enne õppuse algust välja panna. Skeemid, fotod, diagrammid, maalide reproduktsioonid jne. on esmakordselt näidatuna paremini tajutavad. Ja vastuoksa — on õppevahendid varem välja pandud, langeb huvi nende vastu, pealegi juhivad enne välja asetatud õppevahendid vestluse ajal kuulajate tähelepanu kõrvale.

Teema — „Meie suur Nõukogude kodumaa“ esimese osa läbivõtmisel otsustasin ma alustada mitte teema materjali ettekandmisega, vaid läbi viia ühise vestluse, kusjuures lähtusin sellest, et paljud faktid meie suure kodu-

¹ M. Gorki, „Kirjandusest ja klassikutest“, „Pravda“ 17. detsembrist 1936.

maa kangelaslikust ajaloost peavad olema kuulajaile va-rem tuntud. „Nad õppisid koolis,“ mõtlesin ma, „loevad raamatuid ja kuulavad raadiosaateid, vaatavad kinofilme ning käivad teatris — neil on, millest jutustada.“

Seetõttu kõnelnud lühidalt poliitringi töö sihtidest, ülesannetest ja meetoditest, tegin ma teatavaks õppuse teema ja palusin kuulajaid jutustada, mida nad teavad NSV Liidu territooriumist, tema rahvastikust ja loodusrikkustest ning meie suure kodumaa kangelaslikust minevikust. Selline asja juurde asumine pidi minu arvates mind aitama paremini välja selgitada iga kuulaja huviala ja kalduvusi, nende ettevalmistust ning oskust seletada üht või teist küsimust, ühe sõnaga kõike seda, millest mul oma töös oleks tulnud lähtuda ja millele tugineda.

Tütarlapsed võtsid ühisest vestlusest aktiivselt osa. Nad kõnelesid meie maa kangelaslikust minevikust, tema rahvuskangelastest ning suurtest õpetlastest, kirjanikest ja heliloojatest, kelledest meie kodumaa on nii rikas.

Oma kõnes meenutasid nad loetud raamatuid ja nähtud kinofilme, raadiosaateid ja vanemate jutustusi ning kasutasid koolis omandatud teadmisi. Kuid vastates esitasid nad ainult üksikuid fakte ega teinud üldistusi. Samuti näitas esimene õppus, et tütarlapsed olid maateadusekaardi veidi unustanud.

„Näete, tütarlapsed,“ pöördusin ma kuulajate poole, „ühte-teist te siin jutustasite, kuid näib, et mõnigi asi on teil ununenud. Kuid palju on seda, mida te veel ei tea. Ringi õppustel tuleb teil õppida tundma palju uut, tuleb õppida sügavamalt aru saama sise- ja välispoliitika küsimustest, õppida fakte analüüsima ja tegema üldistusi ning järeldusi. On väga hea, et meenutasite loetud raamatuid ning nähtud kinofilme ja kuulnud raadiosaateid. Kõike seda läheb teil õppustel vaja.“

Siis leppisime me tütarlastega kokku, et koguneme täiendavalt kord nädalas pooleks tunniks, et töötada kaardiga.

Seejärel, teinud kuulajate seletustesse vajalikud täiendused ja parandused, läksin üle õppuse teema esitamisele.

Üldistades kuulajate sõnavõtte tööliisklassi võitlusest ekspluataatorite vastu, toonitasin ma veel kord, et tööliste ja talupoegade kangelaslik oma vabaduse eest võitlemise ajalugu tunneb paljude julgete rahva õnne eest

võitlejate nimesid. Kuid enne revolutsioonilist bolševike parteid, eesotsas suurte juhtide Lenini ja Staliniga, ei saanud see võitlus olla edukas. Ja ainult bolševike partei juhtimisel läksid töölised ja talupojad organiseeritult ja veendunult rünnakule isevalitsuse vastu, kukutama mõisnike ja kapitalistide võimu.

Pärast seda jutustasin ma lühidalt meie kodumaa tööliste ja talupoegade kuulsatest revolutsioonilistest traditsioonidest, kes esmakordselt ajaloos hävitasid kapitalistide ja mõisnike surve ning kehtestasid meie maal nõukogude võimu.

Kõneldes nõukogude rahva ennastsalgavast ja kangelaslikust võitlusest, kes kaitsesid oma isamaad hitlerlike röövvalutajate vastu ja päästsid maailma rahvad fašistliku orjastamise ohust, lugesin ma neile katkendi luuletaja M. Issakovi luuletusest „Lugulaul Venemaast“:

Ja kõik maailma rahvad,
me võitluskaaslased,
sul' toovad tervitusi,
täis tänu südamed.
Nad kummardavad maani, —
eks rajand võidutee
su surematu vaprus,
su kannatus ja töö.“

Oma jutustuse lõpetasin järeldusega, et NSV Liidu rahvaste hiiglaslikud võidud, kommunismile sammuva Nõukogude kodumaa võimsus ja õitseng on bolševike partei targa juhtimise tulemus, kelle eesotsas seisab kogu maailma töörahva suur juht J. V. Stalin.

Seejärel, vastanud kuulajate küsimustele ja üle minnes koduste ülesannete juurde, teatasin, et järgmisel õpusel õpime alajaotust teemast „Kuidas elasid töölised ja talupojad tsaari-Venemaal ja kuidas nad võitlesid oma vabaduse eest“. Peale vestluse põhiülesande teemal: „Meie suur Nõukogude kodumaa“ soovitasin ma kuulajatele täiendavalt lugeda üksikuid peatükke N. A. Nekrassovi poemist „Kellel on Venemaal hea elada“. Sealjuures lisasin, et jutustuse esimese teema teise osa juures, käsitledes talupoegade-pärisorjade õigusetust ja nende rasket olukorda pärast pärisorjuse kaotamist, ma peatun sellel poemil.

„Suur vene luuletaja-demokraat,“ kõnelesin ma, „kujutas tõepäraselt talupoja-pärisorja elu üheksateistkümnenda sajandi keskpaiku ja talupoja kibedat saatust pärast pärisorjuse kaotamist.“

Järgmisel õppusel, jutustades V. I. Lenini ja J. V. Stalini revolutsioonilise tegevuse algusest, kasutasin ma jutustuse illustreerimiseks kunstilis-dokumentaalsel albumil „Jossif Vissarionovitš Stalin“. Mäletan, millise määratu suure huviga vaatasid tütarlapsed dokumente ja fotosid, mis valgustasid J. V. Stalini lapsepõlve ja noorust, tema revolutsioonilise tegevuse algust.

Suure tähelepanuga uurisid kuulajad igat dokumenti, vaatasid fotosid ja reproduktioone, mis näitasid proletarise revolutsiooni suurte juhtide V. I. Lenini ja J. V. Stalini suurt vastastikust sõprust, mõtete ja tegude ühtsust ning bolševike partei ja Nõukogude riigi rajajate kangelaslikku elu ja tegevust, mis oli pühendatud leppimatule võitlusele töörahvahulkade vabastamise eest.

Mulle esitati sel korral palju küsimusi. Tütarlapsi huvitas, millal kohtus J. V. Stalin esmakordselt V. I. Leniniga, kus see kohtumine toimus. Ühtlasi palusid kuulajad näidata kaardil kohti, kuhu tsaarivalitsus V. I. Lenini ja J. V. Stalini revolutsioonilise tegevuse eest välja saatis.

Õppus möödus elavalt ja huvitavalt. Tütarlapsed palusid illustreerivaid materjale õppustele sagedamini kaasa võtta.

Selleks, et selgitada bolševike partei suurt organiseerivat ja suunavat osa nõukogude rahva võitluses kommunismi võidu eest, õppisime teemat „Lenini-Stalini partei on nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud“.

Selle teema õppimisel kasutasin peale igapäevasest elust võetud materjali veel M. Gorki ja V. Majakovski teoseid. Nõukogude kirjanduse klassikute teosed aitasid mind ilmekamalt näidata bolševike partei poolt ära käidud kangelaslikku teed ning selgesti esile tuua kommunistliku partei juhtide V. I. Lenini ja J. V. Stalini kujusid.

Toonitades, et oma tekkimise esimestest päevadest peale seadis bolševike partei endale suure eesmärgi — kukutada kodanlik-feodaalne kord Venemaal, kehtestada tööliste ja talupoegade võim ja üles ehitada sotsialism, — peatusin ma A. M. Gorki romaanil „Ema“. See suure proletarise kirjaniku suurepärase teos aitas mind näidata tööliste klassiteadvuse kasvamist, kes jõudsid

järeldusele, et tsarismi ja kapitalismi kukutamiseks on vajalik organiseeritud võitlus bolševike partei juhtimisel.

Lugesime katkendi IV peatükist, milles jutustatakse, kuidas noor tööline Pavel Vlassov tutvub illegaalse kirjandusega, mis viis ta arusaamisele, et kapitalismikkest võib vabaneda ainult revolutsioonilise võitluse teel.

Paveli kõne kohtus toob nähtavale kiskjalike kapitalistlike seaduste olemuse ja räägib tuleviku helgetest päevadest.

„... Kõik, mis te teete,“ paljastas Pavel kapitalistliku korra juhte, „on kuritegelik, sest see on suunatud inimeste orjastamiseks. ... Te olete inimese elust lahti kiskunud ja ta hävitanud; sotsialism ühendab teie poolt hävitatud maailma üheks suureks tervikuks, ja see aeg tuleb!“

Jutustades bolševike partei looja ja juhi V. I. Lenini suurusest, peatusime M. Gorki esseel „V. I. Lenin“. Ma tutvustasin kuulajaid essee sisuga, milles Gorki mällusöövilt on kirjeldanud suure rahvaste juhi kuju, kes kehas tab endas kartmatut mõtet, raudset tahet ja püha viha kõigi rõhujate vastu ning piiritut usku rahvahulkade loovasse jõusse ja kommunismi võidu vältimatusse. Siis lugesin ma ette katkendi, mis iseloomustab V. I. Lenini leppimatust töörahva vaenlaste suhtes:

„Raske on edasi anda ja kirjeldada, kui loomulikult ja painduvalt kõik ta tunded voolasid ühte suunda.

Ta mõte oli nagu kompassinõel, mille teravik pöördus ikka ja alati töörahva klassihuvide suunas.“

Ning kõrvuti V. I. Leniniga näeme revolutsiooniliste sündmuste taustal J. V. Stalinit. S. Štšipatševi poeem „Majake „Šušenskojes“ näitab meile, kuidas seltsimees Stalin kaitses Lenini teooriat võitluses kokkuleppe-partei vastu:

Kui küünlatuli tuhmub umbses vines
koosolèkul, ja äge vaidlus keeb,
siis tema rahulikus vaiksuses kõnes
kui töötus nimi „Lenin“ heliseb.

Kindlalt ja kõikumatult kannab J. V. Stalin suure Lenini lippu läbi kogu elu. See on tema, seltsimees Stalin,

kes viis meie maa sotsialismile, see on tema, selt-simees Stalin, kes päästis meie rahva ja kogu inimkonna hitlerlikust katkust ning tegi meie suure kodumaa kogu maailma rahukantsiks ja kogu progressiivse inimkonna tuletorniks. Rahva suurt ja piiritut armastust kalli Stalini vastu väljendab hästi luuletaja A. Tvardovski luuletus „Nõukogude kirjanike läkitus seltsimees Stalinile“:

Suur juht ja meie armastatud isa,
ei ole sõnad need, mis tunglevad Te poole,
vaid inimsüdametest lihtsaist tulvav armastus,
mis pole võrdne millegagi ilmas.

Teema „Kommunistlik partei on nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud“ teisel õppusel peatusin ma G. Nikolajeva romaanil „Lõikus“. Selles teoses kajastub meie nõukogude tegelikkus, mistõttu ta on kuulajaile nii lähedane ja mõistetav.

Ammu enne õppust tõin ma raamatukogust selle raamatu ja teda kuulajaile edasi andes soovitasin lugeda ning pöörata erilist tähelepanu minu poolt märgitud kõige huvitavamatele katkenditele, mis jutustavad partei juhtivast osast meie elus. Mõned kuulajad kirjutasid raamatust välja üksikud episoodid ja kasutasid neid vestluse ajal.

G. Nikolajeva romaanis „Lõikus“ näidatakse veenvalt bolševike partei juhtivat ja organiseerivat osa. Rindelt pöördub kolhoosi tagasi endine nimekas traktorist, kommunist Bortnikov. Rajoonikomitee saadab samasse kolhoosi agronoomi Valentina Berjosova ja elektrikku Bujanovi. Kolm kommunisti moodustavad selle tuumiku, mille ümber areneb suur aktiiv. Massist ei tule eralduda, õpetab raamat, vaid „veenda inimesi, sütitada neid, saavutada seda, et nad ise pöörduksid näoga sinu poole ja järgneksid sulle! Tuleb sammuda rahva eesotsas, kuid tingimata koos rahvaga,“ ütleb rajoonikomitee sekretär Bortnikovile.

„Nad olid ainult kolmekesi, kolm kommunisti, ja kõik nad olid harilikud inimesed, paljude nõrkustega ja puudustega, kuid selle tõttu, et nad kõik taotlesid üht ja sama kõrget eesmärki ning vankumatult sammusid selle poole teedel, mida neile partei kätte oli näidanud, sammusid rangelt teineteist arvustades, parandades ja täiendades, muutusid nad ise jõuks, mille nimi on — partei.“

Lõpetades jutustuse meie partei juhtidest Leninist ja Stalinist, lugesin ma ette katkendi Majakovski poeemist „Vladimir Iljitš Lenin“:

Partei ja Lenin —
 need on kaksik-vennad,
suurt ülesannet
 ema-ajalugu teenib!
Me ütleme — on Lenin,
 mõtleme — partei,
me ütleme —
 partei,
ja mõtleme — on Lenin.

Kasutades õppustel ilukirjanduslikest teostest ainult katkendeid, soovitasin ma kuulajaile teosed tervikuna läbi lugeda.

Sageli kogunesid tütarlapsed väikeste rühmadena ühiselamusse ja lugesid minu poolt soovitatud raamatuid. Lugemisest võtsid osa mitte ainult ringi kuulajad, vaid ka teised vabriku naistöötajad, kes ühiselamus elasid. Nii loeti ja arutleti läbi V. Ažajevi raamat „Kaugel Moskvast“, mis jutustab nõukogude inimeste ennastsalgavast tööst Suure Isamaasõja päevil. Huvitavaalt toimus S. Babajevi raamatu „Kuldtähe kavalier“ ja I. Irošnikova raamatu „Kuskil Siberis“ kollektiivne lugemine ja arutus.

Kaua ja üksikasjaliselt valmistusid kuulajad arutluseks. Mõningad tütarlapsed lugesid arvustusi nende raamatute kohta ja tegid väljavõtteid. Arutlusele kutsusime oblasti raamatukogu töötaja.

Noorte määratu suurest huvist ilukirjanduse vastu kõneleb see fakt, et arutlusele tulid mitte ainult ringi kuulajad, vaid ka teised tütarlapsed, kes raamatute lugemisest olid osa võtnud. Peale tähendatud raamatute lugesid kuulajad läbi V. Popovi „Teras ja šlakk“, V. Iljenkovi „Suur tee“ ning teisi teoseid kaasaegsest ilukirjandusest.

Ilukirjanduslike teoste süstemaatiline lugemine avardab kuulajate poliitilist ja kultuurilist silmaringi ning kasvatab neid nõukogude patriotismi vaimus, Lenini-Stalini parteile ustavuse vaimus. Ringi kuulajad õppisid oma mõtteid selgemini väljendama ja hakkasid õppustel aktiivsemalt esinema.

Poliitringi töös kasutasime me laialdaselt kinofilmide ja teatrilavastuste vaatamist. Õppides teemat „Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon“, vaatasime kollektiivselt kinofilme „Lenin Oktoobris“, „Lenin 1918. aastal“, „Suur koit“. Vabriku juures on oma klubi ja tütarlapsed ei jäta vaatamata pea ainustki seal demonstreeritavat kinofilmi.

Mõnikord arutleme kuulajate palvel teatrilavastusi ja kinofilme.

Linnateatris vaatasid ringi liikmed kollektiivselt A. Korneitšuki näidendit „Lodjapuusalu“ ja P. Pavlenko „Önn“. Pärast näidendi „Önn“ vaatamist võtsid kuulajad osa pealtvaatajate konverentsist, mille korraldas Brjanski draamateater.

VÕRRELDA, VASTANDADA JA ULDISTADA

Tähtsamaiks ja kõige meeldesööbivamaiks illustratiivseiks materjalideks on näitlikud õppevahendid.

Albumid ja maalide reproduktsioonid ning fotod, plakatid, skeemid, diagrammid aitavad mitte ainult illustreerida jutustust ja keskendada kuulajate tähelepanu peaküsimustele, vaid tõmbavad kuulajaid ka vestlusse. Tihtilugu veendusin ma, et mingi tähtsa põhilause arutluse ajal maksab ainult näidata arutletava küsimuse juurde kuuluvat iseloomustavat fotot, joonistust või reproduktsiooni, kui kohe tekib kõnelus, kusjuures see tekib vabalt ja sundimatult. Eriti põhjalikult saab kuulajaile selgeks õpitav küsimus neil juhtudel, mil ma küsimuse selgitamisel rakendan võrdlemismeetodit.

Näiteks. Vaadates ajakirja „Ogonjok“, nägin selles kaht fotot: üks neist kujutas „lõbutsevat“ jänkit Lääne-Saksamaal, lauale visatud jalgadega, teisel olid näidatud räbalais kingakestes lapsukesed, kes tuhnisid pühkme-kastis. Nende fotodega illustreerisin ma oma jutustust kapitalismimaade tööraha viletsast olukorrast, seejärel aga kõnelesin Marshalli plaani tagajärgedest Lääne-Euroopas.

Selleks, et kuulajaile näidata, et käputäie miljonäride rikkus ühelt poolt ja miljoniliste töörahvahulkade äärmine vaesus teiselt poolt on kapitalismi alalised ja vältimatud kaaslased, palusin ma tütarlapsi meenutada mõnd

episoodi kinofilmist „Vene küsimus“, mida nad olid varem näinud.

Kuulajad oma esinemistel tõid rea fakte, mis paljastasid niinimetatud ameerika elulaadi. Kuulajate sõnavõtte täiendasin ma katkendiga A. M. Gorki tähelepanuväärsest pamfletist „Kollase saatana linn“, milles jutustatakse kohutavast viletsusest East-Side'is, ühes New Yorgi kvartalis.

„Ma olen näinud väga palju viletsust,“ toonitab Aleksei Maksimovitš Gorki, „mulle on hästi tuttav ta roheline, veretu ja kondine nägu. Ta silmi, näljast nüridaid ja ahnuses kiirgavaid, kurikavalaid ja kättemaksuhimulisi või orjalikult alandlikke ja alati ebainimlikke, olen ma kõikjal näinud, kuid East-Side'i viletsuse kohutavus on sügeim kõigest, mida tean.“

Kõneldes töörahva materiaalse heaolu kasvamisest NSV Liidus, õigusest tööle ja puhkusele, linnade ja külade heakorrast meil ja töörahva olukorra halvenemisest nende pool, kapitalismimaades, näitasin ma kaht fotot: ühel neist oli kujutatud töötute rida tööbörssihoone ees Londonis, teisel töötatöölise perekond, kes korteri puudumisel oli asunud ühe New Yorgi maja väravaalusesse. Siis esitasin ma kuulajaile küsimuse:

„Kes ütleb, millest kõnelevad need fotod?“ (Ma õpetan kuulajaid endid joonistusi, fotosid ja teisi illustratsioone seletama.)

Vallandus vestlus. Tütarlapsed kõnelesid töörahvahulkade vaesumise ja tööpuuduse kasvamisest kapitalistlikes maades ning nõukogude rahva suurest ülesehitustööst, sellest, et meie maal ei ole tööpuudust.

„Meil jätkub kõigile tööd,“ ütles Nadja Jerohhina, „nõukogude inimesed ei tea, mis on tööpuudus. Tõsi küll,“ tähendas Nadja, „juhtub ka meil, et inimesed mitmesugustest maanurkadest paluvad end tööle võtta, kuid need palved on, nagu teate, sootuks teist laadi. Ma mõtlen siin nõukogude patriootide kirju, kes soovivad osa võtta kommunismi suurehituste püstitamisest. Sest igaüks tahaks olla otseseks osaliseks neil hiiglaslikel töödel.“

„Ning tõepoolest,“ tähendas Raja Gorelova, „kuhu sa aga vaatad, kõikjal keeb tohutu suur ülesehitustöö. Võtame näiteks Brjanski linna. Ainuüksi viimaste aastate jooksul on seal taastatud ja ehitatud palju uusi tööstus-

ettevõtteid, ehitatud draamateater, suveteater, kaks kino-teatrit, kuus klubi, sünnitusmaja, kümneid koole, raamatukogusid, elamuid. Ja nii igas linnas, rajoonis ja külas."

"Ja ka meie Pobeda kolhoosis Djatkovi rajoonis, kust meie Anna Iljuhhiniga siia sõitsime," lisas Anja Leksjutina, "ei olnud enne revolutsiooni midagi peale mõisaomaniku häärberi, nüüd on seal aga tellisetehas, seitsmeaastane kool, oma elektriyaam, ja kõik kolhoosi majad on radiofitseeritud."

"Ja tulebki nii välja," segas end vestluses Olga Demjaškina, "siin lasti käiku elektriyaam, seal ehitati vabrik või tehase, kolmandas kohas kool või elamu, Moskvas püstitatakse uut grandioosset Moskva ülikoolihoonet ja teisi kõrgehitusi. Kogu meie maa pole muud kui kommunismi suurehitus. Just meil, Nõukogude Liidus, püstitatakse esmakordselt ajaloos ülev kommunismihoone."

Tähtsamaks ja kõige kättesaadavamaks vestluse elavaks muutmise vahendiks on kohaliku materjali kasutamine. Igaüks meist võib alati ja iga õppuse jaoks leida huvitavaid fakte oma oblasti, linna, rajooni või tehase elust. Eriti vajalik on kasutada kohalikku materjali NSV Liidu rahvamajanduse kiire ja kindla tõusu illustreerimiseks, meie kodumaa rikkuse ja võimsuse kasvu illustreerimiseks.

Nii näiteks vestluses teemal "Sotsialistlik kord on NSV Liidu rikkuse ja võimsuse allikas" tõin ma andmeid meie vabriku kohta. Näitena võttes oma vabriku kasvamist sõjajärgsel ajajärgul, veendusime näitlikult selles, missugused suured võimalused on olemas meie maa võimsuse edasiseks tõusuks.

Ma võtsin plaaniosakonnast andmed meie vabriku toodangu väljalaske kohta sõjajärgsel viisaastakul, joonistasin need tahvlile. Kujunes järsk tõusev joon. Kui meie vabrik, näiteks 1945. aastal laskis välja toodangut viiel eri kujul, siis juba 1950. aastal oli neid 74, kusjuures paljud toodete liigid olid juurutatud tööstusse esmakordselt. Praegu on vabrik tervikuna mehhaniseeritud ja uute kõrgetootlike masinatega varustatud.

Vestluses tööraha heaolu kasvamisest jutustasid kuulajad iseendist. Tütarlapsed kõnelesid, kuidas viimaste aastate jooksul oli kasvanud nende silmaring, nende kvalifikatsioon ja haridus ning kultuurilised nõuded.

Tähtsaks teadeteallikaks meie linna elu kohta oli meie oblasti koduloo-uurimise muuseum. Kaks korda käisime seal ekskursioonil (õppeaasta algul ja keskel). Muuseumi materjale kasutasid kuulajad meie kodumaa loodusrikkuste ning Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ajaloo, NSV Liidu põllumajanduse ja tööstuse arenemise ning Nõukogude Liidu Suure Isamaasõja õppimisel.

Kõige elavamaid vestlusi oli vestlus teemal „NSV Liit on võimsa sotsialistliku tööstuse maa“. Õigeaegse ja hoolika ettevalmistuse tõttu võtsid sellest osa peaaegu kõik ringi liikmed.

Ringi kuulajad Kuprina ja Maslova kõnelesid sotsialistliku industrialiseerimise ajaloolisest tähtsusest meie maa kogu rahvamajanduse ümberkorraldamisel, kolhoosikorra võidulepääsemisel ja meie maa majandusliku sõltumatus kindlustamisel ning võitmatu kaitse loomisel.

Gorelova ja Jerohhina jutustasid J. V. Stalini hiiglaslikust osast, kes relvastas partei NSV Liidu sotsialistliku industrialiseerimise võitlusprogrammiga ja oli organiseerijaks ja innustajaks bolševike partei ja nõukogude rahva võitluses võimsa sotsialistliku tööstuse loomise eest Nõukogude Liidus.

Nõukogulikust industrialiseerimismeetodist ja selle põhjalikust erinevusest kapitalistlikust industrialiseerimismeetodist kõnelesid kuulajad Selina ja Budanova. Nad rõhutasid esimeste viie aasta plaanide otsustavat tähtsust sotsialistliku tööstuse arendamisel ja näitasid kaardil uute tööstusharude peamiste käitiste, esimeste viisaastakute tehas-hiiglaste paigutust.

Kõneldes nõukogude masinaehituse arengust, esitasid kuulajad Rajenko ja Iljuhhina huvitavat materjali Brjanski oblasti kohta, mida nad olid kogunud koduloo-uurimise muuseumist.

„Nõukogude masinaehitus“, kõneles Anna Iljuhhina, „laseb välja kõige mitmekesisemat tehnilist varustust, nagu tööpinke ja põllumajanduslikke masinaid. Sõja eel oli NSV Liidu masinaehitus, võrreldes 1913. aastaga, kasvanud nelikümmend korda. Ainuüksi traktoreid toodab NSV Liit rohkem kui kõik Euroopa maad kokku.“

Masinaehituse tööstuse kiiret kasvamist, mis varustab meie maa käitisi kõige uuema tehnikaga, illustreeris Anna meie vabrikut näitena tuues.

„Sõjajärgse viisaastaku jooksul,“ ütles ta, „kasvas masinate arv vabrikus neljakordselt.“

„Vabrikus ei ole kunagi olnud konveierit,“ lisas Valja Bulatova, „puudusid nii auru- kui elektripressid. Nüüd töötab meil konveier, ja kõik õmblustööd on tervikuna mehhaniseeritud. Või võtame näiteks veduritehase. Kuidas see on kasvanud!“

„Peale veduritehase,“ tähendas Niina Rajenko, „on meil veel teede-ehitamismasinate tehas, mis valmistab kõrge tootlikkusega masinaid kommunismi suurehitustele.“

Nii tekkis meil vestluse lõpul kõnelus kommunismi suurehitustest. Kuulajad palusid mind jutustada neile üksikasjalisemalt tööde ulatusest, sellest, milliseid masinaid seal kasutatakse ja millise panuse annavad kommunismi suurehitustele Brjanski masinaehitajad, ka palusid nad organiseerida ekskursionooni teede-ehitamismasinate tehasesse.

Mul oli ka endal selline ekskursionoon planeeritud. See pärast oli mul materjali kogutud ja õppuse lõpul jutustasin ma lühidalt sellest, millist abi kommunismi suurehitustele osutavad Brjanski veduritehas, Volodarski-nimeline betoonitehas ja Brjanski teede-ehitamismasinate tehas.

EKSKURSION TEHADESSE

Kavatsedes ekskursionooni teede-ehitamismasinate tehasesse, püstitasin ülesande — näidata sellega kuulajaile tegelikult sotsialistliku masinaehituse saavutusi.

Enne ekskursionooni tegime tublisti ettevalmistustöid. Uhes minuga kogusid tütarlapsed ajalehtedest ja ajakirjadest huvitavaid artikleid, arve ja fakte kommunismi suurehituste kohta, lõikasid välja skeeme ja kaarte. Me kasutasime ajakirju „Tehnika — molodjoži“ (nr. 11 — 1950 ja nr. 1 ja 2 — 1951), „Znanie — sila“ (nr. 9 — 1950) ja mõnda teist.

Ma jutustasin kuulajaile ehitamise hoogsusest ja tehnika kasutamise mastaabist ning Brjanski masinate tööst Volga-Doni kanalil.

„Kommunismi suurehituste püstitamine,“ tähendasin ma, „nõuab tohtu suurt tööd. Ainuüksi mullatöid tuleb teostada umbes kahe miljardi kuupmeetri suurus. Kui

see muld puistata näiteks Moskva-Vladivostoki raudteemuldkeha pikkuselt, siis moodustaks ta katkemata, neljakorruselise maja kõrguse mullavalli. Ainuüksi Kuibõševi hüdroelektrijaama ehitamisel tarvitatakse ära kuus miljonit kuupmeetrit betooni. Kui sellest betoonist näiteks ehitada kolme meetri kõrgune ja meetripaksune sein, siis ulatuks see Moskvast Bakuuni.

Ehitusmaterjalide ja tehnilise varustuse tohtu suur transport nõuab ka raudteede ja maanteed võrgu tunduvat laiendamist. Ainuüksi Kuibõševi hüdroosõlme ehitamiseks oli vaja ehitada üle kahesaja kilomeetri raudteid ja mitusada kilomeetrit maanteid.

See tohtu töö poleks olnud mõeldav ilma kõige uuema kodumaise tehnikata. Kuskil maailmas pole olnud ehitust, kus oleks tarvitatud sellisel määral tehnikat. Volga-Doni kanalil töötavad sajad ja tuhanded ekskavaatorid, skreeperid, laadimismasinad, buldooserid, greiderid ja teised maakaevamise masinad."

Saabus ekskursionipäev. Ühes ekskursionijuhiga lähenesime platvormile, kus seisid uhiuued masinad, valmis saatmiseks Volga-Doni kanalile.

"Ja nüüd," alustas ekskursionijuht, "missuguseid masinaid valmistab siis meie tehas kommunismi suurehitustele ja kuidas ning kus neid tarvitatakse?"

Masinat, mis asetseb meist paremal, nimetatakse greideriks. See on põhimasin autoteede ehitamisel.

Greideriga võib püstitada kuni ühe meetri kõrgusi muldvalle, kaevata niisutuskanaleid ja teha muid mullatöid. Greideri tööviljakus on suur. Ühes vahetuses suudab ta ehitada kuni üks kilomeeter teetammi, asendades saja mullatöölise tööd.

Meie lasksime — esmakordselt meie maal — välja ka võimsad greiderid-elevaatorid, mis on määratud kanalite kaevamiseks ning kahe ja poole meetrilise kõrgusega teetammide ehitamiseks. Greider-elevaator on võimeline kaevama kuussada kuupmeetrit pinnast ja seda kümne meetri kaugusele eemale heitma.

Läinud aastal kaevas üks selline meie masin Volga-Doni kanali ehitusel mittetäieliku töösiooni jooksul välja umbes sada kuuskümmend tuhat kuupmeetrit mulda. Ehitajad on masinatega rahul. Nad saavad meile häid arvustusi nende töö kohta.

Greideri kõrval seisab kallutatavate ratastega greider.

Selle mõtles välja ja konstrueeris meie tehas samuti kasutamiseks teede ja niisutuskanalite ehitamisel, kuid ta erineb teistest greideritest oma liikuvuse poolest ja on seetõttu kasutatav kinkudel ja mäenõlvadel.

Kaugemal seisab iseliikuv pealelaadimismasin või, nagu meie teda nimetame, elevaator-pealelaadija. See on ette nähtud liiva, kruusa ja teiste pudenevate ainete laadimiseks autodele. Seda näete tihti meie linnas töötamas. Kommunismi suurehitustel kasutatakse seda teede ehitamisel, liiva- ja kruusakaevamisel, see asendab väikest ekskavaatorit. See pealelaadija täidab kolmetonnise veoauto kahe minutiga.

Ja lõpuks kasutatakse kanalite ning hüdrojaamade lüüside, tammide, kaevude ja muude ehituste juures meie betoonimahuteid. Need kindlustavad valmisbetooni otsese, ümberlaadimiseta kohaletoimetamise tehastest.

Seejärel vastas ekskursionijuht tütarlaste rohkearvulistele küsimustele.

„Aga kuidas täidetakse kommunismi suurehituste masinate varustamise plaani?“ küsisid tütarlapsed.

„Meie kollektiivile langes osaks suur õnn valmistada masinaid kommunismi suurehitustele. Püüdes anda väerika panuse üldrahvalikku üritusse, täidame me tellimused ennetähtaegselt. Toodangu ärasaatmise tähtaegu, mis on tähtsates töökäsundites ette nähtud, ei ole kunagi mööda lastud.

Paljud neist on täidetud kaks-kolm kuud enne tähtaega. Sotsialistlikust võistlusest masinate ennetähtaegse ärasaatmise eest kommunismi suurehitustele võtab osa tehase kogu kollektiiv.“

KASVATADA KOMMUNISTLIKKU TÖÖSSUHTUMIST

Teine õmblustsehh, kus töötavad kuulajad, koosneb peamiselt noortest. Ule 80 protsendi on seal tütarlapsi, kes sõjajärgse viisaastaku kestel tulid siia tööle Brjanski oblasti maarajoonidest.

Ja kui tublisti on nad nende aastatega arenenud, kuidas on avardunud nende silmaring ning suurenenud poliitiline teadlikkus ja tootmisalane aktiivsus. Ma tahaksin tuua ainult mõned faktid selle kohta, kuidas kommunist-

likud noored ja noored ning ringi kuulajad, täites suure õpetaja ja juhi V. I. Lenini õpetust, korraldavad kõik oma ülesanded nõnda, et iga päev oma tsehhis, oma vabrikus, oma linnas avaldada oma initsiatiivi, omaalgatust, lahendada „praktiliselt ühise töö seda või teist ülesannet, olgugi kõige väiksemat, olgugi kõige lihtsamat.“¹

Tsehhi ja vabriku kommunistlikud noored ja noored on paljude väärtuslike algatuste initsiaatorid mitte ainult endi juures vabrikus, vaid ka linnas. Nende käte abil korrustati ju vabriku õu, nende initsiatiivil tulid Brjanski linna noored appi oma kodulinna taastama, mille hitlerlikud röövvallutajad olid purustanud.

Aktiivselt võtavad ringi kuulajad osa ka vabriku tootmistegevusest, võitlusest tootmisülesannete ületamise eest, ratsionaliseerimise ja leiutamise, toorainete ja materjalide kokkuhoiu eest. Kommunistlike noorte initsiatiivil loodi „ratsionaliseerijate hoiukarp“. Kommunistlikud noored olidki need, kes pöördusid üleskutsega vabriku kõigi tööliste poole:

„Meil' kallis kõik, mis loonud leidlik mõte,
kõik kasulik, mis andnud sinu töö.
Näe, lahti hoiukarp, vii sinna uudne võte
ja oma kogemused, tööline.“

Ja üleskutse asuda loovalt mõtlema leiab palavat vastukõla vabriku noorte hulgas. Kommunistlike noorte osavõtt ratsionaliseerimisest ja leiutamisest ning tootmise täiustamisest avaldub kõige mitmekesisemal kujul.

Purjeriide külgetraageldamine toimub erimasinatel. Niidid, mida sealjuures tarvitatakse, visati varem ära. Kommunist sm. Furman tegi ettepaneku niite teistkordselt kasutada käsitsiõmblemisel. Mõned õmblejad võtsid selle „väljamõeldise“ kaunis külmalt vastu: oli ju hulga mugavam kasutada niiti rullilt kui seda vihast välja tõmata.

Teisiti suhtusid asjasse teise õmblustsehhi kommunistlikud noored. Nad arutasid ettepanekut oma koosolekul, kaalusid kõiki „poolt“- ja „vastu“-väiteid ning kiitsid ettepaneku heaks. Kuid oli vaja kõigile töötajaile tegelikult

¹ V. I. Lenin, Teosed, 31. köide, lk. 274.

näidata, et tähtsusetu ajakaotus tasub end kolmekordselt tooraine kokkuhoiu arvel. Meie ringi kuulaja Anja Iljuhina ja teised tsehhi kommunistlikud noored tõestasid seda praktikas.

Ringi kuulaja kommunistlik noor Niina Kirjuhina tegi hiljuti ettepaneku valmistada silindriku, mille abil serva kandi traageldamine toimuks peaaegu kaks korda kiiremini, tööga aga tuleks toime üks õmbleja senise kahe asemel.

Aktiivselt võitleb tooraine ja materjalide kokkuhoiu eest kommunistlike noorte ja noorte kontrollpost, keda juhivad ringi kuulaja kommunistlik noor Zina Selina. Talvepalitu õmblemisel läksid vatijäätmed utili hulka. Tütarlapsed õmblid kotikesed ja hakkasid neisse vatijäätmeid koguma. Nad jälgivad ka seda, et haake, nõelu ja nõöpe ühes vatijäätmetega välja ei visataks.

Täites oma kohustusi tooraine kompleksse kokkuhoiu alal, töötab teine õmblustsehh kaks-kolm päeva kuus, nõudmata laost vatti ja lisamaterjali.

Olga Kotšergina kommunistlike noorte ja noorte brigaad, kuhu kuuluvad meie ringi kuulajad, tuli võitjaks kutsealases sotsialistlikus võistluses. Talle omistati parima kvaliteedi brigaadi nimetus. 18-st ringi kuulajast on 12 stahaanovlased. Ulejäänud täidavad ja ületavad oma ülesandeid.

„See polnudki nii ammu,“ kõneleb tsehhiülem sm. Vorobjova, „mil selliste keerukate operatsioonide alal, nagu juurdelõikamise kontrollimine, lõpptriikimine, varrukate traageldamine, töötasid harilikult ainult mehed, kuuludes pealegi kaheksandasse kategooriasse. Kuid praegu täidavad kõiki neid operatsioone tütarlapsed. Ja tulevad hästi toime. Ei leidu sellist tööd, millest nad kinni ei haaraks.“

Ringi kuulajad võtavad osa isetegevus- ja kehakultuuringidest. Osa tütarlapsi käib laulmas vabriku vene rahvalaulude kooris. See koor tuli 1951. aasta märtsis esimesele kohale Brjanski oblasti rahvakoorige hulgast.

Kui õppeaasta algul ainult vähesed võtsid aktiivselt osa ühiskondlikust elust, siis praegu on nad kõik aktiivsed kommunistlikud noored, paljud tütarlapsed töötavad tsehhides agitaatoritena, loevad tööliste ajalehte ette. Kuulaja Niina Rajenko valmistub astuma bolševike partei ridadesse.

Osa tütarlapse läheb õppima töölisnoorte õhtukoolidesse: nii näiteks astuvad Raja Gorelova ja Niina Kirjuhina kaheksandasse klassi. Suur osa tütarlapse alustab uuel õppeaastal kogu maailma töörahva suurte juhtide V. I. Lenini ja J. V. Stalini elulugude õppimist.

See oli ka mulle väga kasulik. Peamine järeldus, mille ma tegin, on — rohkem õppida, sügavamini uurida marksistlik-leninlikku teooriat, edukalt lõpetada marksismi-leninismi õhtuülikool.

M. PAŠININA,

Altai krai Pavlovski rajooni Rogo-
zihhinski külanõukogu kolhoosi
„Kommunar“ algastme poliitringi
propagandist

KOKKUVÕTLIK ÕPPUS

1950. aastal toimusid meie kolhoosis suured muudatused. Kolhoos „Nõukogude Kongress“ ühines kolme teise põllumajandusliku artelliga üheks võimsaks majandiks — „Kommunari“ kolhoosiks. Ühinesid ka kommunistliku noorsooühingu organisatsioonid. Koondamise teel suuremaks muutunud kolhoosi kommunistliku noorsooühingu komitee organiseeris algpoliitringi, mille juhtimine usaldati mulle.

Töötades propagandistina, veendusin selles, missugust suurt tähtsust omab kokkuvõtlik õppus, mis on algpoliitringi töö lõppetapiks. Sellel õppusel kontrollitakse, kui suurel määral on kuulajad õppematerjali omandanud ja kuidas nad seda oskavad kasutada.

Kuulajate vastused kokkuvõtlikul õppusel näitavad nende poliitilist kasvu, nende oskust orienteeruda sise- poliitilistes ja rahvusvahelise olukorra küsimustes.

Uhes sellega kontrollitakse kokkuvõtlikul õppusel ka propagandisti enda tööd. Selle järgi, kui hästi kuulajad õpitud materjali valdavad, võib otsustada propagandisti teoreetilise ja meetodilise ettevalmistuse üle, selle üle, kuidas ta oskab läbi viia kõnelust ja vestlust ning kuidas ta on abistanud kuulajaid nende iseseisva töö organiseerimisel.

KOKKUVÕTLIKEKS ÕPPUSTEKS ETTEVALMISTAMINE

Aprilli keskel jõudis meie ring täielikult lõpule programmilise materjali õppimisega. Peab ütleva, et see ei olnud meil kerge, kuna peaaegu õppeaasta keskel suur osa meie kolhoosi noortest saadeti metsatöödele kaheksakümne kilomeetri kaugusele külast.

Kolhoosi partei- ja kommunistliku noorsooüingu organisatsioonid aitasid mind planeerida ringi õppusi selliselt, et mitte katkestada tema normaalset tööd. Ühes kommunistliku noorsooüingu organisatsiooni sekretäri Laptjeviga tegime ettepaneku ringi liikmeid metsatöödele saata kahes vahetuses, kumbki kahenädalalise tähtajaga, ja määrasime ka, keda kuulajaist saata esimeses vahetuses ja keda teises. Sel viisil ei jätnud neist keegi vahele üle kahe õppuse ja ringi töö ei katkenud kordagi.

Metsatöödelt tagasi pöördunud kuulajatega viisime mina ja ringi kõige rohkem ette valmistatud liikmed — kommunistlikud noored Olga Zolotarjeva, Paša Devjanina ja Katja Zolotarjeva — läbi täiendavad õppused õppekava vahelejäänud osades.

Jaauari algul, mil metsatööd olid lõpule viidud ja kõik kuulajad kolhoosi tagasi pöördunud, hakkas ringi töö jällegi edenema.

Sel aastal jälgisin ma eriti, et ring ei jääks maha programmilise materjali õppimisel, sest möödunud aastate kogemustest teadsin, et puudulikult läbi töötatud materjali õpitakse harilikult ülepeakaela, see aga mõjutab paratamatult kuulajate teadmiste kvaliteeti. Et säärast viga mitte lubada, hakkasime juba märtsis, ühel ajal uue õppematerjali õppimisega, õpitud kordama.

Tunduvat abi kokkuvõtlike õppuste ettevalmistamisel ja läbivõetud materjali kordamisel osutas meile sel ajal toimunud kommunistliku noorsooüingu Pavlovski rajoonikomitee pleenum, kes arutas poliitilise õppuse olukorra ja kokkuvõtlikeks õppusteks ettevalmistamise küsimust. Kommunistliku noorsooüingu organisatsioonide sekretäride ja propagandistide esinemised andsid mulle palju uut ja huvitavat selle kohta, kuidas on tööd organiseerinud teised ringid. Eriti selles suhtes, et on parem kokkuvõtlikke õppusi läbi viia kahes osas: esimesel õppusel korrata kolme esimest teemat, teisel ülejäänuid.

Mõnda neist kogemustest, mida seltsimehed pleenumil ette tõid, otsustasin ma kasutada ka oma ringis. Näiteks otsustasime kolhoosi „Novõi putj“ kommunistlike noorte organisatsiooni eeskujul luua oma „Noorte nurga“, kus saaks läbi viia poliitõppusi ja konsultatsioone. Kolhoosi parteiorganisatsiooni sekretäri Nikolai Grigorjevitsš Tostošjevi ja kolhoosi esimehe Stepan Rodionovitš Voronovi nõuandel võtsime selleks kasutamisele ühe toa kolhoosi

klubiruumidest. Noorte nurga kujundamisest võtsid osa kõik ringi kuulajad.

Oma noorte nurka soetasime väikese raamatukogu, millesse valisime kirjandust, mis oli vajalik kokkuvõtliku õppuse ettevalmistamiseks. Sellise raamatukogu koostamisel abistasid meid klubi raamatukogu juhataja ja Rogozihhinski seitsmeklassilise kooli direktor Aleksei Petrovitš Ušakov, kes soovitas mulle kõige huvitavamaid ajalehtede artikleid ja eraldas meile mõned raamatud kooli raamatukogust. Palju raamatuid tõid ka kuulajad ise.

Oma väikesesse raamatukokku kogusime V. I. Lenini ja J. V. Stalini teosed õpitavate teemade kohta. Valisime sinna ka ilukirjanduse, mida ma oma kuulajaile kogu õppeaasta kestel olin soovitanud lugeda, näiteks sellised raamatud, nagu A. Fadejevi „Noor Kaardivägi“, N. Ostrovski „Kuidas karastus teras“, E. Maltsevi „Kõigest südamest“, G. Nikolajeva „Lõikus“, B. Polevoi „Meie — nõukogude inimesed“ ja „Jutustus tõelisest inimesest“, L. Kosmodemjanskaja „Jutustus Zojast ja Šurast“ ning teisi.

Peale selle paigutasime oma kommunistlike noorte tuppä näitlikke õppevahendeid: maateaduse-kaarte, skeeme, diagramme, mis näitasid meie tööstuse tõusu stalinlike viisaastakute jooksul, reproduktsioone maalist, mis kujutasid tööliste ja talupoegade olukorda enne revolutsiooni ja tööliklassi ning talurahva võitlust oma vabaduse eest.

Eriti huvitas ringi liikmeid töötamine väljapanekutega „Kommunismi suurehitused“ ja „Sotsialistliku Töö Kangelased“, millised väljapanekud olime koostanud ajalehtede ja ajakirjade materjalidest.

Meie nurka aitasid kujundada ka Rogozihhinski seitsmeklassilise kooli pioneerid. Nad valmistasid ja kinkisid meie ringile albumi „Suure Isamaasõja kangelased“.

Uues ruumis viisime läbi ringi õppused, konsultatsioonid üksikute kuulajatega — ühe sõnaga kogu ettevalmistustöö kokkuvõtlikeks õppusteks, hiljem ka need õppused ise. See oli väga sobiv, kuna olid käepärast kõik vajalikud raamatud ja näitlikud õppevahendid.

Märtsi keskel, kui ma kuulajatega õppekava küsimusi kordama hakkasin, jäi meil läbivõtmata materjalist järele veel kaks viienda teema õppust ja teema „Lenini-Stalini

partei viib nõukogude rahva kommunismi võidule". Ma arvestasin, et kui kuulajaile anda kordamiseks kaks kuni kolm küsimust õppuseks, siis kõigi ringi liikmete täpse ja pingsa töötamise tingimusel jõuavad nad kogu materjali aprilli lõpuks läbi korrata.

Kuid seda oli raske teostada, kuna märtsikuus õppustest osavõtt järsult halvenes. Kui varem esines üksikuid õppuste vahelejätmissi, siis puudus nüüd igalt õppuselt viis-kuus inimest. See oli seletatav asjaoluga, et kuulajad olid tegevuses kevadkülvil ettevalmistustega.

Ma pidasin nõu kommunistlike noorte organisatsiooni sekretäri ja me otsustasime kommunistlike noorte lahtisel koosolekul üles tõsta kuulajate õppustest osavõtu ja kokkuvõtlikeks õppusteks ettevalmistamise küsimuse.

Me arutasime tõsiselt õppustest osavõtu küsimust ja seda, kuidas paremini ühendada tootmistööd külviks ettevalmistamise alal poliitõppusega ning kuidas paremini valmistada kokkuvõtlikeks õppusteks. Nagu ma ootasingi, esinesid paljud ringi kuulajad ja kritiseerisid teravalt oma seltsimeeste käitumist, kes olid õppusi vahele jätnud.

Kriitika mõjus. Pärast koosolekut muutus olukord. Noormehed ja tütarlapsed tundsid lähenevate kokkuvõtlike õppuste kogu tähtsust ja hiljem ei esinenud ainustki õppustelt mõjuva põhjuseta puudumist.

Samal koosolekul vahetasid ringi liikmed vastastikku oma iseseisva töö kogemusi, jutustasid sellest, kuidas nad kavatsesid valmistada kokkuvõtlikeks õppusteks. Kuulaja Ivan Devjanin jutustas koosolekul, kuidas ta kasutab poliitilist ja ilukirjandust, ja tegi ettepaneku organiseerida kokkuvõtlikeks õppusteks ettevalmistamise ajal õppimises mahajäänute seltsimehelikku abistamist. Ta ise hakkas abistama Anja Ninaševat. Samasugust abi osutasid mõnedele kuulajaile ka teised kommunistlikud noored — Katja Zolotarjeva, Katja Jurjeva ning Viktor Ušakov.

Sellise sõbraliku vastastikuse abistamise süsteem õigustas end. Anja ja teised kuulajad, kellele õppematerjali omandamine raskusi tegi, valmistasid kokkuvõtlikeks õppusteks oma seltsimeeste abiga hästi ette.

Selleks, et kokkuvõtlikud õppused edukalt areneksid, peab propagandist ise hästi teadma, missugustest küsimustest kuulajail kõige raskem on jagu saada. Seepärast vaatasin ma enne materjali kordamisele asumist läbi kõik oma ülestähendused ja märkisin ära, millised küsimused

tekkisid kuulajail ühel või teisel teemal. Mul oli kerge seda teha, kuna ma kogu aasta vältel neid oma konspekti üles olin tähendanud.

Läbi vaadates oma märkmeid, selgus mulle, et kõige rohkem küsimusi oli kuulajail tekkinud teemadel „NSV Liit on rahu, demokraatia ja sotsialismi kants“ ja „Lenini-Stalini partei viib nõukogude rahva kommunismi võidule“. Seletatav oli see sellega, et kuulajad avaldasid nende teemade vastu erilist huvi. Seepärast palusin ma, kui nende kordamist alustasime, üht partei rajoonikomitee töötajaist mulle üksikasjalisemalt selgitada teatavat hulka küsimusi, sealhulgas ka seda, kuidas teostub kommunismi põhiprintsip: „Igaühelt ta võimete järgi, igaühele ta vajaduste järgi“.

Tema konsultatsioon aitas mind kordamisõppusi põhjalikult ja huvitavalt läbi viia. Selle tulemusena andsid kuulajad kokkuvõtlikel õppustel neis tähtsamais teemades õigeid ja ammendavaid vastuseid.

Propagandatöö kolme aasta kogemused tõendasid, et juba esimestest õppustest alates tuleb kuulajaid õpetada õpperaamatu materjali mitte ainult seletama, vaid seda materjali ka vabalt käsitlema, tegema jutustatust üldistusi ja järeldusi, kinnitama teese faktidega meie tegelikkusest.

Kuulajate poolt programmilise materjali omandamisel evib suurt tähtsust konspekterimine. Esimestest õppustest peale õpetasin ma oma kuulajaid tegema ülestähendusid. Algul oli see neile raske, andis tunda vilumuse puudus iseseisvalt töötamisel.

Juba õppeaasta algul viisin ma ringis läbi kaks vestlust: „Kuidas töötada raamatuga“ ja „Kuidas koostada konspekti“. Seejärel vaatasin ma pärast iga õppust kuulajate konspekte, tehes nende suhtes üksikuid märkusi. Hiljem abistasid konspektid kuulajaid läbivõetud materjali kordamisel.

Pärast seda, kui mul õnnestus saavutada kõigi kuulajate aktiivne osavõtt vestlusest, otsustasin ma õpetada neid iseseisvalt õppima teema üksikküsimusi ja esinema väikeste ettekannetega varem väljatöötatud plaani järgi. See tõi teatud tulu. Ma viisin läbi mõned õppused, kus paar-kolm kuulajat esines õppuse sõlmküsimuste alal, ülejäänud täiendasid seltsimeeste ettekandeid.

Algul abistasin ma kuulajaid selliste esinemiste ettevalmistamisel ja töötasin ühes nendega välja plaani, pöö-

rates sealjuures eriti suurt tähelepanu öeldust järelduste tegemisele. Et kuulajad saaksid paremini valmistuda, soovitasin ma neile uurida mõningaid V. I. Lenini ja J. V. Stalini töid. Peale selle andsin neile nõu kasutada ka ilukirjandust, millest võib leida näiteid teema illustreerimiseks.

Järk-järgult õppisid kuulajad algallikate kallal iseseisvalt töötama, esinema, kinni pidades plaanist, mille käsitamise aitas ka kuulajail paremini omandada oskust teha õpitava materjali kohta ülestähendusi.

Eriti huvitav oli Maša Fandina esinemine küsimuses „Kommunistlik noor on Nõukogude kodumaa tulihingeline patrioot“. Valmistudes esinemiseks, luges Fandina läbi J. V. Stalini raamatu „Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast“. Peale selle luges ta läbi mõned ilukirjanduslikud teosed, mis jutustavad kommunistlike noorte patriootilistest kangelastegudest, nagu: N. Ostrovski „Kuidas karastus teras“, L. Pantelejevi „Kaardiväe reamees“ ja teised. Oma esinemises jutustas Maša ka meie organisatsiooni kommunistlikest noortest, kes võitlesid rinnetel Isamaasõja aastail. Oma esinemise plaani ja konspekti koostas Maša ise.

Tõsi küll, ma ei võinud selliste õppuste läbiviimist tihti praktiseerida, kuna, olgugi et püüdsin vestlusse tõmmata kuulajate enamust, mõned neist siiski, lootes teiste seltsimeeste esinemisele, valmistusid ise ette puudulikult.

Ma mõistsin, et mul endal tuleb igaks õppuseks ette valmistuda väga hoolikalt, kasutades uue materjali esitamisel täiendavat kirjandust. Väga palju abistasid mind selles suhtes marksismi-leninismi kursuse loengud, mida ma kuulasin Barnauli krai pedagoogilises instituudis, kus õpin kirjateel.

Valmistudes õppuseks, vaatasin ma läbi nende loengute konspektid, lugesin uuesti läbi V. I. Lenini ja J. V. Stalini teosed.

Mõnda küsimust arutasin vestluses kohalike põliselanikega, kes mäletavad meie rajooni ja küla minevikku.

Eriti huvitavalt toimus meil õppus teema kohta „Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon“. Ma andsin kuulajaile nõu küsitleda vanemaid selle kohta, kuidas nad elasid tsaarivõimu ajal ja kuidas võitlesid oma vabaduse eest Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni päevil ja kodusõja-aastail.

Ise vestlesin ma Rogozihhinski külanõukogu esimehe Jegor Pavlovitš Jerjominiga, vana kommunistiga, kes kodusõja-aastail osa võttis partisanisõjast valgekaartlaste vastu Pavlovski rajoonis. Ta jutustas sellest, kuidas Altai krai töölistes ja talupojad, juhitud bolševikest, võitlesid nõukogude võimu kehtestamise eest, ning kodusõja ajal kangelaslikult sõdisid partisanisalkades.

Need näited sidusin oma jutustusega. Õppustel tõid kuulajad oma vastustes samuti hulga huvitavaid fakte meie rajooni minevikust.

Nii jutustas Taisija Tšesnokova, kelle isa oli osa võtnud partisaniliikumisest, kahekümne seitsmest meie rajooni partisanist, kes kangelaslikult võitlesid valgekaartlaste vastu ja andsid oma elu nõukogude võimu eest. Partisanid on maetud vennashauda meie küla keskel. Kangelaste hauale on püstitatud obelisk.

Kõiki neid näiteid kohalikust elust kasutasid kuulajad oma vastustes kokkuvõtlikel õppustel.

Et laialdasemalt ja sügavamalt valgustada õpitavate teemade materjali ja kuulajais huvi äratada, praktiseerisin ma parteiorganisatsiooni sekretäri sm. Tolstošejevi nõuandel loengute korraldamist. Näiteks teema „NSV Liit on esimene tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik maailmas“ läbivõtmisel pidasin ma klubis kõigile kolhoosinoortele loengu teemal: „Nõukogude Konstitutsioon on kõige demokraatlikum konstitutsioon maailmas“. Kui asusime teema „NSV Liit on rahu, demokraatia ja sotsialismi kants“ õppimisele, valmistasin ma ja kandsin ette loengu „Võitlus rahu eest“. Loengule tulid mitte ainult noored, vaid ka eakad kolhoosnikud. Sellest võtsid osa ka meie ringi liikmed. Üldse pidasin ma neli loengut ringis õpitavatel teemadel ja see aitas mind palju. Ma märkasin, et materjal, mida ma loenguil käsitlesin, aitas kuulajail sügavamini küsimust mõista ja üldistusi teha.

Aprilli keskel lõpetasime õppematerjali läbivõtmise ja hakkasime tegelema ainult kordamisega. Õppused toimusid endiselt igal kesknädalal, kord nädalas, kuid peale selle viisin ma kaks korda nädalas õhtul läbi konsultatsiooni, kuhu tulid ringi liikmed, kes töötasid keeduvilja-aedades ja farmides. Nendega viisin ma läbi kuus konsultatsiooni, teemade arvu järgi. Me arutasime läbi kõige komplitseeritumad küsimused igast teemast, kusjuures

ma peatusin neil sõlmküsimustel, milliseid kavatsesin esitada kokkuvõtlikel õppustel.

Oma töökogemustest teadsin, et põhiküsimuste kindlaksmääramine, milliseid tuleb esitada kokkuvõtlikel õppustel, peamise väljavali, millele tuleb keskendada kuulajate tähelepanu, on kõige keerukamaid küsimusi ringi töös. Möödunud aastal ei valmistunud ma küllalt aegsasti ette kokkuvõtliku õppuse küsimusteks, mis andis end otsekohe tunda kuulajate vastustes.

Meenutades seda, alustasin ma uuel õppeaastal küsimuste väljatöötamist samaaegselt materjali kordamisega, selleks et korrates seda või teist teemat, peatuda põhimomentidel, samal ajal materjali mitte kahjustades ega ahendades. Näiteks korrates kuulajatega teemat „NSV Liit on esimene tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik maailmas“ püüdsin ma sügavamalt nähtavale tuua Nõukogude riigi kui uue kõrgemat tüüpi riigi olemust, taotlesin seda, et kuulajad selgitaksid endile meie sotsialistliku riigi põhjalikku erinevust kodanlikust riigist.

Mitte kõik ringi kuulajad ei omandanud materjali ühesuguselt. Aasta jooksul jälgisin ma tähelepanelikult mahajääjaid, andsin neile täiendavaid konsultatsioone. Näiteks viis õppust enne õppeaasta lõppu eraldasid ma need kuulajad, kellel raskem oli materjalist jagu saada: Nikolai Lavrovi, Maria Lukjanova, Anna Murina, Feodor Melihovi. Nendega viisin ma läbi mitu täiendavat õppust teemadel: „NSV Liit on rahu, demokraatia ja sotsialismi kants“, „Lenini-Stalini partei on nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud“ ning „Lenini-Stalini partei viib nõukogude rahva kommunismi võidule“. Neid teemasid nimetasid mulle kuulajad ise, kuna nad soovisid omandada need täielikumalt ja sügavamalt.

Seks ajaks sõitis viis ringi liiget — traktoristid — juba põllule, brigaadidesse, mis asusid külast seitse-kaheksa kilomeetrit eemal. Nendega tuli konsultatsioone kohapeal brigaadides läbi viia. Viis korda sõitsin ma nende juurde põllule (sealjuures kolm korda agitbrigaadi liikmena) ja viisin samal ajal neile kokkuvõtlikeks õppusteks ettevalmistamiseks kirjandust, tundes huvi selle vastu, kuidas neil edeneb materjali kordamine. Ja veidi aega enne kokkuvõtlike õppuste algust sõitsin ma veel kaks korda nende juurde eriti selleks, et läbi viia konsultatsioone.

KOKKUVÖTLIK ÕPPUS ON RINGI AASTASE TÖÖ TULEMUSE KONTROLLIMINE

Minu ringi kuulajad valmistusid kokkuvõtlikuks õppuseks tõelise hoolega, siiski ootasid nad seda mitte just ärevusega, samuti kui ma isegi.

Õppus peab toimuma, nagu harilikult, seltsimehelikus õhkkonnas, elava ja hoogsalt areneva vestlusena, et kuulajad tunneksid endid vabalt ja sundimatult.

Me otsustasime kokkuvõtliku õppuse läbi viia järgmise plaani järgi: algul nagu harilikult esineb üks kuulajaist lühikese poliitilise informatsiooniga, jutustab jooksvatest sündmustest, meie kolhoosi asjust, kevadkülvil käigust, seejärel arendatakse vestlust juba programmi materjali alusel. Selline kord pole ette nähtud juhuslikult: kümne-minutilise poliitilise informatsiooni kestel jõuavad kuulajad mõtteid koguda ja keskusteluks ette valmistuda.

Nagu ma juba kõnelesin, oli otsustatud kuulajate teadmiste kontrollimiseks läbi viia kaks kokkuvõtlikku õppust: üks kolmel esimesel teemal ja teine järgmistel teemadel, sealjuures arvestades, et iga kuulaja saaks kõik ära öelda, piiramata aega.

Mõlemad õppused viisime läbi mai esimesel poolel, õhtul, pärast tööd. Õppuse päevad kooskõlastasin ma aegsasti parteiorganisatsiooni sekretäri, selleks et vabastada brigaadides töötavad ringi liikmed. Tulemuste kokkuvõtmisel viibisid ULKNU rajoonikomitee sekretär ja kommunistliku noorsooühingu organisatsiooni sekretär.

Aegsasti korraldasime valmis oma kommunistlike noorte ruumi, kus otsustasime kokkuvõtlikud õppused läbi viia: kõik näitlikud õppevahendid, mida olime õppeaasta jooksul kasutanud — NSV Liidu ja maailma poliitilised kaardid, skeemid, diagrammid ja pildid riputasime seintele ning laotasime lauale. Peale varem valmistatud väljapanekute — „Kommunismi suurehitustest“ ja „Sotsialistliku Töö Kangelased“ korraldasime kokkuvõtlikeks õppusteks veel ühe väljapaneku — J. V. Stalini elu ja tegevuse kohta.

Hoolimata sellest, et otsustasime õppused läbi viia mitte kõigil teemadel korraga, siiski ei oleks me suutnud õppuse kahe-kolme tunni jooksul läbivõetud materjali kõigis selle detailides korrata. Seepärast kavatsesin vestlust läbi viia õppekava põhiküsimuste järgi. Need küsi-

mused seadsin ma kuulajaile ligikaudu samas järjekorras, nagu me neid õppustel olime õppinud. Esitanud selle või teise küsimuse, andsin ma võimaluse järele mõelda ja mõtteid koguda. Nagu ikka, oli igale küsimusele mitu vastatasoovijat. Pärast igat vastust küsisin, kas ehk keegi soovib seltsimehe esinemist täiendada, ja kui kõigile teema küsimustele oli vastatud, tegin ma lühikese üldistuse ning kokkuvõtte kuulajate vastustest.

Esimese teema kohta „NSV Liit on esimene tööliste ja talupoegade sotsialistlik riik maailmas“ palusin kuulajaid jutustada meie suure kodumaa territooriumist, rahvastikust ja loodusrikkustest, tööliste ja talupoegade võitlusest oma vabaduse eest tsaari-Venemaal, Suurest Sotsialistlikust Oktoobrirevolutsioonist ja selle maailmaajaloolisest tähtsusest, nõukogude võimust — kõige demokraatlikumast võimust maailmas, sellest, kuidas valitsetakse meie maad, Nõukogude kodanike õigustest ja kohustest ning NSV Liidu rahvaste sõprusest.

Enne vestluse algust selgitasin, et vastused igale küsimusele peavad sisaldama põhilise ja peamise. Esimesele küsimusele soovis vastata Paša Devjanina.

Ta näitas kaardil meie kodumaa piire ning jutustas ta määratu suurtest loodusrikkustest.

„Kuid kõik need rikkused,“ kõneles Paša, „kuulusid väikesele mõisnike ja kapitalistide kildkonnale, kes kasutas neid endi rikastamiseks. Rahvast aga, kes õiguse järgi oleks pidanud neid rikkusi valitsema, ekspluateeris ja rõhus julmalt tsaarivalitsus, hoides teda pimeduses ning rumaluses, et ta ei saaks organiseeritult üles tõusta võitluseks. Orjuses ja poolnäljas elamine ning hommikust ööni kestev töö oma peremeeste kasuks, näete, milline oli tööliste ja talupoegade elu tsaari-Venemaal.“

Meie suured kirjanikud näitasid oma teostes ilmekalt, kuidas elasid töölised ja talupojad enne revolutsiooni. Ja Paša jutustas suure vene kirjaniku A. N. Radištševi teose „Teekond Peterburist Moskvasse“ peatüki „Peški“ sisu. „Selles raamatus annab kirjanik jõult ja väljendusrikkuselt vapustava pildi talupoegade-pärisorjade raskest elust.“ (Katkendid sellest teosest, mida ma omal ajal kuulajaile lugesin, avaldasid neile tugevat muljet, ja paljud ringi liikmed lugesid seejärel teose tervikuna läbi.)

„Aplad kiskjad, täitmatud vereimejad, mida jätame me talupojale? Selle, mida me võtta ei saa, — õhu,“ luges Paša autori vihaseid sõnu.

Edasi kõneles ta tööliste elust ja nende poliitilise teadlikkuse ärkamisest, tõi näiteid Gorki romaanist „Ema“, jutustas sellest, kuidas töölised ja talupojad tõusid üles võitluseks oma rõhujate vastu.

Lõpetades oma ettekannet, tegi Paša järelduse, et ainult Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon vabastas töölised ja talupojad palju sajandeid kestnud rõhumisest ning andis neile õnneliku ja rõõmsa elu, et revolutsioon võitis selle tõttu, et ta väljendas kogu rahva huve ja lootusi, selle tõttu, et ta valmistati ette ja viidi läbi bolševike partei ja tema juhtide V. I. Lenini ja J. V. Stalini juhtimisel.

Devjanina vastus oli väga sisukas. Kuulaja avaldas mitte ainult head faktilise materjali tundmist, vaid ka oskust seda üldistada ning kasutada ilukirjanduslikke teoseid.

Maša Fandina soovis ta vastust täiendada. Ta jutustas meie rahva suurest minevikust, sellest, kuidas kogu oma ajaloo vältel Vene riik on kaitsnud oma sõltumatust.

Teisele minu poolt esitatud küsimusele vastasid samuti kaks kuulajat — Anja Petrova ja Viktor Ušakov. Kõneldes Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidust, rõhutas Ušakov selle rahvusvahelist tähtsust, mis on eriti märgatav ja tuntav praegu. Meie maa kogemustest nägid kõik, et ekspluateerimisest vabastatud töörahvas võib ise edukalt oma elu üles ehitada, riiki valitseda ning arendada rahvamajandust ilma kapitalistide ja mõisniketa.

Ja nüüd ehitab vaba rahvas rahvademokraatia maades ja Hiina Rahvavabariigis edukalt uut helget elu. Nii kasvab ja tugevneb Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni tulemusena sotsialismileer iga päevaga.

Seejärel jutustas Viktor võitlusest nõukogude võimu eest meie Rogozihhas. Pääaegu kõik täisealised elanikud külas astusid kodusõja-aastail partisanideks, et võidelda valgekaartlastega. Partisanivõitluse aktiivsemaiks osavõtjajaks olid Ilja Ivanovitš Klubkov, kes praegu töötab kolhoosis tubakakasvatajana, Stepan Rodionovitš Voronov, meie kolhoosi esimees, Jegor Pavlovitš Jerjomin — Rogozihhinski külanõukogu esimees, Ivan Jefimovitš Ždanov ja teised kolhoosnikud. Viktor jutustas sellest, kuidas Jegor Pavlovitš, seekord, kui valged meie

küla vallutasid, päästis karja (ta oli karjane), peites selle metsa.

Küsimusele NSV Liidu riikliku korralduse kohta vastas esimesena Maria Popova. Ta jutustas NSV Liidu riikliku korralduse süsteemist, sellest, kuidas toimuvad meie maal kõrgemate ja kohalike riigivõimu-organite valimised ning sellest, kuidas NSV Liidu valimised põhjalikult erinevad valimistest kapitalistlikes maades.

„Nõukogude sotsialistlik riik,“ ütles Maria, „esindab, väljendab ja kaitseb kogu rahva huve. Nõukogude riiki valitsevad inimesed rahva hulgast, tema paremad esindajad, kes on ära teeninud rahvahulkade usalduse oma ennastsalgava tööga vabrikuis ja tehastes, sovhoosides ja kolhoosides. Just selle tõttu on meie saadikud tihedalt seotud oma valijatega.“

Seejärel palusime meie ringi kuulajat Katja Jurjevat, kes on Pavlovski rajooninõukogu saadik, jutustada oma tööst saadikuna, sellest, kuidas ta täidab oma valijate juhendeid, kes talle austavat usaldust osutasid.

„Saadikuks valiti mind teistkordselt. Oma töös pean ma tihedat sidet valijatega, suhtun tähelepanelikult kõigisse nende vajadustesse ja tarvetesse.“

„Ma pean alati meeles,“ jätkas Katja, „seltsimees Stalini sõnu selle kohta, milliseid nõudeid peab rahvas oma saadikuile esitama: seltsimees Stalin kõneles, et saadikud peavad alati püsima oma ülesannete kõrgusel, püüdma saada leninlikku tüüpi poliitikategelasteks, olema niisama selged ja kindlad tegelased, nagu oli Lenin, olema niisama õiglased ja ausad, nagu oli Lenin, ja peavad samuti armastama oma rahvast, nagu teda armastas Lenin.“

Täiendades Jurjeva esinemist, jutustas Maria Razzomazova sotsialistliku riigi demokraatia põhjalikust erinevusest kapitalistlike riikide niinimetatud „demokraatiast“.

Viimasele küsimusele — meie maa rahvaste võrdõiguslikkusest ja sõprusest — vastasid Viktor Ušakov ja Anna Murina.

Teisel teemal „NSV Liit on võitnud sotsialismi maa“ esitasin ma samuti kuulajatele mitu küsimust: sotsialismi põhjalik erinevus kapitalismist ja tema tähtsamad eelised, võrreldes kapitalismiga; sotsialistlik kord on NSV Liidu rikkuse ja võimsuse allikas; Nõukogude Liit on võimsa sotsialistliku tööstuse ja maailma kõige eesrind-

likuma sotsialistliku põllumajanduse maa; sotsialistlik kord on NSV Liidu rahvaste heaolu ja kultuuri õitsengu alus; sotsialistlik kord on nõukogude rahva murdmatu jõu allikas.

Sellel teemal vastas seitse inimest. Vastajad tõid palju fakte kohalikust elust, selgitasid meie kolhoosi näitena võttes, mida andis sotsialistlik kord nõukogude inimestele, kuidas erineb kolhoosnike elu sellest süngest elust, mida elasid talupojad enne Oktoobrirevolutsiooni.

Maria Razzomazova, jutustades majanduse kindlast tõusust meie maal ning põllumajanduse mehhaniseerimisest, mida teostab kommunistlik partei, tõi näitena meie Kommunaari kolhoosi. Kui enne revolutsiooni talupojad oma maatükikesi harisid käsitsi, veeputuseelsete abinõudega, siis nüüd töötavad kolhoosi väljadel, mis laiuvad kuue tuhande hektaarilisel maa-alal, 24 traktorit, kümned kultivaatorid, külvimasinad ja teised põllumajanduslikud masinad. Mehhaniseeritakse ka raskemad ja aeganõudvamad tööd loomakasvatuses.

Maria Lukjanova, vastates küsimusele „Sotsialistlik kord on NSV Liidu rahvaste heaolu ja kultuuri õitsengu alus“ jutustas sellest bolševike partei ja seltsimees Stalini hoolitsusest, mis ümbritseb iga nõukogude inimest.

Palusin teda, meie kolhoosi näitena võttes, selgitada, kuidas on muutunud küla ilme nõukogude võimu aastail.

„Enne revolutsiooni,“ kõneles Lukjanova, „oli meil ainult üks algkool, kus õppisid kaupmeeste ja rikaste lapsed, — nüüd on meil kolm kooli: üks seitsmeklassiline kool ja kaks algkooli; meil on väga ilus klubi, helifilmirändkino. Õmblusmasinad, jalgrattad, raadioaparaadid — kõik need asjad, mis enne olid talupoegadele kättesaamatud, on nüüd saanud harilikeks tarbeesemeiks ja neid leidub pea igas majas.

Veel rohkem on muutunud meie inimesed. Kolhoosnikud õpivad marksismi-leninismi klassikute töid, samuti suure looduse ümberkujundaja I. V. Mitšurini töid. Meie, noored, omandame poliitiliste teadmiste kõrval ka eesrindlikku agrotehnikat. Meie kolhoosis on korraldatud agrotehnilised kursused, kus üheskoos õpime saavutama kõrgeid saake kolhoosi põldudel.“

Järgmine teema oli „NSV Liit on rahu, demokraatia ja sotsialismi kants“. Ja olgugi et me kordamisel sellele teemale suurt tähelepanu osutasime, tundsin ma siiski

rahatust, kas kuulajad oskavad anda täielikke ja sisukaid vastuseid ning kasutada viimasel ajal ajalehtedes ilmunud materjali.

Kahele esitatud küsimusele „Kapitalismi ajastu läheneb lõpule, sotsialism tugevneb ja võidab“ ning „NSV Liit on demokraatliku leeri juhtiv jõud“ soovisid vastata neli kuulajat: Olja Zolotarjeva, Ivan Devjanin, Grigori Dolgov ja Nikolai Lavrov.

Peaaegu kõik vastused rahuldasiid mind, ehkki kuulajatele Grigori Dolgovile ja Nikolai Lavrovile tuli esitada mõned täiendavad küsimused, et abistada neid materjali sügavamalt käsitada. Kahtlemata aitasid poliitilised informatsioonid kuulajail seda teemat ette valmistada. Seda võis aru saada ajalehtedest võetud näidetest, mida vastajad oma esinemistel kasutasid.

Järgmisel päeval alustasime kokkuvõtlikku vestlust teemal „Lenini-Stalini partei on nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud“. See teema on tähtsaim ringi kavas. Kuulajad kõnelesid erilise soojuse ja armastusega bolševike parteist, kelle targal juhtimisel nõukogude rahvas saavutas maailma-ajaloolisi võite ja sammub edukalt kommunismi poole.

Sellel teemal oli esitatud kaks küsimust: „Milles seisab Lenini-Stalini partei jõud ja võitmatlus“ ja „Bolševike partei poliitika on nõukogude korra alus“. Neile vastasid Anna Ninaševa ja Pelageja Trubnikova.

Olgu avameelselt öeldud — Anja pärast olin rahutu: kogu aasta jooksul ei olnud ta õppustel just väga aktiivne. Kuid ta esimestest sõnadest mõistsin, et Ivan Devjanini abiga oli ta õppuseks hästi ette valmistunud.

Väga elavalt möödus järgmise teema arutelu „Leninlik-stalinlik kommunistlik noorsooühing on kommunistliku partei ustav abiline ja võitlusreserv“.

Me peatusime teema peaküsimustel: „Bolševike partei on kommunistliku noorsooühingu organiseerija ja juht“, „Kuidas on ehitatud kommunistlik noorsooühing“ ja „ULKNU liikmete õigused ja kohustused“.

Vastates esimesele küsimusele, jutustas Katja Zolotarjeva sellest, kuidas bolševike partei lõi kommunistliku noorsooühingu — mis on ta abiliseks ja reserviks —, milised ülesanded esitasid kommunistlikule noorsooühingule V. I. Lenin ja J. V. Stalin ja kuidas täidavad kommunistlikud noored suurte juhtide näpunäiteid.

Kõneldes kommunistliku noorsooühingu juhtimisest kommunistliku partei poolt, tõi Katja näitena meie kolhoosi kommunistlike noorte organisatsiooni, mis töötab parteiorganisatsiooni juhtimisel ja täidab tema otsuseid.

„Näiteks tegi parteiorganisatsioon kommunistlikele noortele ülesandeks aktiivselt osa võtta metsa ülestõtamise läbiviimisest. Mõistes selle ürituse kogu tähtsust, otsustasime täita metsatööde plaani ennetähtaegselt. Üksmeelne töö, distsipliin ja vastutustunne ülesandeks tehtud ürituse eest aitasid meil lõpetada metsa ülestõtamise ehitusmaterjaliks peaaegu poolteist kuud enne tähtaega. Altai krai metsa ülestõõtajate sotsialistlikus võistluses tuli meie kolhoos võitjaks ning me saime esimese preemia.“

Taja Tšesnokova jutustas kommunistliku noore õigustest ja kohustest. Oma esinemist alustas ta sõnadega V. Lebedev-Kumatši luuletusest „Kommunistliku noore pilet“:

Nad astuvad alati kõige ees,
komnoored — teod, sõnad neil ühtsed.
Kui pühadust hoiavad harduses
komnoore piletit lihtsat.

„Kommunistlikud noored,“ jätkas Taja, „on osutanud alati suurt abi parteile. Nad näitasid töökangelaslikkuse eeskuju esimeste stalinlike viisaastakute ehitustel.“

Suure Isamaasõja ajal töötasid kommunistlikud noored jõudu säästmata vabrikuis ja tehastes. Nad täitsid mitu normi päevas. Oma aruandekõnes Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 27-nda aastapäeva puhul hindas seltsimees Stalin kõrgelt nõukogude noorte töökangelas-tegusid.“

„Aga mis sa arvad, Taja, kas sa ise täidad kommunistliku noore kohustusi?“

„Ma töötan brigaadis hästi...“

„Aga mida sa pead oma töö edu näitajaks?“

„Ma ületan päevase ülesande.“

„Kuid mida sina arvad, Melihhov,“ pöördusin ma ühe kuulaja poole, „kas sellest üksi on küllalt, kui öelda: jah, ma täidan oma kommunistliku noore kohustuse, ma töötan nii, nagu partei meid töötama õpetab.“

„Ma mõtlen,“ ütles Melihhov, „et Tšesnokova oma vastuses jättis arvestamata ühe küsimuse. Noh, sina, Taja,

töötad hästi. Aga kuidas sa hoolitsed selle eest, et ka teised brigaadi liikmed töötaksid sama hästi, et kõik teie brigaadi kommunistlikud noored sammuksid esimestes ridades? Meie kolhoosis lõpetasid paljud traktoristid kevadkülvitööd enne tähtaega, kusjuures nad säätsid suurel hulgal kütteainet, neil ei esinenud tööseisakuid, armastusega ja peremehelikult suhtuvad nad masinasse, puhastavad ja hoiavad neid. Ja samal ajal on meil kolhoosis traktoriste, kes päevanormi ületades sugugi ei hoolitse kütteaine kokkuhoiu eest ning suhtuvad oma masinatesse hooletult, mõtlemata sellele, et niisuguse käitumise tõttu masinad muutuvad kiiremini kõlbmatuks."

"Kõike seda räägin ma selleks," jätkas Melihhov, "et tugevdada mõtet, mille Tšesnokova oma vastuses arvestamata jättis: kommunistlik noor peab mitte ainult hästi töötama, vaid olles eeskujuks sotsialistlikus töössesuhtumises, tõmbama kaasa ka teisi. Mida see siis tähendab? Seda, et kommunistlik noor peab aktiivselt osa võtma sotsialistlikust võistlusest, kusjuures tuleb mõelda mitte ainult oma isiklikule edule, vaid kogu kollektiivi omale; ta peab lähenema oma tööle teadlikult, meeles pidades, et ka tema töö ja seltsimeeste töö on panus kommunismi ülesehitamise üritusse, meie kodumaa võimsuse kindlustamise üritusse; kommunistlik noor peab hoidma ja kaitsma ühiskondlikku omandit, mis on meie nõukogude korra aluseks."

Lõppteema, mida arutasime kokkuvõtlikel õppustel, oli "Lenini-Stalini partei viib nõukogude rahva kommunismi võidule". Alati erutas see teema kuulajaid eriliselt, see oli kõneaineks igal meie õppusel. Sellel teemal esineda soovijaid oli palju.

Esimesele küsimusele "Meie eesmärk on kommunism" palusin ma vastata Viktor Ušakovi.

"Iga päev," ütles Ušakov, "lähendab meid ihaldatud eesmärgile — kommunismile. Kommunismi ajal kaovad kunagise vastandlikkuse jäänused linna ja küla vahel ning vaimse ja kehalise töö vahel. Tänu tehnika kõrgele arenemisele ja inimeste teadlikkusele saavutab nende töö niivõrd kõrge tootlikkuse, et riigis kujuneb saaduste üliküllus. Viiakse ellu kommunistlik jaotusprintsip: "Igaühelt tema võimete järgi, igaühele tema vajaduste järgi"."

Saša Voronova soovis vastust täiendada. Ta jutustas sellest, kuidas nõukogude rahvas võitleb kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

„Tööviljakuse suurenemine ning töörahva kultuurilis-tehnilise taseme ja teadlikkuse tõus, kapitalismi iganditest ülesaamine inimeste teadvuses — need on teed, mida mööda meie rahvas oma helge tuleviku poole sammub.

Võtame näiteks meie kolhoosi. Mulle tundub, et neid tulevikujooni, millest rääkis Ušakov, leidub ka meil. Artelli majapidamine on tehniliselt varustatud. Hark-atrade ja teiste Noa-aegsete põllutööriistade asemel töötavad meil traktorid ja kombainid. Ja inimesed, kes seda tehnikat valitsevad, näitavad töös suurepärasest eeskujuga.“

„Vaadake,“ jätkas Voronova, „meie kolhoosis ei ole ainustki noort inimest, ainustki kommunistlikku noort, kes pole täitnud oma päevaülesandeid kevadkülvil. Meie ringi kuulaja Grigori Dolgovi noorte agregaat teostas külvi ja kultiveerimise kuuesaja kuuekümmel hektaaril, kusjuures hoidis kokku kakssada nelikümmend kilogrammi kütteainet. Agregaadid töötavad kvaliteet on tunnustatud väga heaks. Noored töötavad vaatamata ajale, ainult et lõpetada kevadised põllutööd lühematel tähtaegadel. See annab tunnistust noorte kõrgest teadlikkusest ja nende kommunistlikust suhtumisest töösse.“

„Kommunism,“ lõpetas Saša Voronova, „muutub kunagisest unistusest reaalseks tegelikkuseks.“

Saša Ljagušin jutustas üksikasjaliselt kommunismi suurehitustest, suurepärasest masinatest, mille on loonud nõukogude inimeste käed ja mis töötavad neil suurehitustel. Suurehituste püstitamine tagab kommunismi materiaaltehnilise baasi, loob tingimused kaupade ülikülluse saavutamiseks, sellega aga lähendame kommunismi. Oma esinemisel tsiteeris Saša seltsimees Stalini sõnu kõnest Moskva linna Stalini valimisringkonna valijaile 9. veebruaril 1946 — vajaduse kohta luua materiaaltehniline baas kommunismi ülesehitamiseks meie maal.

Lõpetades õppusi, peatusin ma üksikasjaliselt igapäevaste vastused ja näitasin, missugused olid puudused materjali esitamisel ning märkisin paremaid vastused. Andsin kuulajaile nõu, missuguseid ilukirjanduslikke teoseid suvel lugeda.

Seejärel võttis sõna ULKNU rajoonikomitee sekretär

ja tervitas kuulajaid õppeaasta eduka lõpetamise puhul. Ta andis meie ringi tööle positiivse hinnangu.

Kuulajad pöördusid tema poole palvega aidata luua külas seitsmeklassiline õhtukool kolhoosi noortele. See küsimus erutas kõiki kuulajaid, kuna enamusel neist on seitsmeklassiline kool lõpetamata. Sekretär lubas kommunistliku noorsooühingu rajoonikomitee abi peale selle ka veel teises küsimuses, millega kuulajad tema poole pöördusid, nimelt kolhoosi raamatukogu suurendamise asjas.

Seejärel oli ULKNU rajoonikomitee sekretär huvitatud, kuidas kavatsevad ringi liikmed tõsta oma poliitilist taset tuleval aastal. Kuulajad avaldasid üksmeelset soovi õppida kogu töörahva juhi, nõukogude noorte parima sõbra J. V. Stalini elulugu.

Lõpuks otsustasime suvel tööd mitte katkestada, vaid igal nädalal brigaadides kohtuda ja poliitilise informatsiooni läbi viia.

POLIITILISE ÕPPETOÕ TULEMUSED

Kuulajate teadmiste kontrollimine kokkuvõtlikel õpustel on ainult osa poliitilise õppetöö tulemustest. Ma tahaksin neist tulemustest üksikasjalisemalt jutustada, kõnelda sellest, mida ma õppeaasta jooksul tähele panin, kuidas noormehed ja tütarlapsed, ebakindlad ja kartlikud esimestel õpustel, järk-järgult omandasid kindla usu oma jõusse, kuidas nad poliitiliselt kasvasid, kuidas nende silmaring laienes ja nende kultuuriline tase tõusis.

Ringi töö tähtsaimaks tulemuseks pean ma kuulajate poliitilise kirjaoskuse kasvamist. Peale selle omandasid kuulajad mõningat oskust iseseisvaks tööks raamatuga, õppisid tegema ülestähendusi õpitud materjali kohta.

Õppeaasta jooksul huvitusin ma sellest, mida mu kuulajad loevad. Sellest, kuidas avardus nende silmaring, annavad tunnistust raamatukogu laenutamise kaardid, kuhu raamatukoguhoidja märgib väljaantud raamatud. Osutus, et eriti palju raamatuid olid möödunud aasta jooksul lugenud Katja Zolotarjeva, Ivan Devjanin, Nikolai Bõtškov. Devjanin näiteks luges läbi koguteose „V. I. Lenin ja J. V. Stalin sotsialistlikust

riigist ja nõukogude demokraatiast", raamatud „Seal ta on — Ameerika“, T. Sjomuškini „Alitet läheb mägedesse“, V. Panova „Selge kallas“, V. Lācise „Kaluri poeg“, E. Maltsevi „Kõigest südamest“, P. Pavlenko „Õnn“ jt.

Mind rõõmustas eriti asjaolu, et kuulajad õppisid orienteeruma rahvusvahelise olukorra küsimustes. Teataval määral aitasid selleks kaasa poliitilised informatsioonid, mille me läbi viisime enne igat õppust.

Kokku võttes ringi töötulemusi, tahaksin kõnelda ka teisest asjaolust — ringi liikmete poliitilise aktiivsuse suurenemisest. Veebruaris, mil algasid ettevalmistustööd töörahva saadikute valimisteks kohalikesse nõukogudesse, pidasid kommunistliku noorsooühingu komitee liikmed minuga nõu, keda kuulajaist võiks kinnitada agitaatoriks. Ma soovitasin elanikega töötamiseks kõige rohkem ette valmistatud kuulajaid — kommunistlikke noori — Saša Voronovat, Katja Jurjevat, Olga Zolotarjevat, Saša Ljagušinit, Ivan Devjaninit, Pelageja Laguninat.

Kommunistliku noorsooühingu komitee tegi mulle ülesandeks valmistada neid ette tööks agitaatorina. Ma õppisin nendega valimismäärustikku ja jutustasin neile, millistel teemadel tuleb pidada vestlusi valijatega ja kuidas rakendada neis vestlustes ringis õpitud teadmisi.

Igale agitaatorile kinnitati kümme peret. Kõigi oma küsimustega pöördusid nad minu poole ja ma aitasin neil vestluse plaani koostada ning soovitasin ajalehtedest kasutamiseks sobivaid artikleid.

Hiljem pälvis ringi liikmeist agitaatorite Ljagušini, Voronova, Jurjeva ja teiste töö parteiorganisatsiooni ja valijate heakskiidu. Seltsimehed ei katkestanud tööd ka pärast valimisi. Praegu on nad agitaatorite brigaadides.

Juba esimesel organiseerimisõppusel otsustasime, et meie ring, mille koosseisus on palju kommunistlikke noori, peab olema eesrindlik mitte ainult poliitõppuses, vaid ka praktilises töös. Ringi liikmed peavad olema kommunistliku noorsooühingu komitee esimesteks abalisteks kõigis läbiviidavates üritustes.

Ringi liikmete initsiatiivil ja aktiivsel osavõtul loodi kolhoosis kaks kunstilise isetegevuse ringi — laulukoor ja näitering. Algul koosnesid need poliitringi kuulajaist, kuid pea, nagu me ootasimegi, liitusid meiega noored väljastpoolt kommunistlikku noorsooühingut. Nii kujunes

meie kolhoosis kaks suurt loomingulist noortekollektiivi, kelle juhtimise võtsid endile meie seitsmeklassilise kooli õpetajad.

Talvel korraldas kommunistliku noorsooühingu komitee mõned noorte õhtud, kus ringid esinesid oma programmiga: koor kandis ette vene rahvalaule ja nõukogude heliloojate laule, näitering esitas mõne väikese näidendi ja ilukirjandusliku montaaži.

Sel viisil aitasid meie ringi kuulajad organiseerida noori, neid kaasa tõmmata huvitavasse tegevusse.

Käesoleva aasta sügisel aitab ring kommunistliku noorsooühingu komiteel sisse seada külas noorte klubi, kus noored kolhoosnikud hakkavad mitte ainult poliitõppusi läbi viima, vaid veetma ka puhkeõhtuid. Klubi saab rikkaliku raamatukogu, muusikariistad ja kino. Klubi jaoks eraldas kolhoos suure mitmetoalise ruumi.

Uhine õppus, ühised huvid liitsid ringi kuulajad üksemelseks kollektiiviks, mille liikmed kõik annavad tööga head eeskju. Ringi liikmete hulgas ei ole ainustki noort kolhoosnikut, kes ei täidaks töönorme 120—130-protsendiliselt ja rohkem.

Aasta lõpul võeti kümme kuulajat vastu kommunistliku noorsooühingu meie organisatsiooni liikmeks, ja ring muutus täiesti kommunistlike noorte ringiks.

Tehes kokkuvõtteid ringi tööst, ei saa jätta märkimata, kui palju arendas propagandistitöö minu isiklikku poliitilist kasvumist. Õppuste käigus veendusin ma vajaduses väsimatult tõsta oma ideelis-teoreetilist taset ning täiustada propagandistlikku meisterlikkust, et auga täita rasket, kuid austavat noore põlvkonna kommunismi vaimus kasvatamise ülesannet.

K. TODUA,
*Gruusia NSV Tshakajevski rajooni
Lenini-nimelise kolhoosi algastme
poliitringi propagandist*

POLIITILISE HARIDUSE MÕJU

Läinud aasta augustis kutsuti mind kommunistliku noorsooühingu Tshakajevski rajoonikomiteesse ja tehti mulle ülesandeks hakata juhatama algpoliitringi Lenini-nimelises kolhoosis. See kolhoos asub kolm kilomeetrit Nossiri külast, kus ma elan ja töotan.

Kommunistliku noorsooühingu poliitvõrgu õppeaasta alguseni jäi veel poolteist kuud ja ma otsustasin hästi tutvuda noorte kolhoosnikute eluga, kommunistlike noorte organisatsiooni tööga ja sekretäri, peamiselt aga poliitringi kuulajatega.

Tundmata lähemalt inimesi, kellega tuleb töötada, ja nende nõudeid ning huve, ei saa propagandisti töös saavutada tõhusaid tulemusi. Sest poliitiline õppetöö ei ole omaette eesmärk. Ta ülesandeks on noorte kasvamine nõukogude patriotismi vaimus, teadliku kommunistliku töösse suhtumise vaimus.

Ma ei unusta seltsimees Stalini juhiseid kommunistlike noorte aktiivile selle kohta, et „töö kobamisi, töö pimeduses — säärane on praktiliste töömeeste saatus, kui nad ei õpi leninismi, kui nad ei püüa omandada leninismi, kui nad ei taha ühendada oma praktilist tööd vajaliku teoreetilise ettevalmistusega“¹.

Seetõttu nägin ma oma ülesannet propagandistina selles, et laiendada kuulajate poliitilist silmaringi, õpetada neid rakendama omandatud poliitilisi teadmisi oma igapäevases elus ja töös, taotlema uusi töösaavutusi kodukolhoosi väljadel.

Ma kõnelesin kolhoosi parteiorganisatsiooni sekretäri

¹ J. V. Stalin, Teosed, 7. kd., lk. 238. Tallinn, 1949.

ja artelli juhatause esimehe ning kommunistlike noorte organisatsiooni sekretäriaga.

Sain teateid ka kolhoosi kohta. Peamiseks kultuuriks Lenini-nimelises kolhoosis on mais. Peale selle hakati siin hiljuti rajama teeistandusi, tsitrusviljade ja eeterõlikultuuride istandusi, viljapuaedu ja eukalüptisalusid. Kõik see peab tulevikus kolhoosile suuri sissetulekuid andma. Noorte kolhoosnikute energiast ja ennastsalgavast tööst oleneb paljuski artelli edasine kasv, sest suurema osa artellist moodustavad noored.

Sain teada ka seda, et kommunistlike noorte organisatsioon kolhoosis kasvab visalt, et kommunistlikud noored ei mõjuta küllaldaselt noormehi ja tütarlapsi, kes ei kuulu ULKNU ridadesse. Ja niisuguseid oli külas üle neljakümne inimese.

Paratamatult oli vaja aidata kommunistlike noorte organisatsiooni oma tööd parandada, äratada noormeestes ja tütarlastes huvi õppimise vastu ning tõmmata neid kaasa kommunistliku noorsooühingu ridadesse, et kolhoosi organisatsioon muutuks rohkearvuliseks, võitlusvõimeliseks ja täisvereliseks. Tähtsat osa selles töös pidi etendama meie poliitring.

Eelseisvaks õppeaastaks kirjutas algpoliitringi sisse seitseteist noormeest ja tütarlast, kümme neist ei kuulunud ULKNU ridadesse.

Juba enne õppetöö algust, külastades kolhoosi ja tutvudes iga kuulajaga, selgitasin, et mõned kommunistlikud noored ei tööta poliitringides. Poliitõppustel ei käinud ka osa noori kolhoosnikuid, kes ei kuulunud kommunistlikku noorsooühingusse.

„Teil on väike laps. Kas te suudate käia õppustel ja nendeks valmistuda, kas laps teid ei sega?“ küsisin ma oma tulevaselt kuulajalt Lamara Katšibajalt.

„Ma tahan väga õppida ja ma ei jää seltsimeestest õppimises maha, perekond ei sega mind, lapse jätan ema juurde. Ma ei jää ka põllul töötades mehest maha,“ vastas noor naiskolhoosnik Katšibaja ja pidas oma sõna.

Kommunistlike noorte üldkoosolekul, mis oli pühendatud kommunistliku noorsooühingu haridusvõrgu uue õppeaasta ettevalmistamisele, jutustasin ma eelseisvast õppimisest ja eesmärkidest, mis meie ring endale püstitab.

Kommunistlikud noored avaldasid oma esinemistes palavat soovi tõsiselt õppetöösse süveneda.

Mäletan, kuidas möödus meie esimene õppus 16. oktoobril. Pärast lühikest sissejuhatavat kõnet, milles ma tutvustasin kuulajaid poliitringi õppuste kavaga ja meetodikaga, tervitasin ma kuulajaid õppeaasta alguse puhul ja soovisin neile edu õppetöös. Seejärel asusin esimese teema — „Meie suur Nõukogude kodumaa“ — esimese õppuse läbivõtmisele.

Oma jutustust alustasin ma V. Lebedev-Kumatši luuletuse „Laul Kodumaast“ lugemisega. Seejärel jutustasin meie suurest maast, tema territooriumist, piiridest, rahvastikust, loodusrikkustest ja kangelaslikust minevikust. Seejuures kasutasin ma kogu aja maateadusekaarti.

Siis tegin kuulajaile ettepaneku esitada mulle küsimusi, et selgitada, mis neile arusaamatuks on jäänud. Algul nad kõhkleksid ja kohmetusid. Lõpuks, pärast mõningat vaheaega, kogus Alassania julgust ja palus selgitada, kuidas toimub maakera tiirlemine oma telje ümber.

Vissarion Abšilava palus jutustada polaarjoone-taguste maa-alade looduslikest tingimustest. Kuulajat Nikoša Todriat huvitasid teaduse ja tehnika viimased saavutused. Teised pärisid minult teateid Lomonossovi, Timirjazevi, Mitsurini, Setšenovi, Pavlovi ja Lõssenko ning nende panuse kohta teadusse.

Küsimusi oli igasuguseid. Paljud ei puudutanud teemat. Neile vastates ei lasknud ma siiski silmast õppuse peaküsimusi.

Paljudele esitatud küsimustele lubasin ma vastata kava vastava jaotuse õppimisel. Minu noorte kuulajate ahne teadmiste-janu rõõmustas mind.

„Tähendab, õppus huvitas neid, tähendab, nad hakkavad heameelega õppima,“ mõtlesin ma ja tegin endale esimese praktilise järelduse: kolhoosis tuleb organiseerida mõned huvitavad loengud ja ettekanded. See aitaks kuulajaid poliitilisele õppetööl lähendada ja nende silmaringi avardada.

Seejärel otsustasin kontrollida, kui võrd kuulajad on omandanud seda, mida neile jutustasin. Ma kutsusin järjekorras välja mitu seltsimeest NSV Liidu kaardi juurde ja palusin näidata meie kodumaa piire, nimetada ja näidata NSV Liiduga piirnevaid maid.

Õppuse lõpul tegin kuulajaile ettepaneku läbi lugeda vastavad leheküljed õpikust, tutvuda N. N. Mihhailovi raamatuga „Kodumaa kaardi kohal“. Peale selle soovita-

sini neile mõnd meie küla raamatukogus leiduvat populaarteaduslikku brošüüri Mitsšurini, Pavlovi ja Lössenko kohta. Soovitasin igale kuulajale enne järgmise õppuse algust õppida maateadusekaarti kas üksi või koos seltsimeestega.

Huvitavalt möödus meil ka järgmine õppus — „Kuidas elasid töölised ja talupojad tsaari-Venemaal, kuidas nad võitlesid oma vabastamise eest“. Jutustus tööraha raskest olukorrast tsaari-Venemaal, illustreerituna näidete-ga elust ja kirjandusest, kutsus esile elava mõtetevahetuse. Ringi kuulajad vastandasid oma vaba õnneliku elu oma isade ja vanaisade raske saatusega.

Heameelega võtsid kuulajad osa ekskursioonidest, mida ma aasta jooksul korraldasin, seoses kava üksikute teemade läbivõtmisega. Me vaatasime Nossiri tellise- ja katusekivitehast ning külastasime Zagdidi ajaloo-etnograafia muuseumi. Muuseumis väljapandud eksponaadid — pildid, mis kujutasid pärisorjust, piinariistad talupoegade jaoks, materjalid, mis jutustasid talurahva ülestõusudest, Mingreelia tööraha võitlusest nõukogude võimu kindlustamise eest, vajutasid kuulajate mällu teise õppuse teema — „Kuidas elasid töölised ja talupojad tsaari-Venemaal ja kuidas nad võitlesid oma vabastamise eest“.

Pärast viljakoristamistöid teostame ekskursiooni Gori linna, nõukogude rahva suure juhi seltsimees Stalini kodupaika.

Kogu õppeaasta kestel toimusid õppused organiseeritult ja huvitavalt. Kuulajad valmistusid õppusteks kohusetruult, lugesid läbi hulga huvitavaid raamatuid.

Nüüd, mil võib teha kokkuvõtte, näen, kui palju omandasid noored ringi õppustel. Võrreldes kuulajate poliitilise ettevalmistuse taset aasta algul ja lõpul, paistavad silma tunduvad muudatused. Aasta algul oli mõnel neist nõrk arusaamine mõnedest meie kodumaa ühiskondliku ja riikliku korralduse küsimustest.

Nüüd aga kasvas poliitõppuse tulemusena kuulajate ideelis-poliitiline ja kultuuriline tase. Tõusis nende teadlikkus ja aktiivsus. Kommunistlike noorte organisatsiooni tegevus elavnes. Kuulajad hakkasid õigemini ja tõsisemalt hindama oma käitumist, suhtumist töösse ja seltsimeestesse.

Selles suhtes on eredaks näiteks Lamara Katšibaja õppi-

mine ja töö. Ta ei puudunud kordagi õppustelt, valmistas hästi ette oma kodused ülesanded. Tõsi küll, esialgu esines ta harva, talle tegi oma mõtete avaldamine raskusi, kuid järk-järgult harjus Lamara tööga, võitis oma arguse; ta hakkas aktiivselt osa võtma ringi vestlustest, esines peaaegu õpitava kava iga jaotuse juures.

Poliitiline õppus aitas Lamaral suhtuda erilise tõsidusega, tema teadlik olles enda kui kommunistliku noore kohustest, oma töösse kolhoosis ja ühiskondlikku töösse. Nii näiteks ajavahemikul jaanuarist kuni 23. aprillini töötas ta välja 117 tööpäeva. Lamara võtab aktiivselt osa kolhoosi kommunistlike noorte organisatsioonist. Valimistel kohalikesse nõukogudesse ja Gruusia NSV Ülemnõukogusse töötas ta agitaatorina, kontrollis valijate nimekirju ning selgitas elanikele valimismäärustikku ja aitas neid orienteeruda poliitika päevaküsimustes.

Lamara Katšibaja armastab raamatut. Ta on küla raamatukogu alaline lugeja. Ta salajane unistus on — astuda õhtukooli ja jätkata oma haridust.

Suurt huvi poliitilise õppetöö vastu avaldas kommunistlik noor Vissarion Abšilava. Esimesest õppuse päevast alates oli ta tähelepanelik ja aktiivne kuulaja. Erilise huviga õppis ta materjale kommunistliku noorsooühingu võitlustee kohta ja ULKNU Põhikirja ning jättis hästi meelde, milline kommunistlik noor peab olema.

Vissarion juhib esimese brigaadi teist lüli. See lüli on kolhoosis eesrindlik. Ta valmistus hästi kevadkülviks ja lõpetas selle ennetähtaegselt 10. aprilliks. Vissarion ise oli 25. aprilliks välja töötanud üle 150 normipäeva.

Hästi täidab Abšilava ka ühiskondliku töö kohustusi. Ta on kommunistlike noorte komitee liige, seinalehe toimetaja ja meie poliitringi vanem. Lõpetanud õppused algpoliitringis, otsustas Vissarion jätkata õppusi selt-simees Stalini eluloo õppimise ringis.

Tunduvalt arenes selle aasta jooksul ka Nodar Gabissonia. Ringis saadud teadmised avardasid ta silmaringi. Ta hakkas tähelepanelikumalt suhtuma oma töösse farmis. Järgides zootehnilise teaduse reegleid, peab Gabissonia rangelt silmas loomade toitmiseks kehtestatud korda ja jälgib hoolikalt, et noorkari tervena alles oleks.

SUURENEB TUNG TEADMISI OMANDADA

Nodar Gabissonia iseloomus ilmus nähtavale uus joon — kirglik tung teadmisi omandada, armastus lugemise vastu. Isegi karjamaale sõites kahmab ta raamatud kaasa ja loeb neid vabadel minutitel. Gabissonia püüab armastust lugemise vastu sisendada ka oma seltsimeestesse — ta viib farmis läbi ühiseid lugemisi. Noormees ütles mulle, et õppimine poliitringis viis ta kindlale otsusele astuda õhtukooli, et omandada täielikku keskkharidust.

Lugemist hakkasid armastama ka paljud teised ringi liikmed. Poliitringi kuulajad lugesid läbi M. Gorki romaani „Ema“, V. Majakovski poeemid „Vladimir Iljitš Lenin“ ja „Hästi“, A. Fadejevi „Häving“ ja „Noor Kaardivägi“, N. Ostrovski „Kuidas karastus teras“, J. Koševaja „Jutustus pojast“, N. Lordkipanidze „Imeretija koit“ ja teisi raamatuid.

Iga loetud raamatu kohta oli meil keskustelu. Paljud noored kolhoosnikud tähendasid lühidalt üles raamatu sisu, andes selle peategelaste iseloomustuse. Suurt huvi äratas V. Ažajevi romaan „Kaugel Moskvast“. See raamat pole veel gruusia keeles ilmunud, kuid seltsimeeste palvel jutustasin ma neile selle sisu.

Kuulajad loevad ka põllumajanduslikku kirjandust, tunnevad huvi põllumajanduse eesrindlaste töökogemuste vastu. Nikoša Todria luges läbi L. Beradze raamatu „Kolhoos-miljonär“ ja A. Adamia „Aiapidaja“; Nodar Gabissonia luges läbi Ž. Pereteli „Sotsialistliku Töö Kangelase kogemused“ ja Tengiz Davitaja — A. Kvaratshelia „Rikkalike maisisaakide meistrid“ jne.

Ringi kuulaja Nikoša Todria on väga huvitatud Mitšurini, Viljamsi ja Lössenko töödest. Aasta jooksul tuli mul mitu korda vestelda selle juurdleva, teadmishimulise noormehega, jutustada temale meie silmapaistvate teadlaste-mitšuurinlaste töömeetoditest ning nende saavutustest looduse ümberkujundamisel. Hiljem sai mulle teatavaks, et ka Todria ise hakkas huvitavaid katseid sooritama ja rakendama mitšuurinlike meetodeid oma praktilises tegevuses. Praegu õpib Todria edukalt agroringis.

Noored kolhoosnikud, poliitringi kuulajad, jagavad meelsasti oma seltsimeestega kogemusi suurte saakide kasvatamise alal. Nii esinesid näiteks Nikoša Todria ja Vissarion Abšilava kolhoosnikute ees jutustusega sel-

lest, kuidas nad oma väljadel eesrindlikku agrotehnikat rakendavad.

Kommunistlike noorte osa avangardina kolhoosi töös ilmnes käesoleval aastal eriti silmapaistvalt. Kommunistlik noor Natela Alassania töötas eelmisel aastal välja tähtsusetu arvu normipäevi. Kuid 1. juuniks 1951 oli ta juba 100 normipäeva välja töötanud. Kommunistliku noorsooühingu komitee sekretär Šota Džanašia töötas 1. juuniks välja 226 normipäeva, kommunistlik noor Demuri Gegia 230 ja Nodar Gabissonia 252 normipäeva.

Kommunistlike noorte õppetöö efektiivsust ja suurt kasvatuslikku tähtsust tõestab veenvalt asjaolu, et kõik meie ringi kuulajad töötasid kolhoosis välja tunduvalt rohkem normipäevi kui eelmise aasta vastaval perioodil. Ringi kuulajad töötasid eelmisel aastal aasta algusest kuni 25. aprillini välja 528 normipäeva, sama aja jooksul 1951. aastal aga 1862 normipäeva, s. o. kolm ja pool korda rohkem. Eelmisel aastal näiteks töötas Zaliko Bohua 15. aprilliks välja 98 normipäeva, kuid 1951. aastal samaks ajaks juba 157 normipäeva.

Sellised näitajad olid süstemaatilise kasvatustöö tulemuseks, mida juhib kommunistlike noorte organisatsioon. Käesoleval aastal arutati kommunistlike noorte koosolekul sagedamini küsimusi, mis puudutasid noorte osavõttu kolhoositööst, sotsialistliku võistluse hoogsat arendamist ja põllumajanduskultuuride viljakuse tõstmise eest peetavat võitlust. Ja ka selles, et kolhoos käesoleval aastal esimesena rajoonis lõpetas külvi, on kommunistlike noorte organisatsioonil oma teeneid.

Väga häid tulemusi saavutasime ka külvide eest hoolitsemisel. Enne tähtaega lõpetati esimene kitkumine ja tehti algust teise kitkumisega. Ka selle tööga oli meie kolhoos rajoonis kõige ees. Heas seisukorras on istandused, mis kasvatavad tsitrus- ja eeterõli-kultuure ning teed. Meie põldudel valmis seninähtamatu lõikus. Selles meie kolhoosi edus etendas otsustavat osa kommunistlike noorte ja noorte nii poliitiline kui ka tööalane aktiivsus ning nende kõrge teadlikkus.

Algastme poliitringi loomine soodustas Oktomberi küla kolhoosi kommunistlike noorte organisatsiooni tugevdamist ja kindlustamist. Organisatsioon muutus rohkearvilisemaks, täisverelisemaks ja võitlusvõimelisemaks. Õppeaasta jooksul said kuulajad teada palju uut sellest tohutu

suurest tööst, mida teostas ja teostab bolševike partei kommunismi ülesehitamiseks meie maal, — kuulajaile sai selgeks bolševike partei ustava abilise ja kindla reservi — kommunistliku noorsooühingu — austav osa, kes kasvatab nõukogude noori kommunismi vaimus.

Õppeperioodi jooksul avaldas seitse noormeest ja tütarlast soovi astuda ULKNU ridadesse.

„Tahan saada aktiivseks kommunismi ülesehitajaks ja väarikaks liikmeks leninlik-stalinlikus kommunistlikus noorsooühingus, kes kasvatab nõukogude noori piiritu ustavuse vaimus bolševike parteile ja suurele Stalinile, innustab noori loovale tööle, õppimisele ja võitlusele. Ma tahan täiesti õigustada kommunistliku noore austavat nimetust, tahan väsimatult töötada oma poliitilise taseme tõstmisel,“ — nii kirjutas oma avalduses Z. Bohhua.

„Õppustel kommunistlike noorte algastme poliitringis,“ kirjutas avalduses teine kuulaja T. Davitaja, „õppisin ma hästi tundma leninlik-stalinliku kommunistliku noorsooühingu võitlusteed ja tahan kanda kommunistliku noore austavat nimetust. Palun mind vastu võtta ULKNU ridadesse.“

Kõik seitse kuulajat, kes avaldused esitasid, võeti leninliku kommunistliku noorsooühingu ridadesse vastu. Kolm kuulajat võetakse ULKNU ridadesse vastu lähemal ajal. Kui varem kommunistlike noorte organisatsioonis oli kuusteist inimest, siis nüüd võib ta oma ridadesse kuuluvaiks lugeda kahtekümmend kolme inimest.

Noored kolhoosnikud, astunud ULKNU ridadesse, tundsid suuremat vastutust ja hakkasid tunduvalt paremini töötama ning esitama endile suuremaid nõudmisi. Kommunistlike noorte töö on nüüd kolhoosis märgatavalt paranenud. Koosolekud viiakse läbi rohkem ettevalmistatult. Suurema kohusetruudusega täidetakse kommunistliku noorsooühingu poolt antud ülesandeid ja osutatakse suuremat abi kultuurhariduslikele asutustele. Kommunistlike noorte organisatsioon mobiliseerib noori aktiivsele tööle ning arendab hoogsalt sotsialistlikku võistlust kõrgete saakide eest.

Ringi töö peamisi tulemusi on kommunistlike noorte tööaktiivsuse ja poliitilise aktiivsuse suurenemine. Praegu juhib organisatsioon paremini nende noormeeste ja tütarlaste tööd, kes ULKNU ridadesse ei kuulu. Kommunistlikud noored vestlesid palju noorte kolhoosniku-

tega, kes suhtusid põllutöösse hooletult. Kommunistlike noorte mõjul parandas noor kolhoosnik K. Kalassonia oma töödistsipliini, hakkas oma tootmistöösse suhtuma kohusetruumalt ja jõudis eesrindlaste hulka.

1950. aastal oli kultuur-massiline töö halvasti organiseeritud. Tunduv muutus toimus pärast ULKNU Keskkomitee IV pleenumit. Kommunistlike noorte koosolekul, mis oli pühendatud selle pleenumi otsusele, esinesid aktiivselt ringi kuulajad Natela Alassania, Givi Maissaja, Margo Katšibaja ja teised. Kõik nad tegid innustatult ettepaneku luua kolhoosis kunstilise isetegevuse ringid.

Kolhoosis on nüüd loodud tantsu- ja koorilaulukollektiivid, kusjuures kõik poliitringi kuulajad nende tööst osa võtavad. Korraldatakse kontserte ja isetegevusõhtuid. On loodud kehakultuuri-kollektiiv, töötavad jalgpalli-, korvpalli-, võrkpalli- ja kergejõustikusektsioonid, kus tegelevad paljud kommunistlikud noored ja noored. Tihti korraldatakse võistlusi mitmesugustel spordialadel.

Poliitringi edukas töö pole, mõistagi, minu isiklik teene.

Suurt abi osutas meile parteiorganisatsioon. Parteiorganisatsiooni sekretär sm. K. Katšibaja viibis sageli poliitringi õppustel, huvitus õppetöö käigust ja jagas kaalukaid nõuandeid, kuidas tööd paremini organiseerida. Sama võib öelda ka kolhoosi juhatuse esimehe sm. L. Kupreišvili kohta, kes tegi palju selleks, et ring häireteta töötaks.

Tuleb märkida, et kommunistlike noorte organisatsioon ilmutas suurt hoolitsust noorte poliitilise õppetöö suhtes. Komitee koosolekuil ja kommunistlike noorte koosolekuil arutati sageli poliitilise õppetöö küsimusi ja kuulati ära minu teadaanded poliitringi õppuste käigu kohta ning tehti ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks.

Võib öelda, et meie ringi töö andis noortele palju kasulikku. Peatulemus seisab selles, et kõik kuulajad tahavad ka edaspidi jätkata oma poliitilist haridust, et kommunistliku ühiskonna ülesehitamisest veelgi aktiivsemalt osa võtta.

SISUKORD

V. Issajeva	— Kasvatada nõukogude patrioote	3
G. Gusseinov	— Kuidas ma valmistun õppusteks	17
S. Sadauov	— Jutustus ja vestlus on õppuste põhimine meetod	33
Š. Biks	— Kuulajate iseseisva töö organiseerimine . .	52
P. Marõkina	— Illustreeriva materjali kasutamine algastme poliitringis	67
M. Pašinina	— Kokkuvõtlik õppus	88
K. Todua	— Poliitilise hariduse mõju	108

Toimetaja A. Saan.
Tehniline toimetaja V. Alev.
Korrektorid M. Amon ja
S. Aron.

Ladumisele antud 19. III 1952.
Trükkimisele antud 16. IV 1952.
Trükiarv 2000. Paber 54×84, 1/16.
Trükipoognaid 7,5. Formaadile
60×92 kohaldatud trükipoog-
naid 6,15. Arvutuspoognaid 6,54.
MB-00833. Tellimise nr. 598. Trüki-
koda „Punane Täht“, Tallinn,
Pikk t. 54/58.

На эстонском языке

Hind rbl. 1.20

Rbl. 1.20

A-19346

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00348714 9